

JAVNO PODJETJE ENERGETIKA LJUBLJANA d.o.o.

**MESEČNA OCENA CELOTNE OBREMENITVE ZUNANJEGA ZRAKA
NA OBMOČJU VREDNOTENJA ENOTE TE-TOL IN ENOTE TOŠ,
MAJ 2023**

Oznaka dokumenta: 223227-IMI-13-5

Ljubljana, junij 2023

JAVNO PODJETJE ENERGETIKA LJUBLJANA d.o.o.

**MESEČNA OCENA CELOTNE OBREMENITVE ZUNANJEGA ZRAKA
NA OBMOČJU VREDNOTENJA ENOTE TE-TOL IN ENOTE TOŠ,
MAJ 2023**

Oznaka dokumenta: 223227-IMI-13-5

Ljubljana, junij 2023

Direktor:

dr. Boris ŽITNIK, univ. dipl. inž. el.

ELEKTROINŠTITUT MILAN VIDMAR

Inštitut za elektrogospodarstvo in elektroindustrijo

Hajdrihova 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

T +386 1 474 3601 I E info@eimv.si

W www.eimv.si

Oddelek za okolje

© Elektroinštitut Milan Vidmar, 2023

Vse pravice pridržane. Nobenega dela dokumenta se brez poprejšnjega pisnega dovoljenja avtorja ne sme ponatisniti, razmnoževati, shranjevati v sistemu za shranjevanje podatkov ali prenašati v kakršnikoli obliki ali s kakršnimikoli sredstvi. Objavljanje rezultatov dovoljeno le z navedbo vira. Vsebina predstavlja informacije, ki se jih brez odobritve izvajalca ne sme uporabljati za nobene druge namene, razen za upravne postopke po Zakonu o varstvu okolja, Zakonu o ohranjanju narave, Zakonu o prostorskem načrtovanju oziroma Zakonu o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor.

Naročnik: JAVNO PODJETJE ENERGETIKA LJUBLJANA d.o.o.
Verovškova ulica 62, 1000 LJUBLJANA

Projekt: Obratovalni monitoring emisij snovi v zrak in kakovosti zunanjega zraka (EMDP)

Naročilo: Pogodba: JPE-VOD-OK-81/22, 26. 7. 2022

Odgovorna oseba: Irena DEBELJAK, univ. dipl. inž. kem. teh.

Izvajalec: ELEKTROINŠTITUT MILAN VIDMAR
Oddelek za okolje
Hajdrihova 2, 1000 LJUBLJANA

Delovni nalog: 223227

Projekt: 223227 – IMI: Obratovalni monitoring kakovosti zunanjega zraka

Vodji projekta: mag. Maša DJURICA, univ. dipl. geogr.
Nina MIKLAVČIČ, dipl. inž. fiz.

Aktivnost: 223227-IMI-13

Naloga: 223227-IMI-13-5

Naslov: Mesečna ocena celotne obremenitve zunanjega zraka na območju vrednotenja enote TE-TOL in enote TOŠ, maj 2023

Oznaka dokumenta: 223227-IMI-13-5

Datum izdelave: junij 2023

Število izvodov: 1 x tiskana verzija, 1 x arhiv izdelovalca, elektronska verzija (<https://www.gtd-eimv.si/>)

Avtorji: Kris ALATIČ, dipl. inž. meh.
Branka HOFER, gim. mat.
Maja IVANOVSKI, mag. inž. kem. teh.
Erik MARČENKO, dipl. inž. str.
Nina MIKLAVČIČ, dipl. fiz.
Marko PATERNOSTER, inž. el. energ.
Tomaž ZAKŠEK, dipl. inž. kem. teh.
mag. Rudi VONČINA, univ. dipl. inž. el.

Vodja oddelka:

mag. Rudi VONČINA, univ. dipl. inž. el.

Poročilo je bilo ustvarjeno z:

- Microsoft Office Word 2007, Microsoft Corporation,
- Microsoft Office Excel 2007, Microsoft Corporation,
- Okoljski informacijski sistem, OOK Reporter, verzija: v3.0 b20220218, Elektroinštitut Milan Vidmar.

POVZETEK

Onesnaženost zraka ima lahko pomembne vplive na zdravje ljudi. Povišane ravni PM delcev in ostalih onesnaževalcev, kot so žveplov dioksid (SO₂) ali dušikovi oksidi (NO_x), se v splošnem pojavljajo predvsem pozimi, ko se prometu, ki je pomemben vir onesnaženosti zraka, priključijo še dodatni viri onesnaženosti – mala kurišča in neugodni klimatski pogoji.

V poročilu so podani rezultati meritev monitoringa kakovosti zunanega zraka Javnega podjetja Energetika Ljubljana d.o.o.. Meritve se nanašajo na maj 2023. Vključeni so rezultati meritev kakovosti zunanega zraka, ki jih pod nadzorom EIMV izvaja Javno podjetje Energetika Ljubljana d.o.o. na lokaciji Zadobrova ter informativne meritve, ki jih zagotavlja Ministrstvo za okolje in prostor na lokaciji Bežigrad.

Na lokaciji Zadobrova potekajo meritve koncentracij SO₂, NO₂, NO_x, O₃, delcev PM₁₀ in meteoroloških meritev.

V merjenem obdobju rezultati meritev SO₂ na lokaciji (Zadobrova 97 %) sledijo cilju za letno razpoložljivost uradnih rezultatov. Zakonsko predpisana letna meja za uradne rezultate je 90 %. Urna mejna vrednost v merjenem obdobju ni bila presežena. Dnevna mejna vrednost v merjenem obdobju ni bila presežena.

V merjenem obdobju rezultati meritev NO₂ na lokaciji (Zadobrova 94 %) sledijo cilju za letno razpoložljivost uradnih rezultatov. Zakonsko predpisana letna meja za uradne rezultate je 90 %. Urna mejna vrednost v merjenem obdobju ni bila presežena.

V merjenem obdobju rezultati meritev NO_x na lokaciji (Zadobrova 94 %) sledijo cilju za letno razpoložljivost uradnih rezultatov. Zakonsko predpisana letna meja za uradne rezultate je 90 %.

V merjenem obdobju rezultati meritev O₃ na lokaciji (Zadobrova 98 %) sledijo cilju za letno razpoložljivost uradnih rezultatov. Zakonsko predpisana letna meja za uradne rezultate je 90 %. Opozorilna vrednost v merjenem obdobju ni bila presežena. Alarmna vrednost v merjenem obdobju ni bila presežena. Ciljna vrednost za varovanje zdravja ljudi v merjenem obdobju ni bila presežena.

V merjenem obdobju rezultati meritev delcev PM₁₀ na lokaciji (Zadobrova 97 %) sledijo cilju za letno razpoložljivost uradnih rezultatov. Zakonsko predpisana letna meja za uradne rezultate je 90 %. Dnevna mejna vrednost v merjenem obdobju ni bila presežena.

KAZALO VSEBINE

1.	UVOD	9
2.	DEJAVNIKI KAKOVOSTI ZUNANJEGA ZRAKA	11
2.1	LOKALNI DEJAVNIKI KAKOVOST ZUNANJEGA ZRAKA	11
2.2	POVZETEK POSAMEZNEGA ONESNAŽEVALA VPLIVA	12
2.3	ZAKONODAJA	14
2.4	NADZOR SKLADNOSTI MERITEV	16
2.5	PODATKI O MERILNIH MESTIH V MESTNI OBČINI LJUBLJANA	18
3.	REZULTATI MERITEV - ZADOBROVA	23
3.1	MERITVE KAKOVOSTI ZRAKA	23
3.1.1	Pregled koncentracij v zraku: SO ₂ - Zadobrova	25
3.1.2	Pregled koncentracij v zraku: NO ₂ - Zadobrova	28
3.1.4	Pregled koncentracij v zraku: NO _x - Zadobrova	31
3.1.4	Pregled koncentracij v zraku: O ₃ - Zadobrova	34
3.1.5	Pregled koncentracij v zraku: PM ₁₀ - Zadobrova	37
3.2	METEOROLOŠKE MERITVE	40
3.2.1	Pregled temperature in relativne vlage v zraku - Zadobrova.....	40
3.2.2	Pregled hitrosti in smeri vetra - Zadobrova	42
4.	INFORMATIVNI REZULTATI MERITEV ARSO - BEŽIGRAD	44
4.1	MERITVE KAKOVOSTI ZRAKA	44
4.1.1	Pregled koncentracij v zraku: NO ₂ – ARSO, Ljubljana - Bežigrad	44
4.1.2	Pregled koncentracij v zraku: NO _x – ARSO, Ljubljana - Bežigrad	46
4.1.3	Pregled koncentracij v zraku: O ₃ – ARSO, Ljubljana - Bežigrad.....	48
4.1.4	Pregled koncentracij v zraku: PM ₁₀ – ARSO, Ljubljana - Bežigrad	50
5.	ZAKLJUČEK	52

1. UVOD

Zrak je zmes plinov, ki nas obdaja. Naravno ravnotežje plinov v zraku je takšno, da v zraku količinsko prevladujeta dušik (78 %) in kisik (21 %), preostalo pa so vsi ostali plini, med njimi tudi žveplov dioksid in ozon. Danes najbolj znanega ogljikovega dioksida je le nekje 0,035 %. Poleg zraka se v ozračju nahaja vodna para in različne snovi, ki lebdijo v zraku, imenovani aerosoli.

Okolje lahko absorbira in razgradi naravne spojine, težka pa razgradi umetne snovi in kemikalije, zato morajo biti njihovi izpusti čim bolj nadzirani in tudi omejeni. Te snovi vplivajo na počutje in zdravje ljudi kakor tudi na ostalo živo in neživo naravo. Zato so bili tudi vzpostavljeni priporočljivi standardi za kakovost zraka. Z njimi so opredeljene količine onesnaževal v zraku pri katerih ne nastaja tveganje za pojav škodljivega vpliva.

V Sloveniji je zaradi podnebnih značilnosti in razgibanosti tal še posebej pomembno ustrezno spremljanje kakovosti zraka. Razredčevanje snovi iz izpustov v kotlinah in dolinah je lahko v določenih primerih šibko, zato se lahko krajevno pojavljajo povišane koncentracije snovi oziroma čezmerno onesnažen zrak. Ravno zato je pomembno vzpostaviti nadzorni sistemi kakovosti zraka. Tega poleg osnovne državne mreže predstavljajo še industrijske mreže kakovosti zunanjega zraka in lokalne mreže kakovosti zunanjega zraka.

Poročilo je namenjen mesečnemu prikazu spremljanja in analize rezultatov merilnega sistema Javnega podjetja Energetika Ljubljana d.o.o. ter spremljanju kakovosti zunanjega zraka v letu 2023 v Mestni občini Ljubljana.

Poročilo obsega:

- osnovne podatke o lokalnih dejavnikih kakovosti zraka, merjenih onesnažil, zakonodaji, merilnem mestu in nadzoru skladnosti, ki se izvaja;
- zapise o opažanju, izvedenih servisnih in vzdrževalnih delih ter drugih posegih na merilni opremi;
- testiranje merilnikov;
- rezultate meritev kakovosti zraka;
- komentar in povzetek rezultatov meritev kakovosti zraka;
- analizo koncentracij parametrov v zunanjem zraku na lokaciji Javnega podjetja Energetika Ljubljana d.o.o.

Sprotne vrednosti posameznih koncentracij v zunanjem zraku in vrednosti meteoroloških parametrov so dostopne tudi na spletni strani: <http://www.okolje.info/> (TE-TOL).

2. DEJAVNIKI KAKOVOSTI ZUNANJEGA ZRAKA

Emisije so lahko primarnega izvora in so emitirane v atmosfero direktno iz vira, lahko pa se pod določenimi pogoji tvorijo v ozračju, torej so sekundarnega izvora. Učinkovita ukrepanja na področju zmanjšanja vpliva onesnaženja zahtevajo dobro razumevanje virov emisij, njihov transport in obnašanje v atmosferi ter njihov vpliv na ljudi, ekosistem, podnebje ter posledično na družbo in gospodarstvo.

Nadzor nad izpusti onesnaževal se lahko doseže z učinkovito zakonodajo, ki omogoča sodelovanje in ukrepanje na globalni, nacionalni in lokalni ravni ter vključuje vse deležnike tudi gospodarstvo in ozaveščanje javnosti.

S sprejetjem **Zakona o varstvu okolja** (Uradni list RS, št. 44/22 – ZVO-2 in 18/23 – ZDU-10) je bil vzpostavljen pravni red za spodbujanje in usmerjanje takšnega družbenega razvoja, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti. Med cilji tega zakona sta tudi preprečitev in zmanjšanje obremenjevanja okolja in ohranjanje ter izboljševanje kakovosti okolja.

2.1 LOKALNI DEJAVNIKI KAKOVOST ZUNANJEGA ZRAKA

Na kakovost zraka poleg virov emisij v okolju vplivajo tudi dejavniki, kot so klimatske značilnosti prostora ter meteorološki pojavi, reliefna razgibanost površja in fizikalno-kemijski procesi v ozračju. Variacija vseh teh elementov je predstavljena na spodnji sliki (Slika 1). Lokalna meteorologija in reliefna razgibanost površja sta tesno povezani s koncentracijo emisij v zunanjem zraku, zato je za celovit vpogled na stanje kakovosti zunanjega zraka v okolju nujno spremljanje meteoroloških parametrov, kot so vertikalni profil vetra, smer in hitrost vetra, temperatura, gibanje zračnih mas, padavine, sončno sevanje, količino padavin in vlažnost ter upoštevanje reliefne razgibanosti površja. Lokalna meteorologija je odvisna tudi od reliefne raznolikosti v okolju, saj le-ta vpliva predvsem na gibanje zračnih mas. V primeru ugodnih meteoroloških razmer lahko emisije potujejo na dolge razdalje in tako vplivajo na večje območje.

Slika 1: Elementi, ki vplivajo na kakovost zunanjega zraka v urbanem okolju.

2.2 POVZETEK POSAMEZNEGA ONESNAŽEVALA VPLIVA

V Sloveniji je predvsem izpostavljen problem onesnaženosti s koncentracijami prašnih delcev, ki so predvsem posledica industrijskih procesov, lokalnih izpustov malih kurilnih naprav za ogrevanje in pripravo tople sanitarne vode v gospodinjstvu in emisij iz prometa. Kratkotrajna in dolgotrajna izpostavljenost visokim koncentracijam onesnaževal ima velik vpliv na obolevnost prebivalstva zaradi bolezni dihal in posledično tudi kardiovaskularnih obolenj. Poleg tega pa ima velik vpliv na ekonomski vidik saj zmanjšuje življenjsko dobo prebivalstva, povečuje stroške zdravljenja in zmanjšuje produktivnost v gospodarstvu zaradi izostanka delavcev. Onesnaževala, ki imajo največji vpliv na zdravje ljudi, so SO₂, NO₂, PM₁₀, O₃ in PAH.

Tabela na naslednji strani prikazuje posamezna onesnaževala, ki so obravnavana v tem poročilu, njihov izvor in vpliv na zdravje ljudi ter biodiverzitetu.

Tabela 1: Vrsta onesnaževala v zunanjem zraku.

ONESNAŽEVALO IN VIRI	VPLIV NA ZDRAVJE IN BIODIVERZITETO
<p>Žveplov dioksid (SO₂) je pri sobni temperaturi plin, brez barve, ki se dobro raztaplja v vodi. Poglavitni izvor žveplovega dioksida sta izgorevanje goriv (nafte in premoga) in drugi industrijski procesi (predelava rud). Uporablja se za beljenje, dezinfekcijo in kot konzervans v hrani.</p>	<p>Kratkoročno izpostavljanje žveplovm dioksidu povzroči težave astmatikom in občutljivim ljudem predvsem v bližini industrije, ki je brez ustreznega čiščenja. Otroci v krajih z onesnaženim zrakom pogosteje zbolevajo za kašljem, bronhitisom in infekcijami globlje v dihalih, kot otroci ki žive v manj onesnaženih krajih.</p>
<p>Dušikovi oksidi (NO₂/NO_x) Dušikov dioksid je plin, rdečkastorjave barve, z značilnim jedkim vonjem. je derivat benzena. Najbolj izstopajoči viri so motorji z notranjim zgorevanjem, termoelektrarne in v manjši meri tovarne celuloze. Precejšnji onesnaževalci so tudi grelniki vode in peči na gospodinjški plin (propan/butan). Nastaja tudi med jedrskimi eksplozijami v zraku.</p>	<p>Pri višjih koncentracijah dušikovega dioksida, ki je najstrupenejši dušikov oksid, so na udaru predvsem kronični bronhitiki in astmatiki. V ranljivih skupinah pride pri vdihovanju dušikovega dioksida do pojava kašlja, bronhitisa, oslavitve imunskega sistema (večja verjetnost okužb), povečanja alergijskih reakcij ter do večje stopnje obolevnosti. Astmatiki lahko z okvaro pljuč reagirajo že po kratkotrajni izpostavljenosti.</p>
<p>Delci PM₁₀ PM₁₀ so grobi delci z aerodinamičnim premerom med 2,5 μm in 10 μm. Sestavljeni so iz različnih organskih in anorganskih snovi, pretežno pa iz žvepla, nitrata, amonijaka, črnega ogljika, mineralov in vode. Lahko so primarnega ali sekundarnega izvora (tvorijo se pri kemijski reakciji drugih škodljivih snovi v zraku, kot SO₂ ali NO₂). Glavni vir je izgorevanje pri transportu, kuriščih in industriji. Naravni viri vključujejo prah, ki ga prenaša veter, morska sol, cvetni prah in talni delci.</p>	<p>PM₁₀ delci prizadenejo največ ljudi v primerjavi z drugimi onesnaževali. Zaradi njihove majhnosti lahko penetrirajo globoko v pljuča. Povečujejo umrljivost in obolevnost za boleznimi dihal in kardiovaskularnih bolezni.</p>
<p>Ozon (O₃) Visoko reaktiven plin, ki ga sestavljajo trije atomi kisika. Lahko je »koristen« ali »škodljiv«, odvisno od višine nahajanja v ozračju. S terminom »koristen ozon« označujemo stratosferski ozon, ki je posledica naravnega procesa tvorbe ozona. V stratosferi je ozonska plast, ki se razširja do višine okoli 50 km, največ ozona pa je na višinah med 18 in 25 km. Stratosferski ozon predstavlja naravni ščit pred nevarnim sončnim ultravijoličnim sevanjem. S terminom »škodljivi ozon« označujemo prizemni (troposferski) ozon. Antropogeni viri, kot so izpuhi motornih vozil, industrijske emisije, hlapi goriv in topil, predstavljajo glavne vire dušikovih oksidov (NO_x) in hlapnih organskih spojin (VOC), ki so predhodniki ozona (O₃).</p>	<p>Izpostavljenost ozonu lahko povzroča zdravstvene težave tudi zdravim ljudem. Ker običajno ozon nastaja v onesnaženem zraku in vročem vremenu, je njegovim škodljivim vplivom izpostavljen vsak, ki ta čas preživlja na prostem. Še posebej so zanje dovzetni otroci, starejši ljudje, delavci na prostem in rekreativni športniki.</p>

2.3 ZAKONODAJA

Ocenjevanje kakovosti zraka je treba izvajati kljub dobremu nadzoru vnosa snovi v zrak pri viru. Če je bilo včasih ocenjevanje kakovosti zraka osredotočeno predvsem na področje ob velikih onesnaževalcih zraka, se danes pojavlja potreba po nadzoru tudi na drugih področjih. Obstaja namreč vrsta nenadziranih manjših izpustov snovi v zrak, kot so avtomobilski izpuhi, manjša kurišča, kurjenje na prostem ter tudi manjše industrijske naprave, ki so nadzirane zgolj občasno ali trajno in lahko v kombinaciji z neugodnimi meteorološkimi razmerami negativno vplivajo na kakovost zraka.

Monitoring kakovosti zunanjega zraka pomeni spremljanje in nadzorovanje stanja onesnaženosti zraka s sistematičnimi meritvami ali drugimi metodami in z njimi povezanimi postopki. Način spremljanja in nadzorovanja je predpisan v podzakonskih aktih – uredbah in pravilniku: **Uredbi o kakovosti zunanjega zraka** (Uradni list RS, št. 9/11, 8/15, 66/18 in 44/22 – ZVO-2) in **Pravilniku o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka** (Uradni list RS, št. 55/11, 6/15, 5/17 in 44/22 – ZVO-2). Ti predpisi so bili sprejeti na podlagi **Zakona o varstvu okolja** (Uradni list RS, št. 44/22 – ZVO-2 in 18/23 – ZDU-10), ki sta v skladu z **Direktivo 2008/50/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo**. V letu 2007 je bila sprejeta tudi **Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja** (Uradni list RS, št. 31/07, 70/08, 61/09, 50/13, 44/22 – ZVO-2 in 48/22), ki povzročiteljem obremenitve zunanjega zraka med drugim predpisuje zahteve v zvezi z ocenjevanjem kakovosti zraka na območju vrednotenja obremenitve zunanjega zraka.

Za doseganje skladnosti z mejnimi vrednostmi za delce PM₁₀ je Vlada Republike Slovenije v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi pripravila Načrte za kakovost zunanjega zraka za mestne občine Celje, Ljubljana, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novo mesto ter Hrastnik, Trbovlje in Zagorje ob Savi. Na območju mestne občine Ljubljana je Vlada Republike Slovenije v dogovoru z lokalno skupnostjo pripravila **Odlok o načrtu za kakovost zraka na območju Mestne občine Ljubljana** (Ur. l. RS, št. 77/17 in 203/21). Načrti so usmerjeni v ukrepe na področju spodbujanja učinkovite rabe energije in obnovljivih virov, na izpuste cestnega motornega prometa, na druge ukrepe ter na kratkoročne ukrepe.

V skladu z **Zakonom o varstvu okolja** in **Uredbo o kakovosti zunanjega zraka** so določeni naslednji normativi za vrednotenje kakovosti zraka spodnjih plasti atmosfere, ki so tudi v skladu s priporočili Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) – World Health Organization (WHO).

Tabela 2: Legenda uporabljenih kratic zakonsko predpisanih koncentracij v poročilu.

Kratica	Pomen
MVU	urna mejna vrednost
MVD	dnevna mejna vrednost
AV	alarmna vrednost
OV	opozorilna vrednost
VZL	ciljna vrednost za varovanje zdravja ljudi
AOT40	parameter izražen v ($\mu\text{g}/\text{m}^3$).h, izračunan za določeno obdobje kot vsota razlik med urnimi koncentracijami, ki presegajo $80 \mu\text{g}/\text{m}^3$ in so izmerjene med 8. in 20. uro ter vrednostjo $80 \mu\text{g}/\text{m}^3$ urnih koncentracij

Predpisane mejne vrednosti za **posamezne snovi v zraku** so:

Tabela 3: Mejne in alarmne vrednosti ter kritične vrednosti za žveplov dioksid (SO₂) in smernice WHO.

Čas merjenja	Cilj	Mejna vrednost (µg/m ³)	Alarmna vrednost (µg/m ³)	WHO (µg/m ³)
1 ura	Zdravje	350 (ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu)	-	
3-urni interval	Zdravje	-	500	
1 dan	Zdravje	125 (ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu)	-	20
Čas merjenja		Kritična vrednost (µg/m ³)	Sprejemljivo preseganje (µg/m ³)	
zimski čas od 1. oktobra do 31. marca	Vegetacija	20	-	
koledarsko leto	Vegetacija	20	-	

Tabela 4: Mejne in alarmne vrednosti za dušikov dioksid ter kritična za dušikove okside (NO₂/NO_x) in smernice WHO.

Čas merjenja	Cilj	Mejna vrednost (µg/m ³)	Alarmna vrednost (µg/m ³)	WHO (µg/m ³)
1 ura	Zdravje	200 (velja za NO ₂) (ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu)	-	200
3-urni interval	Zdravje	-	400 (velja za NO ₂)	
koledarsko leto	Zdravje	40 (velja za NO ₂)	-	40
Čas merjenja		Kritična vrednost (µg/m ³)	Sprejemljivo preseganje (µg/m ³)	
koledarsko leto	Vegetacija	30 (velja za NO _x)	-	

*Opomba: Od leta 2010, vključno z njim, za dušikov dioksid ni sprejemljivega preseganja

Tabela 5: Dolgoročna ciljna vrednost za ozon (O₃).

Cilj	Čas merjenja	Dolgoročni cilj (µg/m ³)
zdravje	največja dnevna 8-urna drseča srednja vrednost v koledarskem letu	120 µg/m ³
vegetacija	vrednost AOT40 (izračunana iz urnih vrednosti) od maja do julija	6.000 (µg/m ³)-h

Tabela 6: Mejne vrednosti za delce PM₁₀.

Čas merjenja	Mejna vrednost (µg/m ³)	WHO (µg/m ³)
1 dan	50 (ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu)	50
Koledarsko leto	40*	20

* Datum do katerega je bilo potrebno doseči mejno vrednosti je 01.01.2005.

Tabela 7: Mejne vrednosti za delce PM_{2,5}.

Čas merjenja	Mejna vrednost (µg/m ³)	WHO (µg/m ³)
1 dan		25
Koledarsko leto	20*	10
Triletno povprečje	20**	-

* Datum do katerega je bilo potrebno doseči mejno vrednosti je 01.01.2020.

** Datum do katerega je bilo potrebno doseči mejno vrednosti je 01.01.2015.

2.4 NADZOR SKLADNOSTI MERITEV

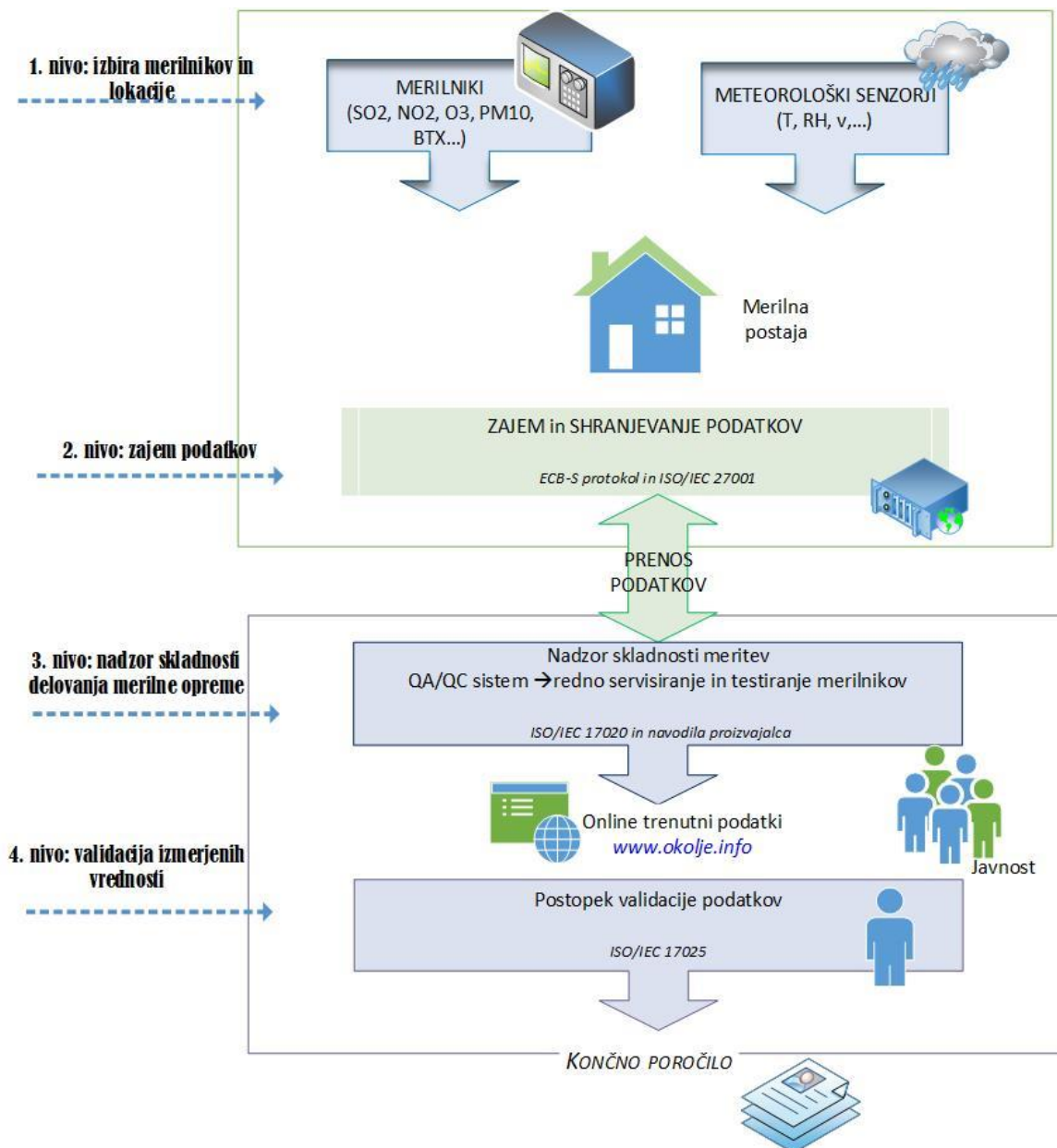
Pri vsakem izvajanju meritev kakovosti zunanjega zraka je potreben tudi ustrezen nadzor nad stanjem merilne opreme, ki je vključena v analizo in posege na njej, med katere sodijo umerjanje, vzdrževanje, servisni posegi in zamenjave potrošnega materiala. Obratovalni monitoring je ustrezne kakovosti, če:

- je skladno s Prilogo 1 **Pravilnika o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka** (Uradni list RS, št. 55/11, 6/15, 5/17 in 44/22 – ZVO-2) zagotovljena 90 % razpoložljivost;
- je zagotovljeno uspešno preverjanje delovanja merilne opreme;
- so zagotovljena uspešna dvotočkovna umerjanja in preverjanje linearnosti, ki se opravi enkrat letno.

Zaradi zagotavljanja primerljivosti merilnih rezultatov se zahteva, da uporabljena merilna oprema in vzpostavljen sistem nista unikatna, ampak delujeta po sprejetih dogovorjenih principih. To določata prva dva nivoja skladnosti, ki sta zahtevana tudi s predpisi. 3. in 4. nivo se osredotočata na izvajanje in zagotavljanje skladnosti meritev. Tako podatki, ki uspešno prestanejo 3. nivo nadzora predstavljajo izmerjene vrednosti. Te se sproti objavljajo na spletnih straneh in imajo status informativnih podatkov. Vzoredno s 3. nivojem poteka 4. nivo oziroma validacija izmerjenih vrednosti. Podatki, ki uspešno prestanejo ta nivo so merilni rezultati, ki se jih objavi skladno z zahtevami **Pravilniku o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka** (Uradni list RS, št. 55/11, 6/15, 5/17 in 44/22 – ZVO-2).

Nadzor skladnosti meritev je zasnovan 4 nivojsko:

- prvi nivo: izbira analizatorjev, ki ustrezajo zahtevam referenčnih metod za merjenje koncentracij onesnažil v zunanjem zraku;
- drugi nivo: izbira lokacije AMP, ustreznost sistema vzorčenja, sistema za zajem podatkov, pogojev okolja, program rednih pregledov in vzdrževanja;
- tretji nivo: nadzor skladnosti delovanja merilne opreme, linearnosti, negotovosti meritev, izpolnjevanja zahtev glede razpoložljivosti meritev;
- četrti nivo: validacija izmerjenih vrednosti, ocena merilne negotovosti, statistična analiza izmerjenih vrednosti, nadzor odstopanja od predpisanih mej.

Slika 2: Shema zajema, nadzora in validacije izmerjenih parametrov kakovosti zunanjega zraka v okoljskem informacijskem sistemu.

2.5 PODATKI O MERILNIH MESTIH V MESTNI OBČINI LJUBLJANA

Sistematične meritve ravni onesnaženosti zunanjega zraka na stalnih merilnih mestih so se v Republiki Sloveniji začele v sredini 70. let prejšnjega stoletja (ARSO, letno poročilo 2021¹). Danes državno merilno mrežno (DMKZ) tvori 27 merilnih mest, v Mestni občini Ljubljana se meritve izvajajo na naslednjih lokacijah:

- LJ Bežigrad (meritve izvaja ARSO);
- LJ Celovška (meritve izvaja ARSO);
- LJ Vič (meritve izvaja ARSO);
- LJ Center (meritve izvaja EIMV);
- LJ Zadobrova (meritve izvaja EIMV).

Rezultati se vsako leto predstavijo v letnem poročilu Agencije Republike Slovenije za okolje (ARSO). Spodnja tabela (Tabela 8) prikazuje meritve onesnaževal in meteoroloških parametrov na stalnih merilnih mestih v MOL, v nadaljevanje pa je bolj podrobno predstavljena lokacija Zadobrova.

Tabela 3: Parametri merjeni v Mestni občini Ljubljana.

Merilno mesto	Parametri									
	SO ₂	NO ₂ /NO _x	O ₃	PM ₁₀	PM _{2,5}	CO	benzen	težke kovine v PM ₁₀	PAH v PM ₁₀	Meteorologija
LJ Bežigrad	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
LJ Celovška	-	✓	-	✓	-	-	-	-	-	✓
LJ Vič	-	-	-	✓	-	-	-	-	-	✓
LJ Center	✓	✓	-	✓	-	-	-	-	-	✓
LJ Zadobrova	✓	✓	✓	✓	-	-	-	-	-	✓

• Merilno mesto Zadobrova

Monitoring kakovosti zunanjega zraka se v okolici Javnega podjetja Energetika Ljubljana d.o.o. izvaja od začetka 90. let prejšnjega stoletja. Meritve kakovosti zraka se izvajajo z merilnim sistemom monitoringa kakovosti zunanjega zraka Javnega podjetja Energetika Ljubljana d.o.o. (ekološki informacijski sistem - EIS) na lokaciji Zadobrova. Z njim upravlja osebje Elektroinštituta Milan Vidmar, Hajdrihova 2, Ljubljana. Postopke za izvajanje meritev in postopke nadzora skladnosti prav tako predpisuje Elektroinštitut Milan Vidmar, ki izdeluje tudi končno obdelavo rezultatov meritev in potrdi njihovo veljavnost.

Koordinate merilnih postaj (D96²) v monitoringu kakovosti zunanjega zraka:

Merilna postaja	Nadmorska višina (m)	x/n	y/e
AMP Zadobrova	280	467760.26	103600.16

Klasifikacija merilnih mest v monitoringu kakovosti zunanjega zraka:

Merilna postaja	Tip merilnega mesta	Geografski opis	Tip območja	Značilnosti območja
AMP Zadobrova	B – ozadje	16 – ravnina	S – predmestno	R – stanovanjsko, A – kmetijsko

¹ https://www.arso.gov.si/zrak/kakovost%20zraka/poro%c4%8dila%20in%20publikacije/Letno_porocilo_2021_Final.pdf, dostop: februar 2023

² D96 – Državni koordinatni sistem

Slika 3 prikazuje merilno mesto Zadobrova.

Slika 3: Lokacije merilne postaje kakovosti zunanjega zraka Zadobrova in ARSO (vir: Google Earth, QGIS, 2022).

Pri **monitoringu kakovosti zunanjega zraka** je uporabljena merilna oprema, ki je skladna z referenčnimi merilnimi metodami. Meritve kakovosti zraka se opravljajo po naslednjih standardnih preskusnih metodah:

- SIST EN 14212:2012; SIST EN 14212:2012/AC:2014: Standardna metoda za določanje koncentracije žveplovega dioksida z ultravijolično fluorescenco;
- SIST EN 14211:2012: Standardna metoda za določevanje koncentracije dušikovega dioksida in dušikovega monoksida s kemiluminiscenco;
- SIST EN 14625:2012: Standardna metoda za določanje koncentracije ozona z ultravijolično fotometrijo;
- SIST EN 12341:2014: Standardna gravimetrijska metoda za določevanje masne koncentracije frakcije lebdečih delcev PM₁₀ ali PM_{2,5}.

Nabor merjenih parametrov kakovosti zunanjega zraka v avtomatski merilni postaji AMP Zadobrova:

Naziv postaje	Parametri kakovosti zraka				
	SO ₂	NO ₂	NO _x	O ₃	PM ₁₀
AMP Zadobrova	✓	✓	✓	✓	✓

Lokalna meteorologija in reliefna razgibanost površja sta tesno povezani s koncentracijo emisij v zunanjem zraku, zato je za celovit vpogled na stanje kakovosti zunanjega zraka v okolju nujno spremljanje meteoroloških parametrov. Izvajajo se meritve smeri in hitrosti vetra, temperature zraka in relativne vlage.

Prav tako se na lokaciji Tivolska-Vošnjakova izvajajo meritve hrupa. Ustreznost meritev kakovosti zunanjega zraka se potrjuje s sprotnim nadzorom stanja merilne opreme in uporabnostjo merilnih rezultatov. Zagotavljanje kakovosti rezultatov je skladno z **Zakonom o državni meteorološki, hidrološki, oceanografski in seizmološki službi** (ZDMHS) (Ur.l. RS, št. 60/17).

Nabor merjenih parametrov meteoroloških meritev v avtomatski merilni postaji:

Nabor merjenih parametrov meteoroloških meritev v avtomatskih merilnih postajah:

Merilna postaja	Temperatura zraka	Smer in hitrost vetra	Relativna vlaga
AMP Zadobrova	✓	✓	✓

Meritve meteoroloških parametrov se izvajajo po naslednjih merilnih principih:

- Merjenje smeri in hitrosti vetra je izvedeno z ultrazvočnim anemometrom na višini 10 m. Merilnik meri vrednosti trodimenzionalnega vektorja hitrosti vetra. Vektor se določa na podlagi meritve časa preleta zvoka na treh ustrezno postavljenih poteh. Sistem na ta način združuje meritve hitrosti in smeri vetra brez mehansko vrtljivih senzorjev;
- Merjenje temperature zraka je izvedeno z aspiriranim dajalnikom temperature s termolinearnim termistorskim vezjem;
- Merjenje relativne vlažnosti zraka je izvedeno s kapacitivnim dajalnikom, ki s pomočjo elektronskega vezja linearizira in ojača spremembe vlage v zraku ter jih pretvori v ustrezen analogen električni izhodni signal.

Rezultati meritev so obdelani po kriterijih dokumenta: **Javno podjetje Energetika Ljubljana d.o.o., Ocena skladnosti delovanja AMP kakovosti zunanjega zraka z zahtevami RS in EU**. Ustreznost meritev kakovosti zunanjega zraka se potrjuje s sprotnim nadzorom stanja merilne opreme in uporabnostjo merilnih rezultatov. Zagotavljanje kakovosti rezultatov je skladno s Prilogo 4 **Pravilniku o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka** (Uradni list RS, št. 55/11, 6/15, 5/17 in 44/22 – ZVO-2) in **Programom monitoringa kakovosti zunanjega zraka Javnega podjetja Energetika Ljubljana d.o.o.** za leto 2023.

- **Informativne meritve – ARSO Bežigrad**

Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO), katere krovna ustanova je Ministrstvo za okolje in prostor, ima svoje uradno merilno mesto na naslovu Vojkova cesta 1b, 1000 Ljubljana. Mikro lokacija merilnega mesta je med Vojkovo in Linhartovo cesto, na dvorišču Agencije. Makro lokacija pa je med obema enotama Javnega podjetja Energetika Ljubljana d.o.o. Vrednosti na postaji Bežigrad so le informativne narave. Rezultati meritev so uradni ob izdaji publikacije Kakovosti zraka v Sloveniji za določeno leto. Za kakovost in verodostojnost meritev je odgovorna ARSO.

Koordinate merilne postaje (D96) AMP Bežigrad:

Merilna postaja	Nadmorska višina (m)	x/n	y/e
AMP Bežigrad	299	462302.19	102976.28

Klasifikacija merilnih mest v monitoringu kakovosti zunanjega zraka:

Merilna postaja	Tip merilnega mesta	Geografski opis	Tip območja	Značilnosti območja
AMP Bežigrad	B – ozadje	16 – ravnina	U – urbano	R – stanovanjsko, C – poslovno

Nabor merjenih parametrov kakovosti zunanjega zraka v avtomatski merilni postaji AMP Bežigrad:

Naziv postaje	Parametri kakovosti zraka				
	SO ₂	NO ₂	NO _x	O ₃	PM ₁₀
AMP Bežigrad	x	✓	✓	✓	✓

3. REZULTATI MERITEV - ZADOBROVA

Merilno mesto TE-TOL je opremljeno za trajen monitoring kakovosti zunanjega zraka. Z merilnim mestom upravlja osebje Elektroinštituta Milan Vidmar. Merilno mesto ima ustrezno električno instalacijo, je klimatizirano in opremljeno s komunikacijsko opremo, ki omogoča stalno povezavo avtomatskih postaj z internim informacijskim sistemom.

3.1 MERITVE KAKOVOSTI ZRAKA

Pregled preseženih vrednosti: SO₂ maj 2023

	nad MVU	AV	nad MVD	podatkov
postaja	urne v.	3 urne v.	dnevne v.	%
Zadobrova	0	0	0	97

Pregled preseženih vrednosti: NO₂ maj 2023

	nad MVU	AV	nad MVD	podatkov
postaja	urne v.	3 urne v.	dnevne v.	%
Zadobrova	0	0	-	94

Pregled preseženih vrednosti: O₃ maj 2023

	nad OV	AV	nad VZL	podatkov
postaja	urne v.	urne v.	8 urne v.	%
Zadobrova	0	0	0	98

Pregled preseženih vrednosti: delci PM₁₀ maj 2023

	nad MVU	AV	nad MVD	podatkov
postaja	urne v.	3 urne v.	dnevne v.	%
Zadobrova	-	-	0	97

Pregled preseženih vrednosti: SO₂ do maj 2023

		nad MVU	AV	nad MVD	podatkov
postaja	meritve od	urne v.	3 urne v.	dnevne v.	%
Zadobrova	01.01.2023	0	0	0	98

Pregled preseženih vrednosti: NO₂ do maj 2023

		nad MVU	AV	nad MVD	podatkov
postaja	meritve od	urne v.	3 urne v.	dnevne v.	%
Zadobrova	01.01.2023	0	0	-	94

Pregled preseženih vrednosti: delci PM₁₀ do maj 2023

		nad MVU	AV	nad MVD	podatkov
postaja	meritve od	urne v.	3 urne v.	dnevne v.	%
Zadobrova	01.01.2023	-	-	2	97

Pregled srednjih koncentracij: SO₂ (µg/m³) za maj 2023 in pretekla leta

postaja	2021	2022	2023
Zadobrova	2	1	5

Pregled srednjih koncentracij: NO₂ (µg/m³) za maj 2023 in pretekla leta

postaja	2021	2022	2023
Zadobrova	11	9	9

Pregled srednjih koncentracij: NO_x (µg/m³) za maj 2023 in pretekla leta

postaja	2021	2022	2023
Zadobrova	13	12	11

Pregled srednjih koncentracij: O₃ (µg/m³) za maj 2023 in pretekla leta

postaja	2021	2022	2023
Zadobrova	44	43	58

Pregled srednjih koncentracij: delci PM₁₀ (µg/m³) za maj 2023 in pretekla leta

postaja	2021	2022	2023
Zadobrova	15	21	22

Pregled srednjih koncentracij SO₂ (µg/m³) za 01.10.2022 - 01.04.2023

postaja	*
Zadobrova	3

Pregled srednjih koncentracij NO_x (µg/m³) za 01.01.2022 - 31.12.2022

postaja	**
Zadobrova	30

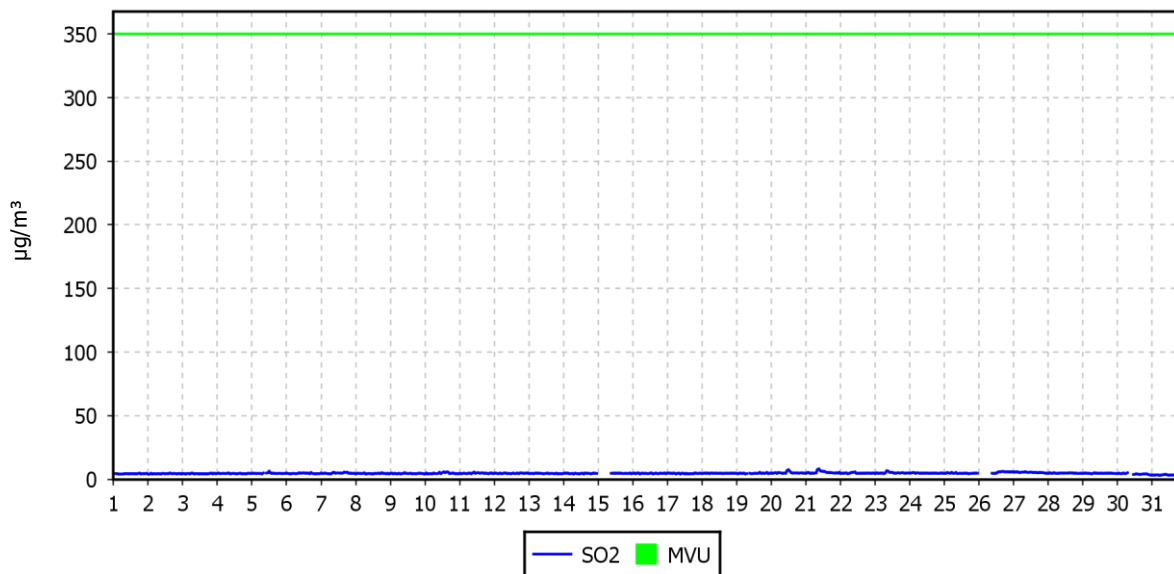
3.1.1 Pregled koncentracij v zraku: SO₂ - Zadobrova

Postaja: Zadobrova
 Obdobje meritev: 01.05.2023 do 01.06.2023

Razpoložljivih urnih podatkov:	721	97%
Maksimalna urna koncentracija:	8 µg/m ³	21.05.2023 10:00:00
Maksimalna dnevna koncentracija:	5 µg/m ³	21.05.2023
Minimalna dnevna koncentracija:	3 µg/m ³	31.05.2023
Srednja koncentracija v obdobju:	5 µg/m ³	
Število primerov urne koncentracije		
- nad MVU 350 µg/m ³ :	0	
Število primerov dnevne koncentracije		
- nad MVD 125 µg/m ³ :	0	
Št. intervalov 3 zaporednih ur nad AV 500 µg/m ³ :	0	
Percentilna vrednost		
- 98 p.v. - urnih koncentracij:	6 µg/m ³	
- 50 p.v. - dnevnih koncentracij:	5 µg/m ³	

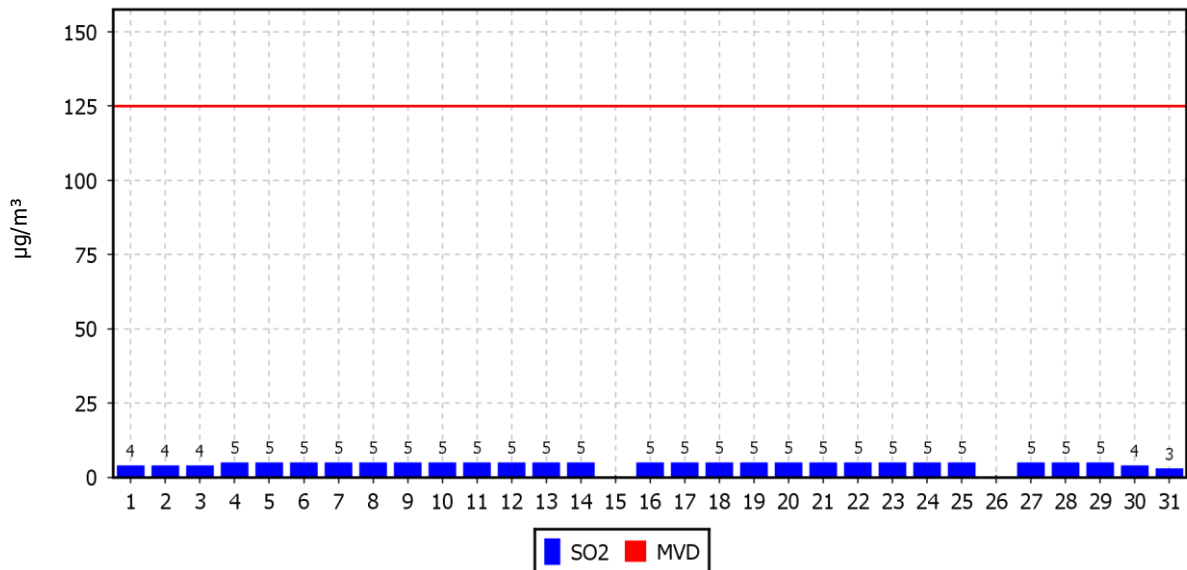
URNE KONCENTRACIJE - SO₂

Zadobrova
 01.05.2023 do 01.06.2023

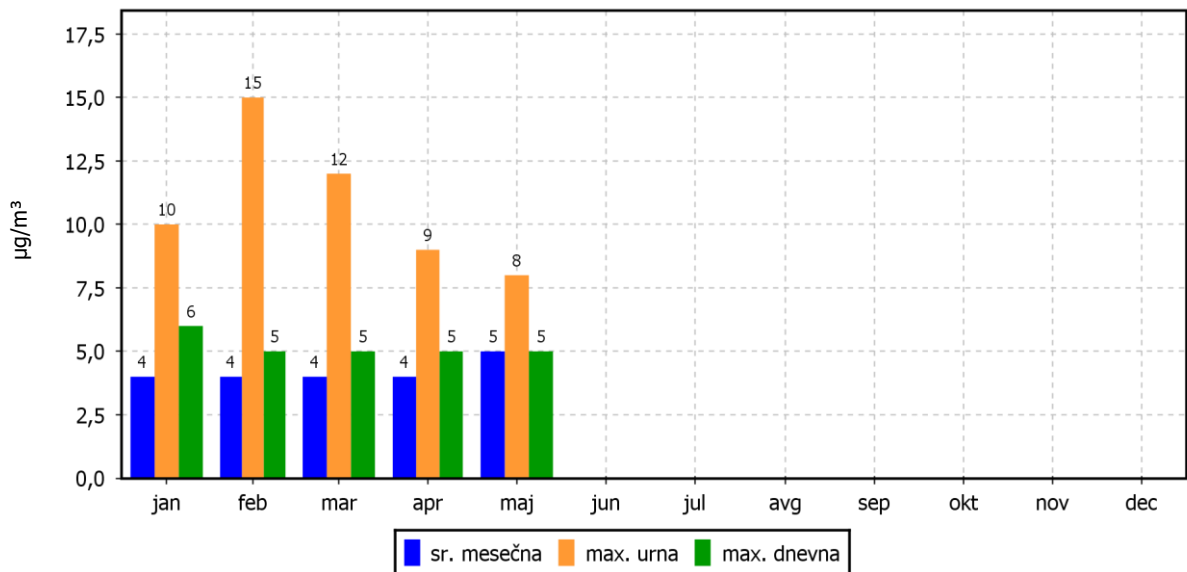
DNEVNE KONCENTRACIJE - SO₂

Zadobrova
01.05.2023 do 01.06.2023

KONCENTRACIJE - SO₂

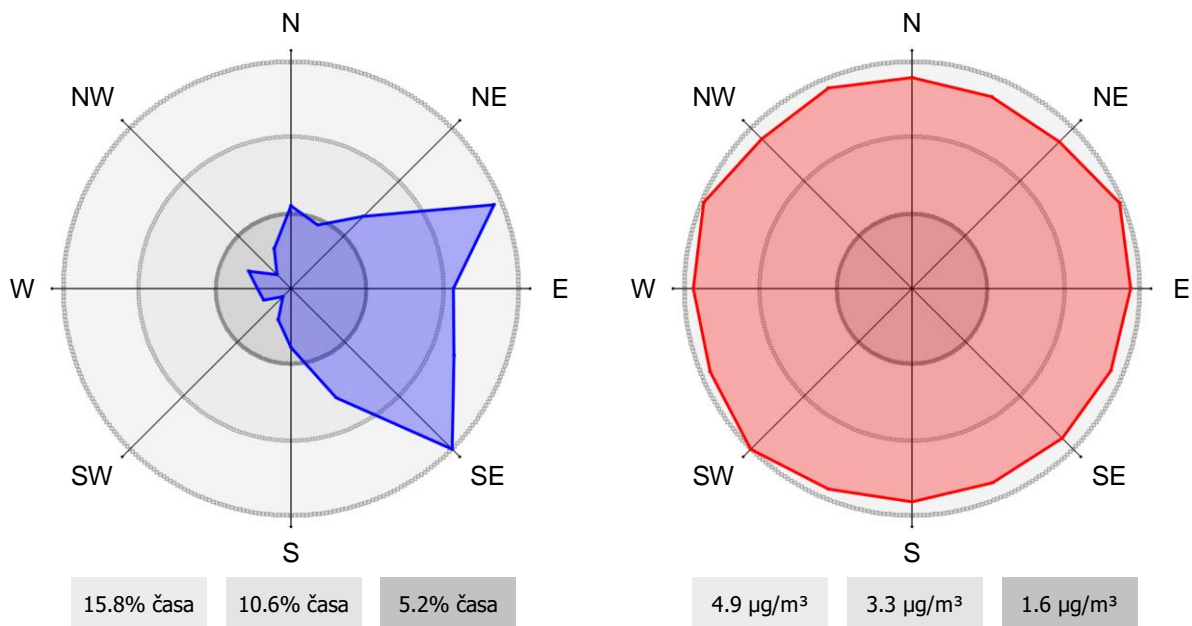
Zadobrova
01.01.2023 do 01.01.2024

ROŽI VETROV IN ONESNAŽENJA

Zadobrova

01.05.2023 do 01.06.2023

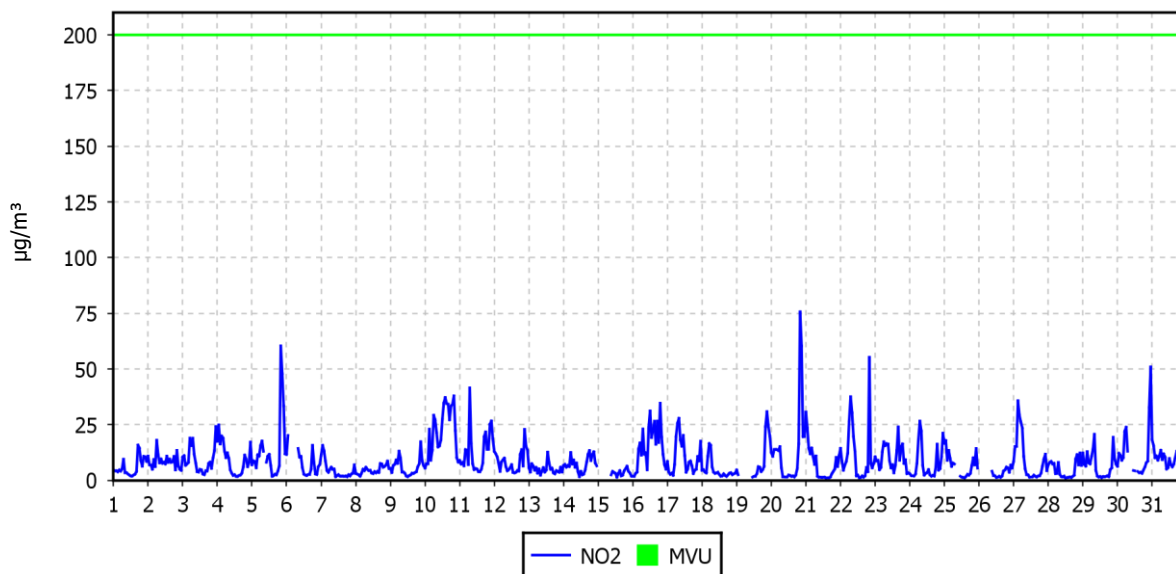
3.1.2 Pregled koncentracij v zraku: NO₂ - Zadobrova

Postaja: Zadobrova
 Obdobje meritev: 01.05.2023 do 01.06.2023

Razpoložljivih urnih podatkov:	703	94%
Maksimalna urna koncentracija:	76 µg/m ³	20.05.2023 21:00:00
Maksimalna dnevna koncentracija:	22 µg/m ³	10.05.2023
Minimalna dnevna koncentracija:	5 µg/m ³	18.05.2023
Srednja koncentracija v obdobju:	9 µg/m ³	
Število primerov urne koncentracije		
- nad MVU 200 µg/m ³ :	0	
Št. intervalov 3 zaporednih ur nad AV 400 µg/m ³ :	0	
Percentilna vrednost		
- 98 p.v. - urnih koncentracij:	34 µg/m ³	
- 50 p.v. - dnevnih koncentracij:	9 µg/m ³	

URNE KONCENTRACIJE - NO₂

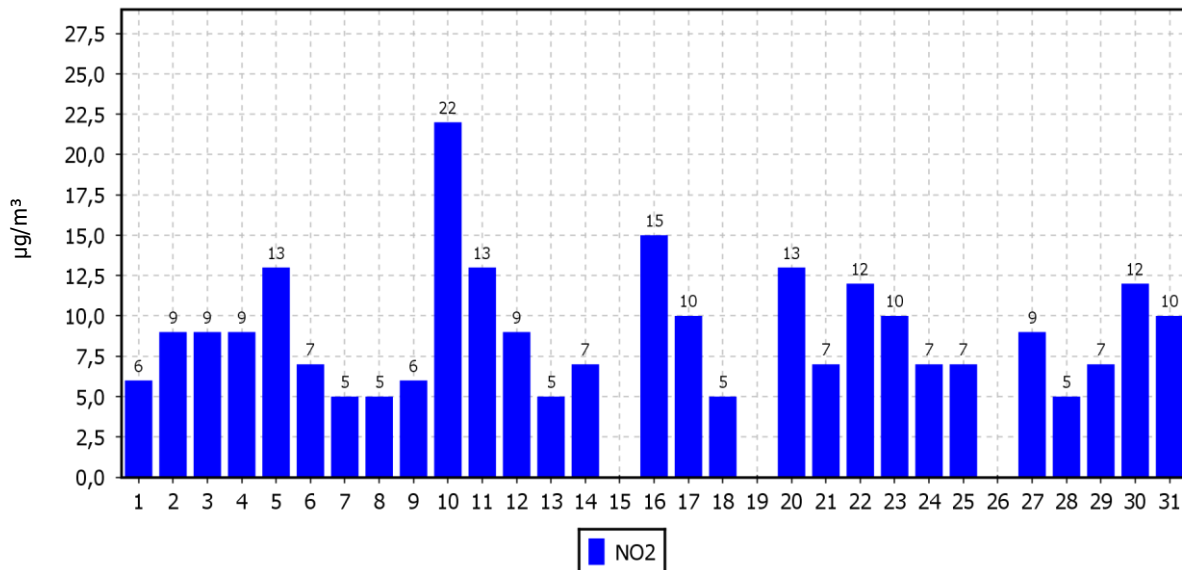
Zadobrova
 01.05.2023 do 01.06.2023

DNEVNE KONCENTRACIJE - NO₂

Zadobrova

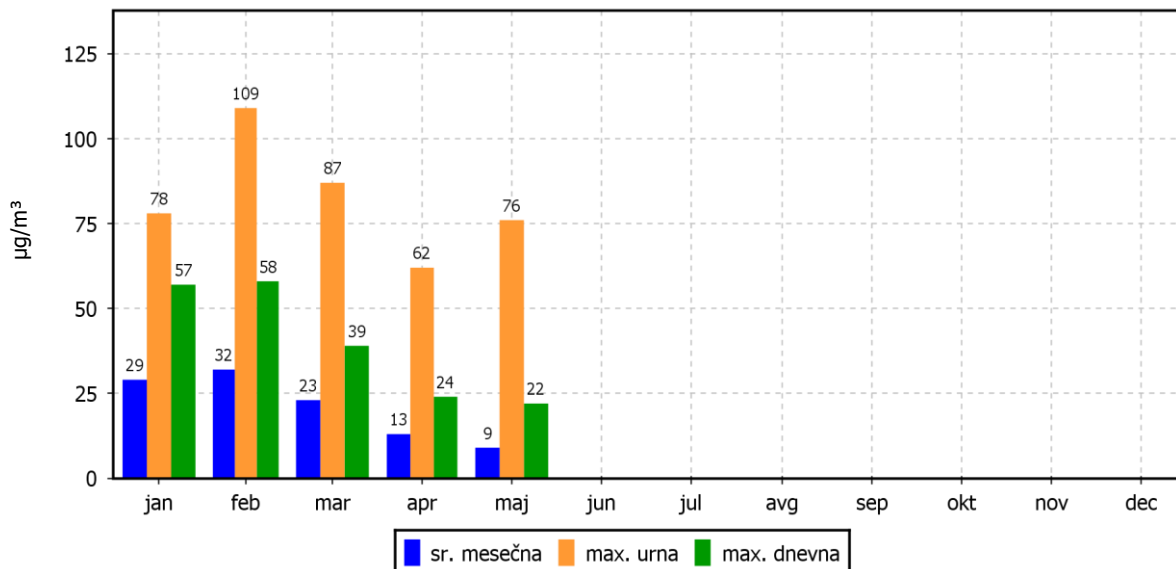
01.05.2023 do 01.06.2023

KONCENTRACIJE - NO₂

Zadobrova

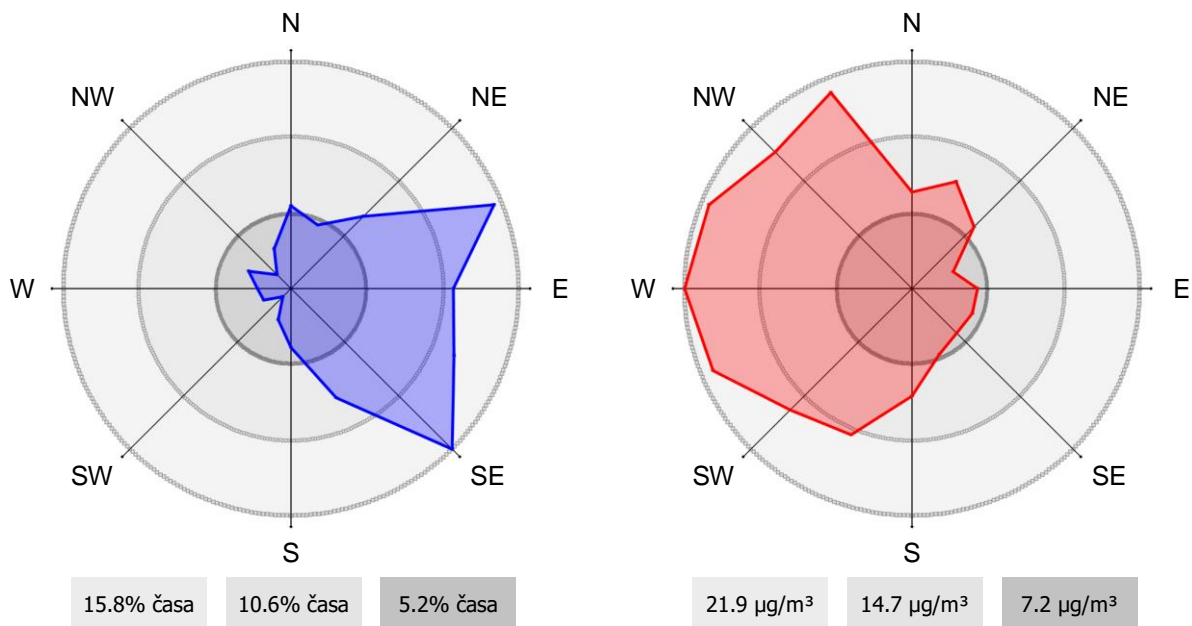
01.01.2023 do 01.01.2024

ROŽI VETROV IN ONESNAŽENJA

Zadobrova

01.05.2023 do 01.06.2023

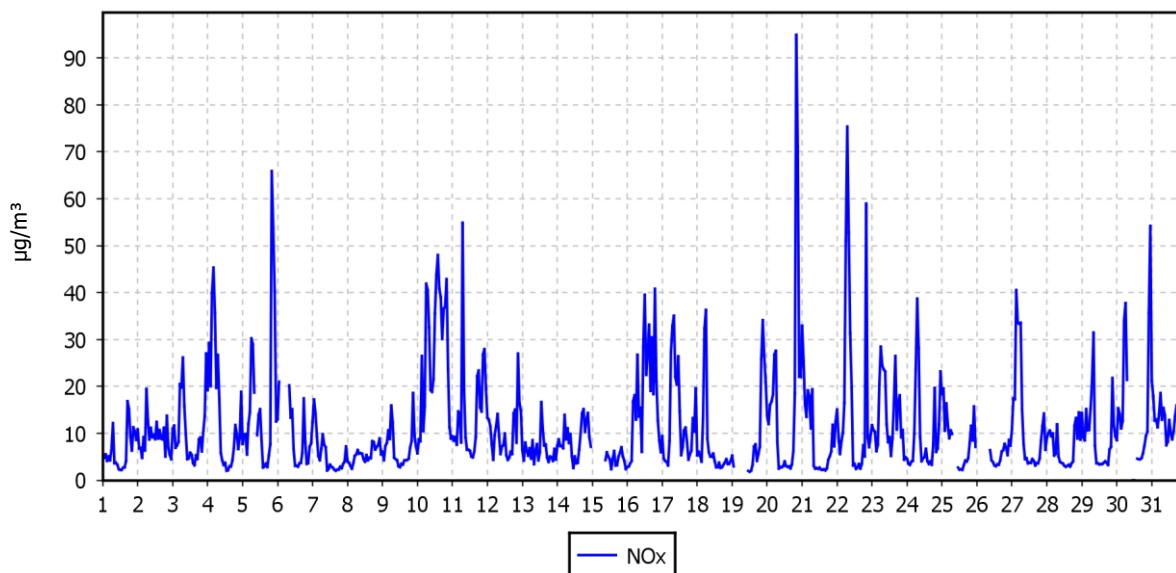
3.1.3 Pregled koncentracij v zraku: NO_x - Zadobrova

Postaja: Zadobrova
 Obdobje meritev: 01.05.2023 do 01.06.2023

Razpoložljivih urnih podatkov:	703	94%
Maksimalna urna koncentracija:	95 µg/m ³	20.05.2023 21:00:00
Maksimalna dnevna koncentracija:	27 µg/m ³	10.05.2023
Minimalna dnevna koncentracija:	5 µg/m ³	08.05.2023
Srednja koncentracija v obdobju:	11 µg/m ³	
Percentilna vrednost		
- 98 p.v. - urnih koncentracij:	42 µg/m ³	
- 50 p.v. - dnevnih koncentracij:	10 µg/m ³	

URNE KONCENTRACIJE - NO_x

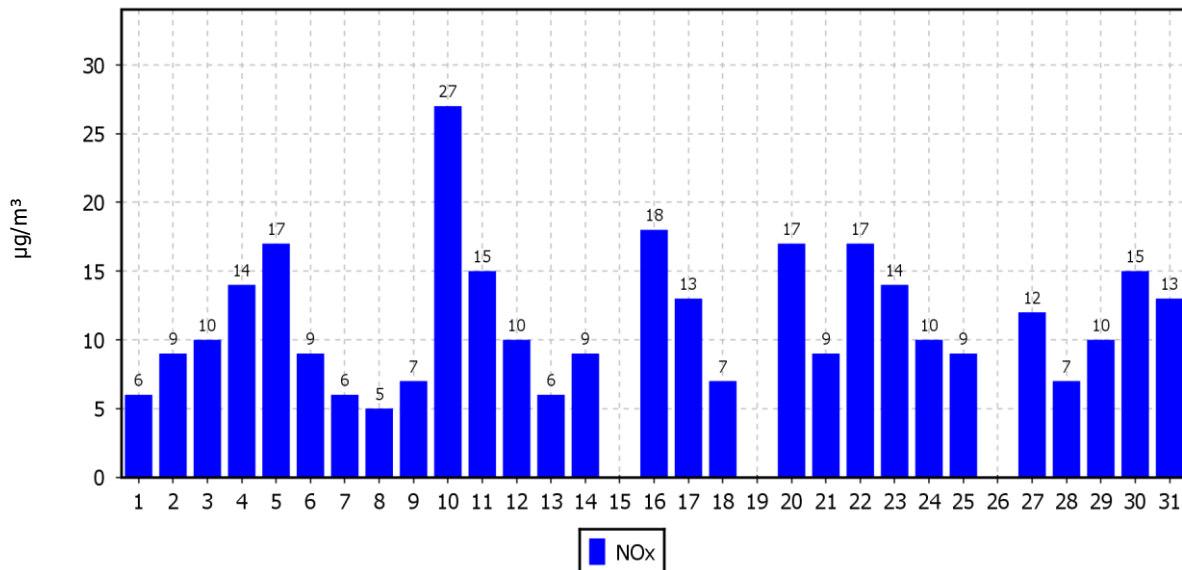
Zadobrova
 01.05.2023 do 01.06.2023

DNEVNE KONCENTRACIJE - NO_x

Zadobrova

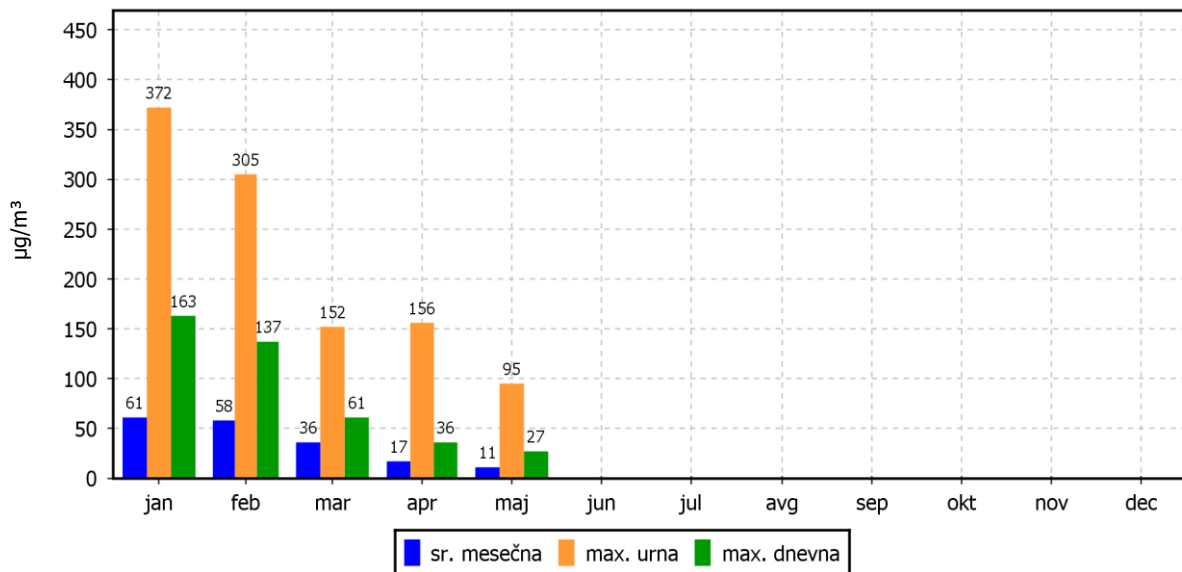
01.05.2023 do 01.06.2023

KONCENTRACIJE - NO_x

Zadobrova

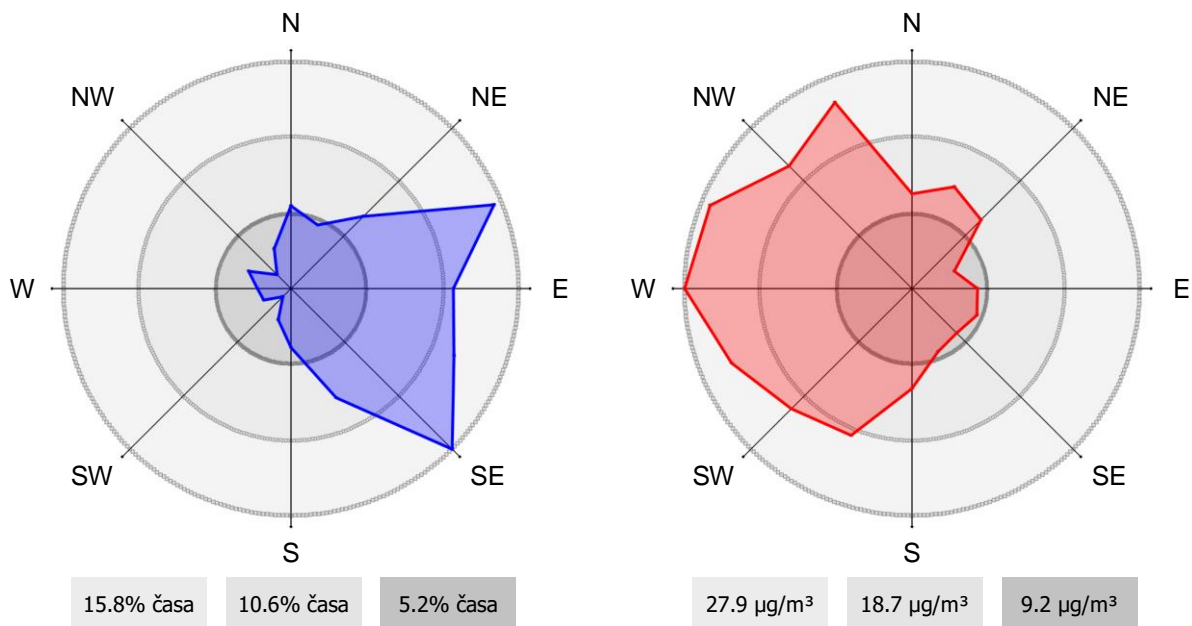
01.01.2023 do 01.01.2024

ROŽI VETROV IN ONESNAŽENJA

Zadobrova

01.05.2023 do 01.06.2023

3.1.4 Pregled koncentracij v zraku: O₃ - Zadobrova

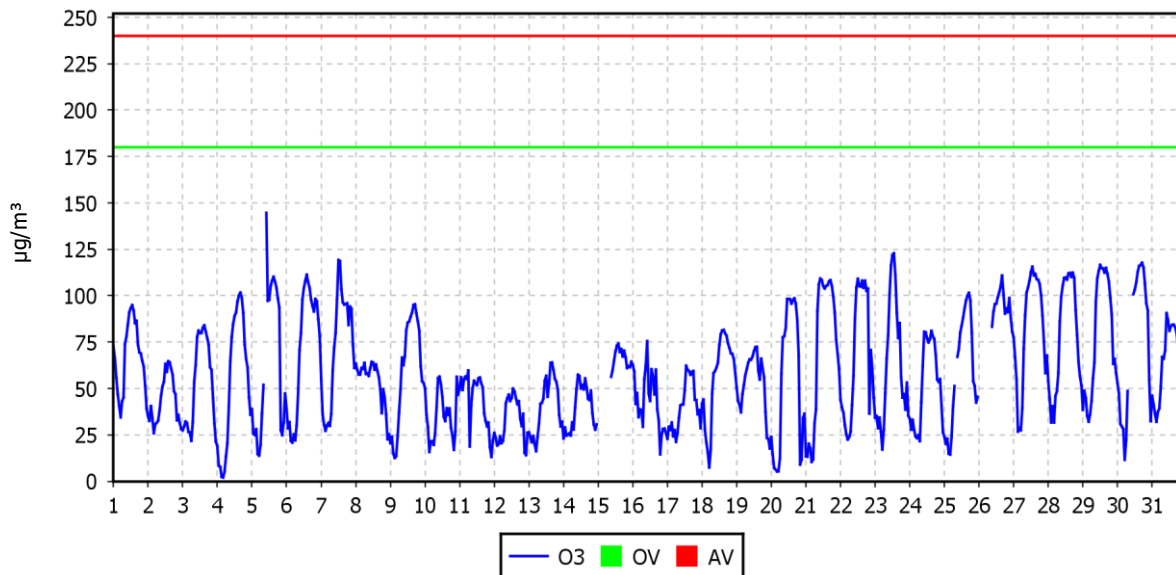
Postaja: Zadobrova
 Obdobje meritev: 01.05.2023 do 01.06.2023

Razpoložljivih urnih podatkov:	721	98%
Maksimalna urna koncentracija:	145 µg/m ³	05.05.2023 11:00:00
Maksimalna dnevna koncentracija:	82 µg/m ³	27.05.2023
Minimalna dnevna koncentracija:	33 µg/m ³	12.05.2023
Srednja koncentracija v obdobju:	58 µg/m ³	
Število primerov urne koncentracije		
- nad OV 180 µg/m ³ :	0	
- nad AV 240 µg/m ³ :	0	
Percentilna vrednost		
- 98 p.v. - urnih koncentracij:	114 µg/m ³	
- 50 p.v. - dnevnih koncentracij:	55 µg/m ³	
AOT40:		obdobje
- mesečna vrednost	3400 (µg/m ³).h	1.5. do 1.6.
- varstvo rastlin	3400 (µg/m ³).h	1.5. do 1.8.
- varstvo gozdov	6202 (µg/m ³).h	1.4. do 1.10.
Dnevna 8-urna vrednost:		
- število primerov nad 120 µg/m ³ :	0	

URNE KONCENTRACIJE - O₃

Zadobrova

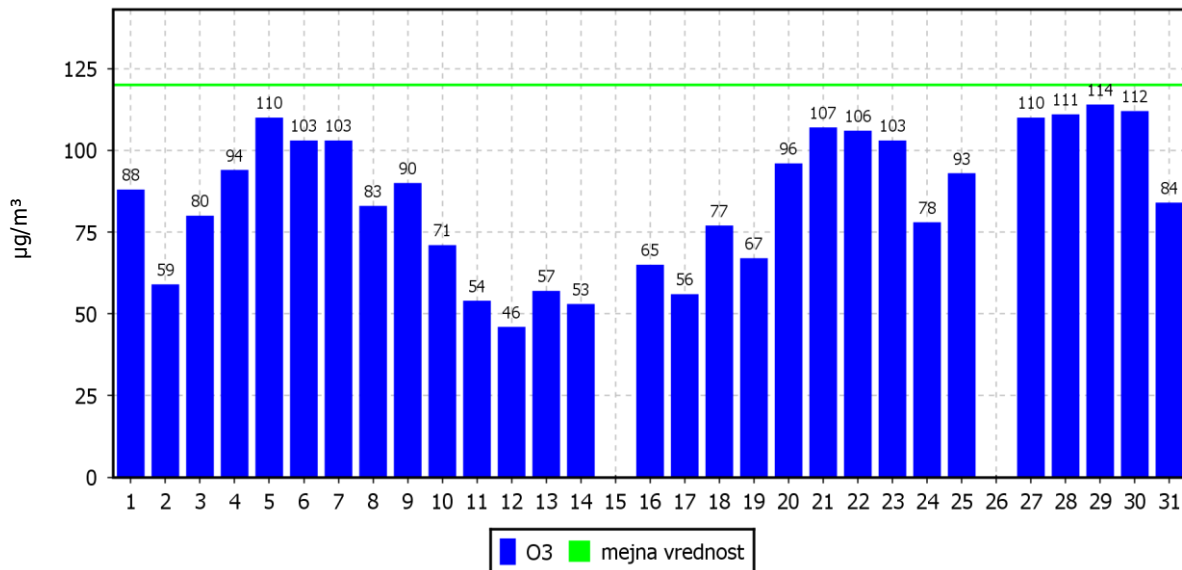
01.05.2023 do 01.06.2023

DNEVNE 8-URNE SREDNJE VREDNOSTI O₃

Zadobrova

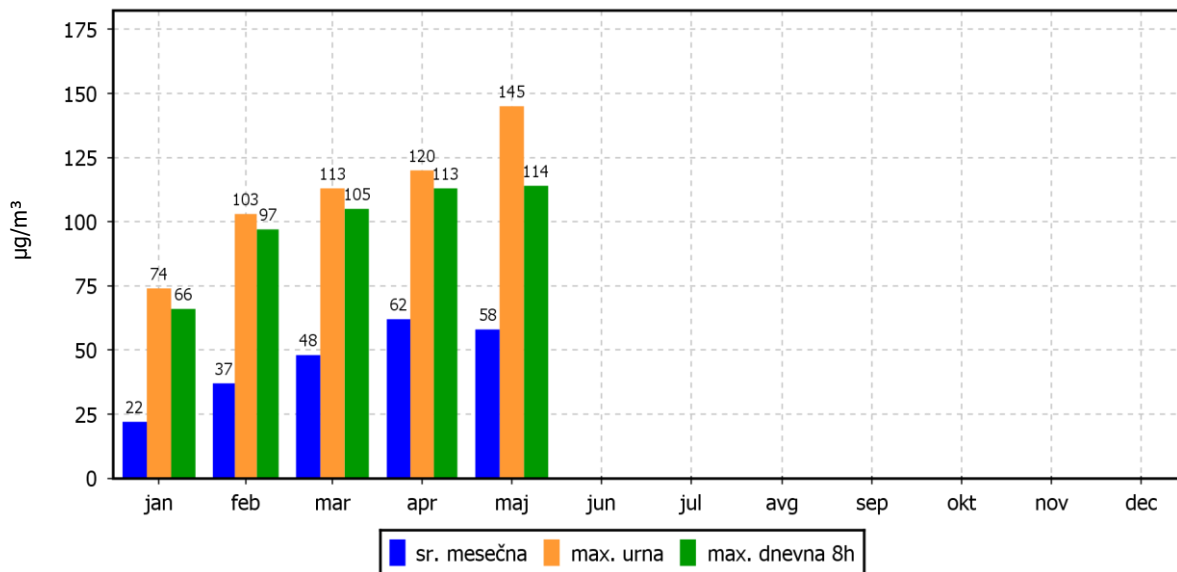
01.05.2023 do 01.06.2023

KONCENTRACIJE - O₃

Zadobrova

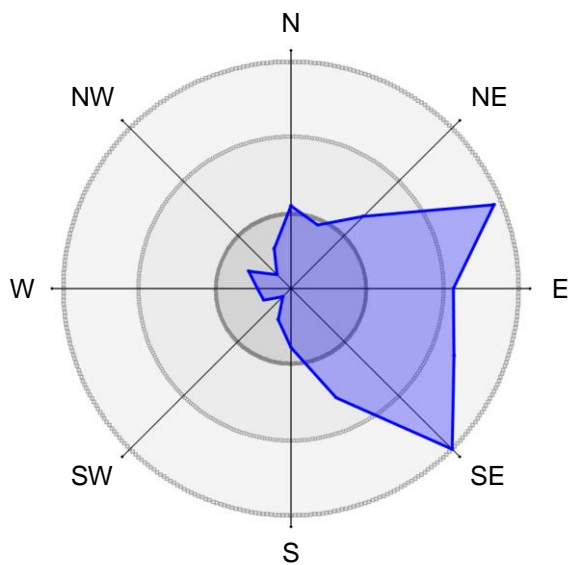
01.01.2023 do 01.01.2024

ROŽI VETROV IN ONESNAŽENJA

Zadobrova

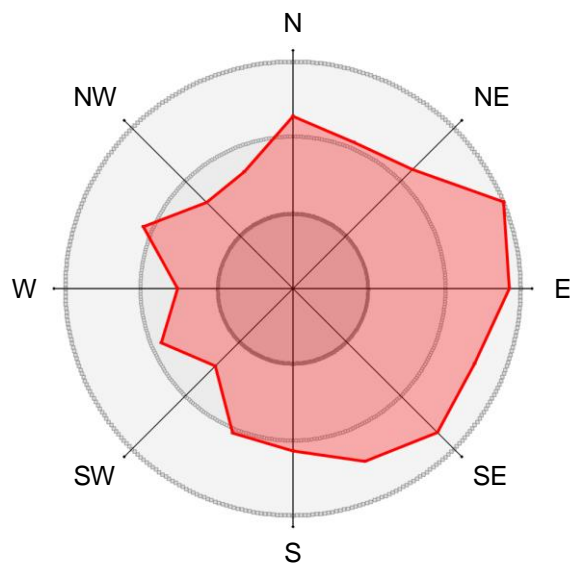
01.05.2023 do 01.06.2023

15.8% časa

10.6% časa

5.2% časa

70.2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

47.0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

23.2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

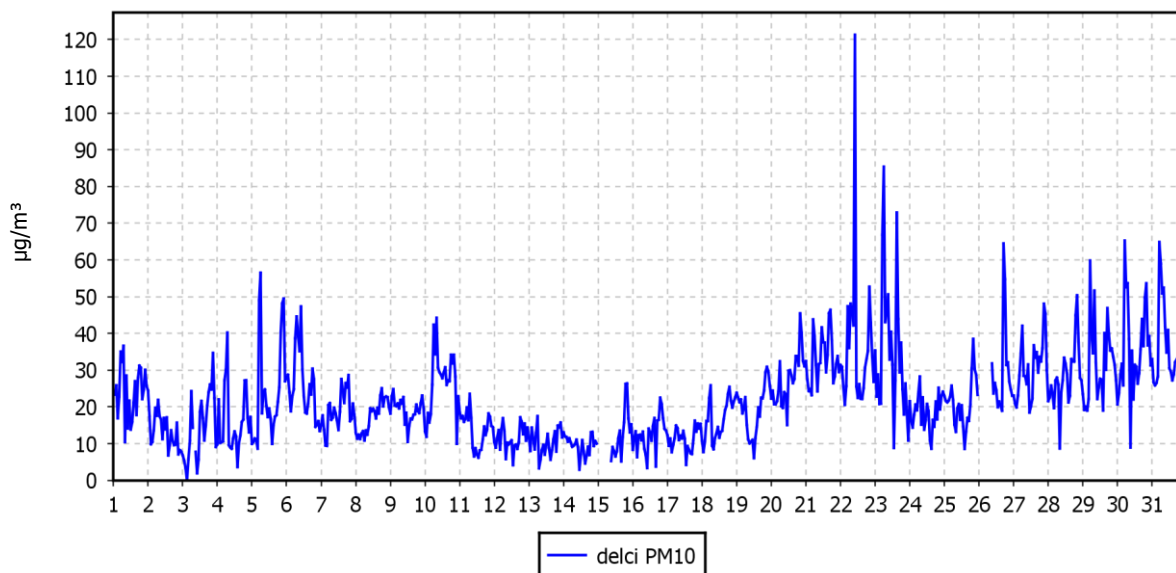
3.1.5 Pregled koncentracij v zraku: PM₁₀ - Zadobrova

Postaja: Zadobrova
 Obdobje meritev: 01.05.2023 do 01.06.2023

Razpoložljivih urnih podatkov:	725	97%
Maksimalna urna koncentracija:	121 µg/m ³	22.05.2023 11:00:00
Maksimalna dnevna koncentracija:	36 µg/m ³	22.05.2023
Minimalna dnevna koncentracija:	10 µg/m ³	14.05.2023
Srednja koncentracija v obdobju:	22 µg/m ³	
Število primerov dnevne koncentracije		
- nad MVD 50 µg/m ³ :	0	
Percentilna vrednost		
- 98 p.v. - urnih koncentracij:	53 µg/m ³	
- 50 p.v. - dnevnih koncentracij:	19 µg/m ³	

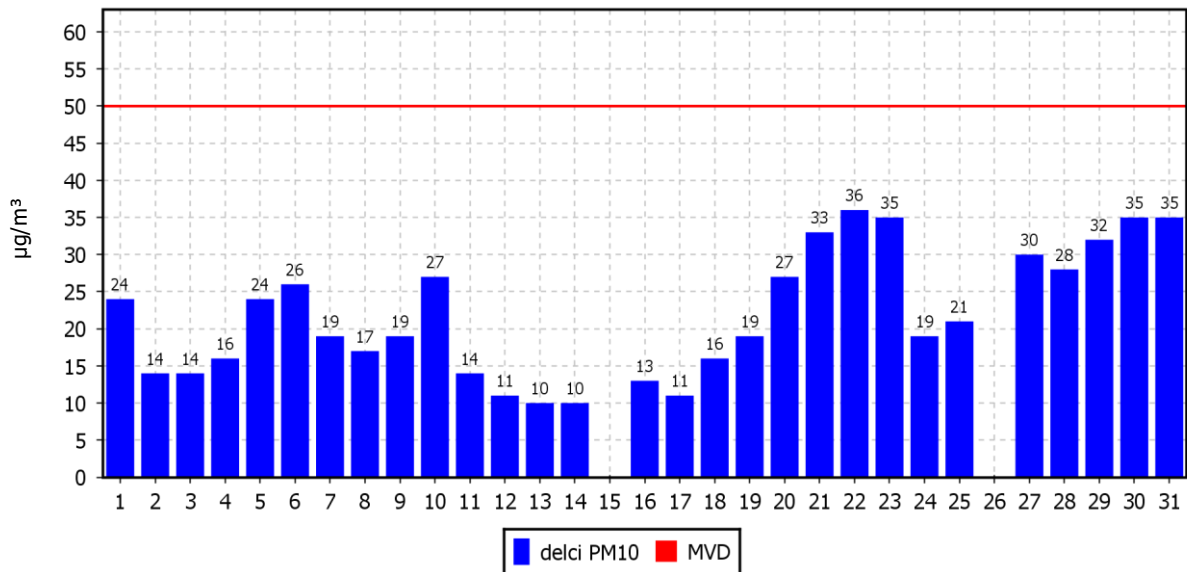
URNE KONCENTRACIJE - delci PM₁₀

Zadobrova
 01.05.2023 do 01.06.2023

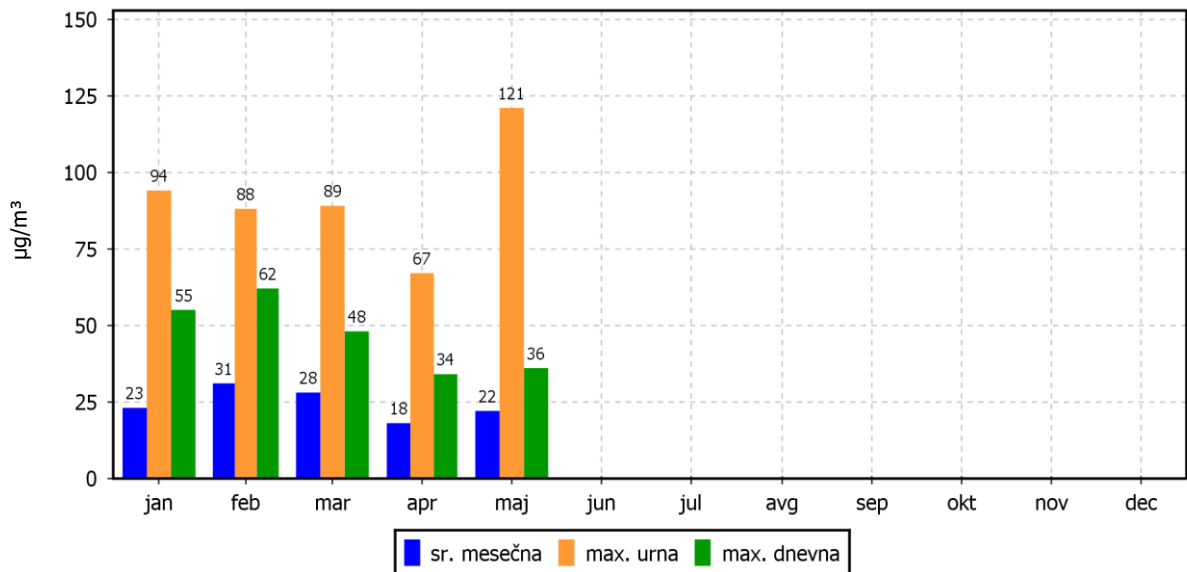
DNEVNE KONCENTRACIJE - delci PM₁₀

Zadobrova
01.05.2023 do 01.06.2023

KONCENTRACIJE - delci PM₁₀

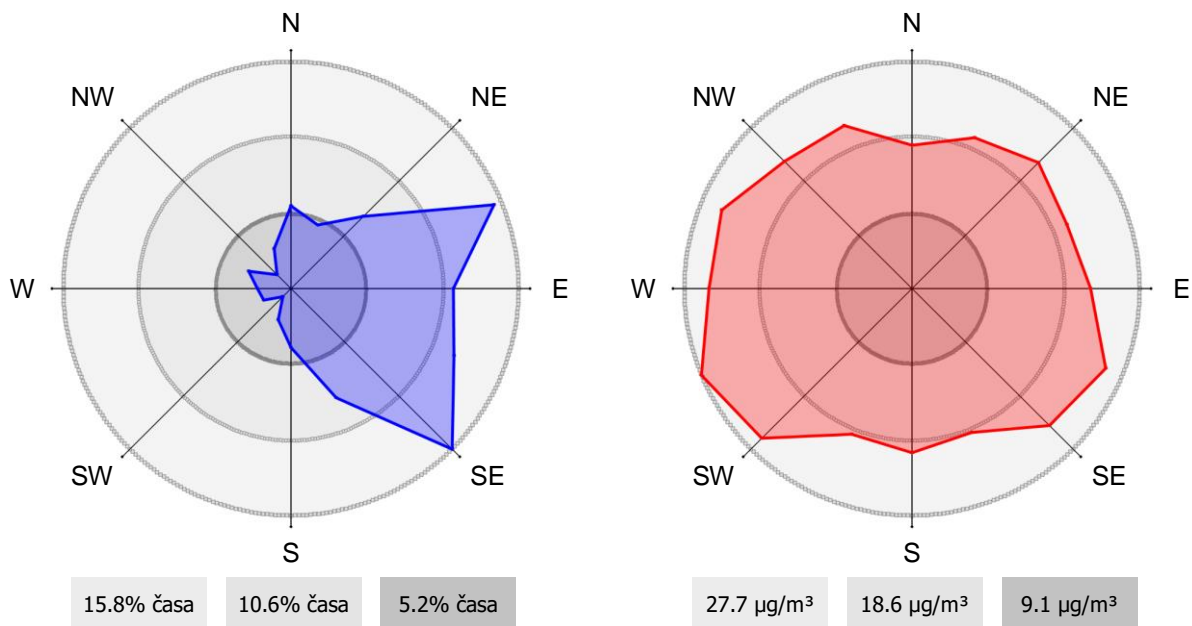
Zadobrova
01.01.2023 do 01.01.2024

ROŽI VETROV IN ONESNAŽENJA

Zadobrova

01.05.2023 do 01.06.2023

3.2 METEOROLOŠKE MERITVE

3.2.1 Pregled temperature in relativne vlage v zraku - Zadobrova

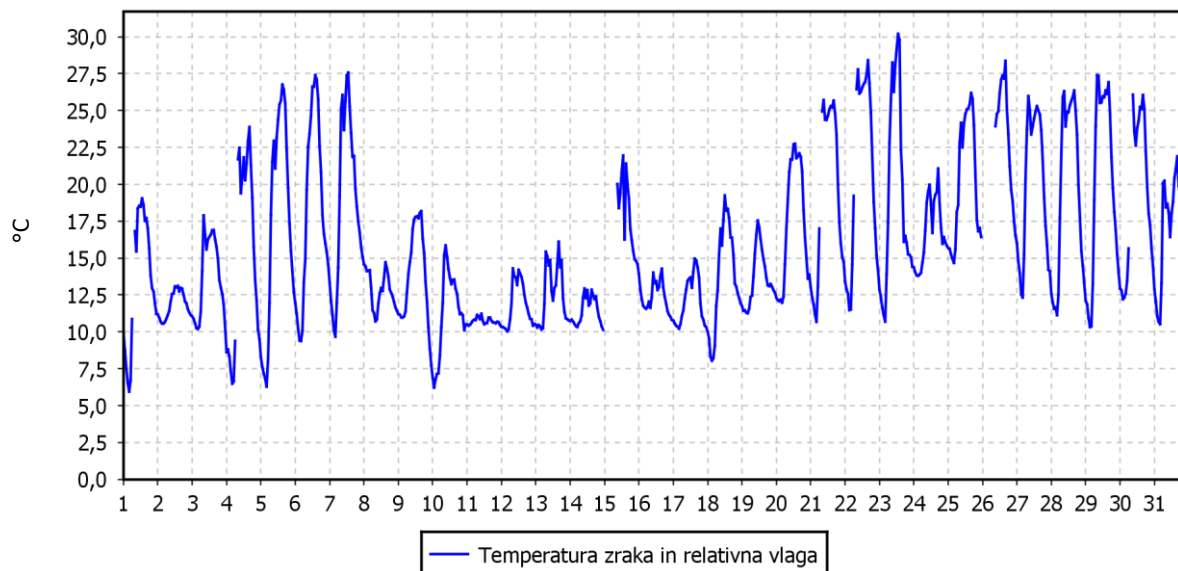
Postaja: Zadobrova
 Obdobje meritev: 01.05.2023 do 01.06.2023

	TEMPERATURA		RELATIVNA VLAGA	
Razpoložljivih urnih podatkov	720	97%	726	98%
Maksimalna urna vrednost	30 °C	23.05.2023 13:00:00	100%	02.05.2023 11:00:00
Maksimalna dnevna vrednost	23 °C	26.05.2023	100%	02.05.2023
Minimalna urna vrednost	6 °C	01.05.2023 04:00:00	30%	05.05.2023 16:00:00
Minimalna dnevna vrednost	11 °C	11.05.2023	51%	26.05.2023
Srednja vrednost v obdobju	16 °C		74%	

URNE VREDNOSTI - Temperatura zraka

Zadobrova

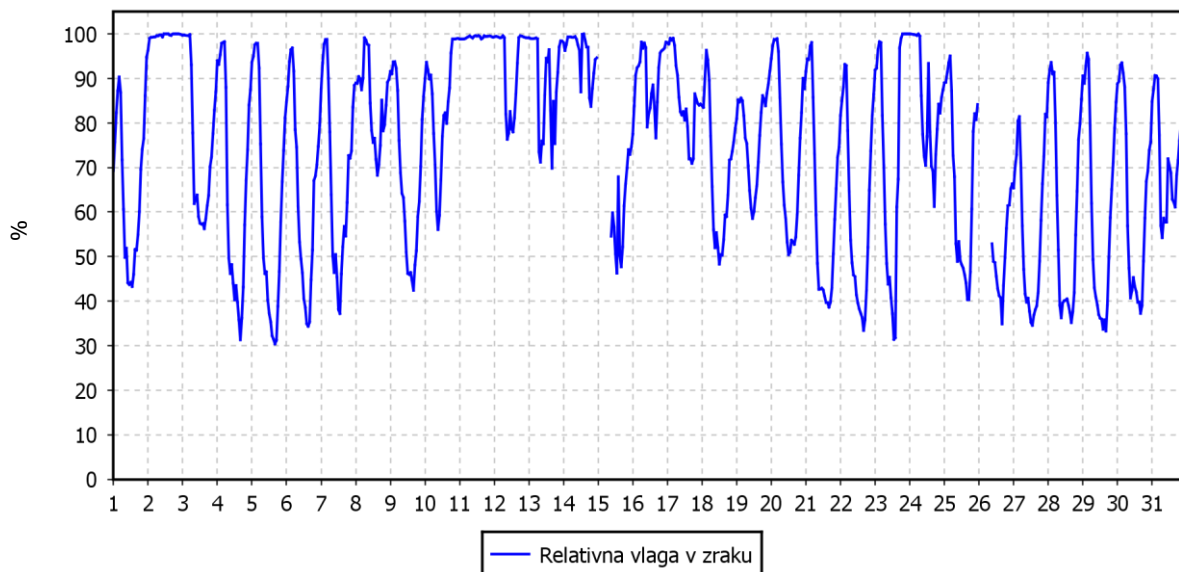
01.05.2023 do 01.06.2023

URNE VREDNOSTI - Relativna vlaga v zraku

Zadobrova

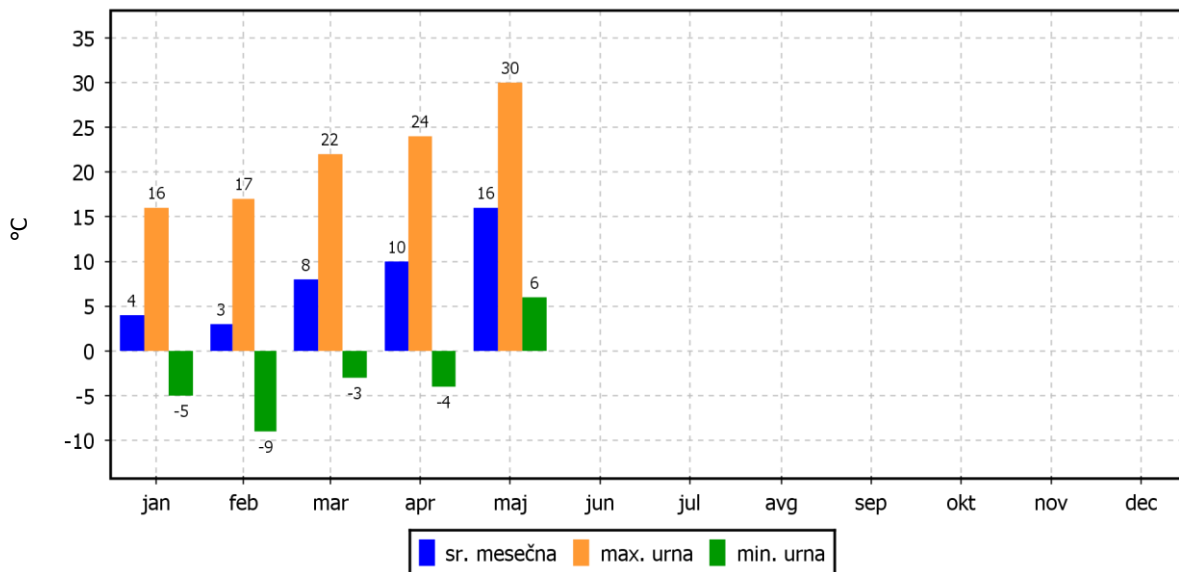
01.05.2023 do 01.06.2023

TEMPERATURA ZRAKA

Zadobrova

01.01.2023 do 01.01.2024

3.2.2 Pregled hitrosti in smeri vetra - Zadobrova

Postaja: Zadobrova
 Obdobje meritev: 01.05.2023 do 01.06.2023

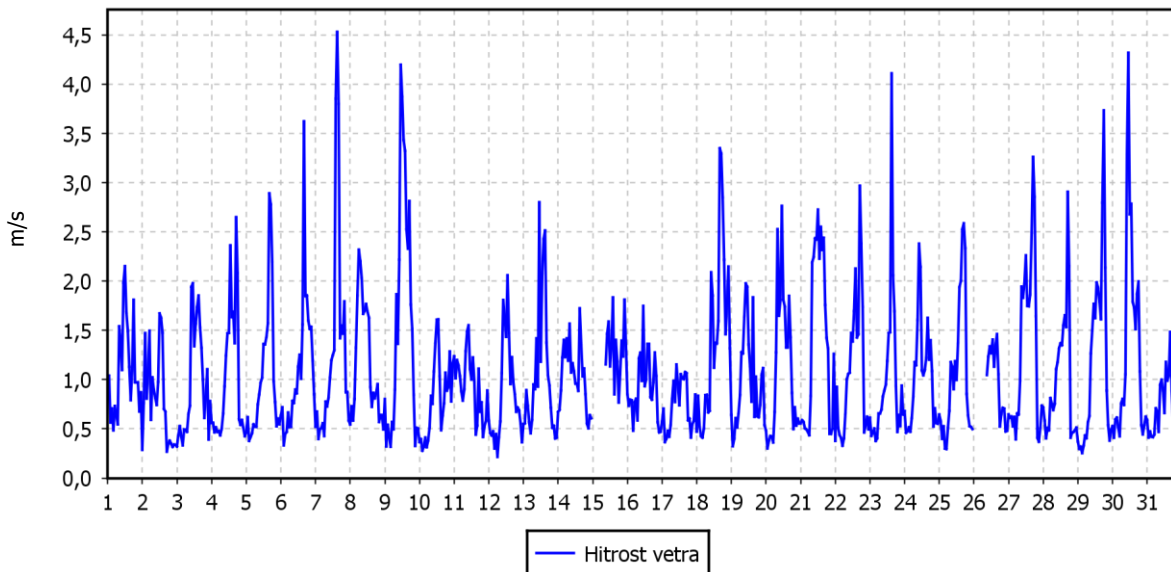
Razpoložljivih urnih podatkov:	726	98%
Maksimalna urna hitrost:	5 m/s	07.05.2023 15:00:00
Minimalna urna hitrost:	0 m/s	12.05.2023 06:00:00
Srednja hitrost v obdobju:	1 m/s	
Brezvetrje (0,0-0,1 m/s):	0	

Od (m/s)	0.1	0.2	0.5	0.7	1.0	1.5	2.0	3.0	5.0	7.0	10.0	vsota	delež
Do vklj. (m/s)	0.2	0.5	0.7	1.0	1.5	2.0	3.0	5.0	7.0	10.0	∞		
	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	frek.	‰
N	0	3	12	6	14	4	3	0	0	0	0	42	58
NNE	0	7	4	9	13	2	0	0	0	0	0	35	48
NE	0	9	13	16	9	5	0	0	0	0	0	52	72
ENE	0	15	13	16	29	21	17	0	0	0	0	111	153
E	0	20	12	12	18	19	1	0	0	0	0	82	113
ESE	0	26	18	19	14	10	2	0	0	0	0	89	123
SE	0	21	26	16	14	8	20	10	0	0	0	115	158
SSE	0	12	13	8	11	4	9	3	0	0	0	60	83
S	0	7	4	6	6	6	0	1	0	0	0	30	41
SSW	0	3	3	6	5	0	0	0	0	0	0	17	23
SW	0	2	2	0	2	0	0	0	0	0	0	6	8
WSW	0	2	8	2	2	0	1	0	0	0	0	15	21
W	0	0	10	3	2	2	0	0	0	0	0	17	23
WNW	0	3	4	6	6	3	0	1	0	0	0	23	32
NW	0	2	2	2	3	1	0	0	0	0	0	10	14
NNW	0	4	5	6	7	0	0	0	0	0	0	22	30
SKUPAJ	0	136	149	133	155	85	53	15	0	0	0	726	1000

URNE VREDNOSTI - Hitrost vetra

Zadobrova

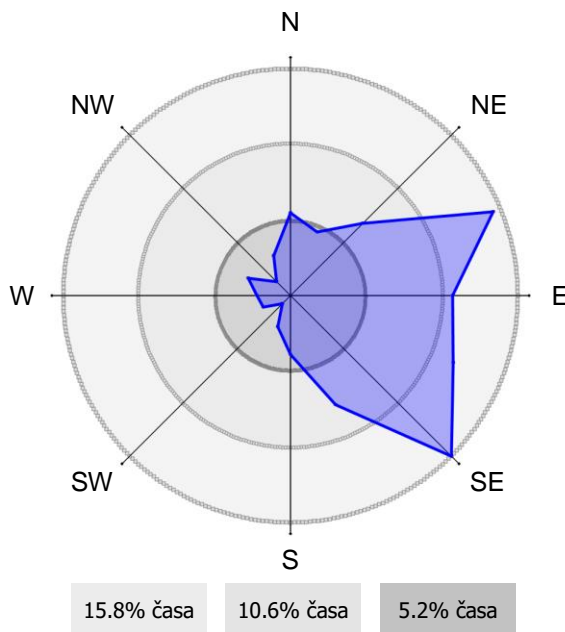
01.05.2023 do 01.06.2023

ROŽA VETROV

Zadobrova

01.05.2023 do 01.06.2023

4. INFORMATIVNI REZULTATI MERITEV ARSO - BEŽIGRAD

4.1 MERITVE KAKOVOSTI ZRAKA

4.1.1 Pregled koncentracij v zraku: NO₂ – ARSO, Ljubljana - Bežigrad

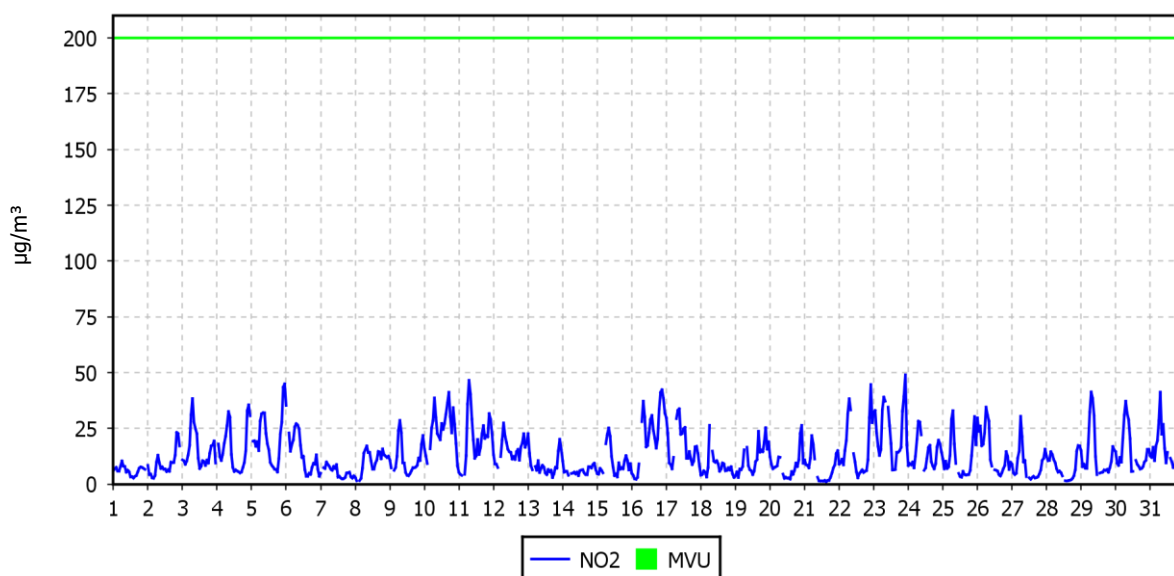
Obdobje meritev: 01.05.2023 do 01.06.2023

Razpoložljivih urnih podatkov:	714	96%
Maksimalna urna koncentracija:	49 µg/m ³	23.05.2023 23:00:00
Maksimalna dnevna koncentracija:	24 µg/m ³	10.05.2023
Minimalna dnevna koncentracija:	5 µg/m ³	07.05.2023
Srednja koncentracija v obdobju:	13 µg/m ³	
Število primerov urne koncentracije		
- nad MVU 200 µg/m ³ :	0	
Št. intervalov 3 zaporednih ur nad AV 400 µg/m ³ :	0	
Percentilna vrednost		
- 98 p.v. - urnih koncentracij:	38 µg/m ³	
- 50 p.v. - dnevnih koncentracij:	13 µg/m ³	

URNE KONCENTRACIJE - NO₂

ARSO (Ljubljana-Bežigrad)

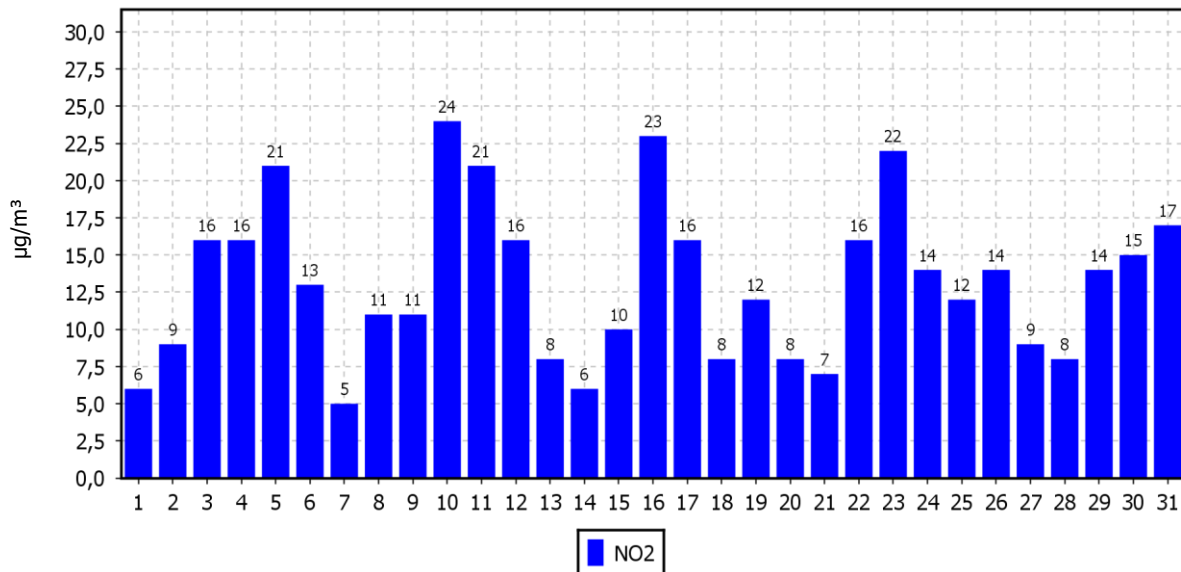
01.05.2023 do 01.06.2023

DNEVNE KONCENTRACIJE - NO₂

ARSO (Ljubljana-Bežigrad)

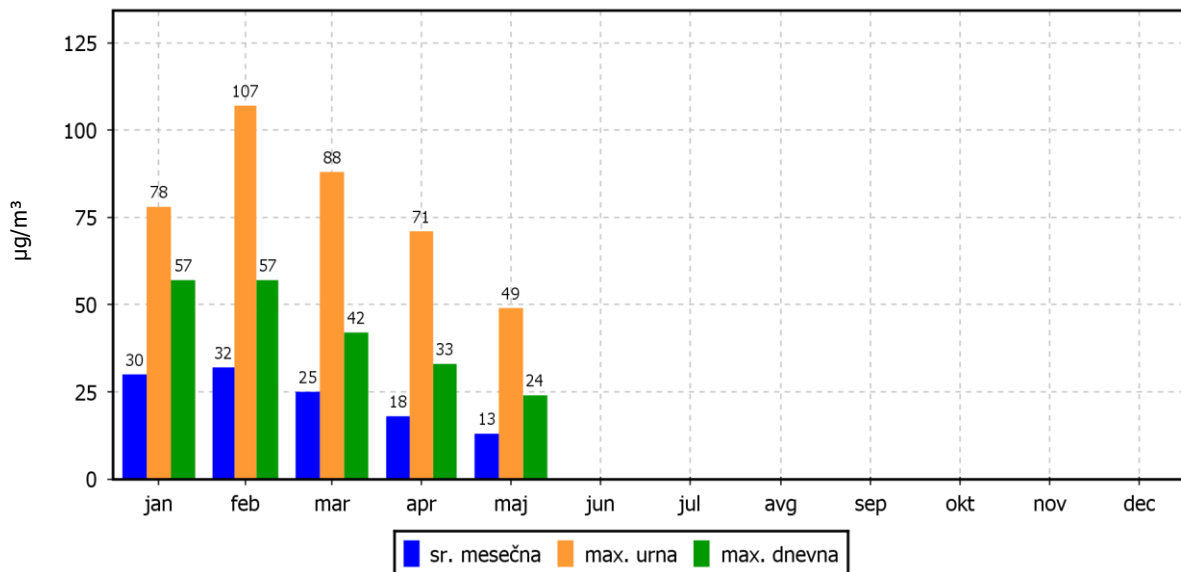
01.05.2023 do 01.06.2023

KONCENTRACIJE - NO₂

ARSO (Ljubljana-Bežigrad)

01.01.2023 do 01.01.2024

4.1.2 Pregled koncentracij v zraku: NO_x – ARSO, Ljubljana - Bežigrad

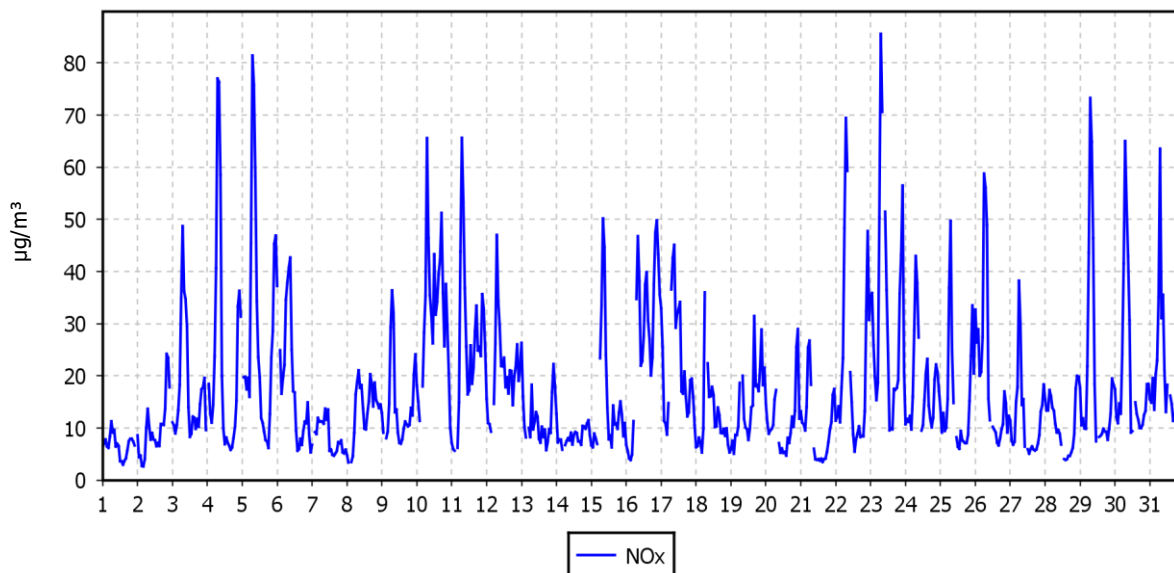
Obdobje meritev: 01.05.2023 do 01.06.2023

Razpoložljivih urnih podatkov:	714	96%
Maksimalna urna koncentracija:	86 µg/m ³	23.05.2023 08:00:00
Maksimalna dnevna koncentracija:	31 µg/m ³	10.05.2023
Minimalna dnevna koncentracija:	7 µg/m ³	01.05.2023
Srednja koncentracija v obdobju:	18 µg/m ³	
Percentilna vrednost		
- 98 p.v. - urnih koncentracij:	59 µg/m ³	
- 50 p.v. - dnevnih koncentracij:	17 µg/m ³	

URNE KONCENTRACIJE - NO_x

ARSO (Ljubljana-Bežigrad)

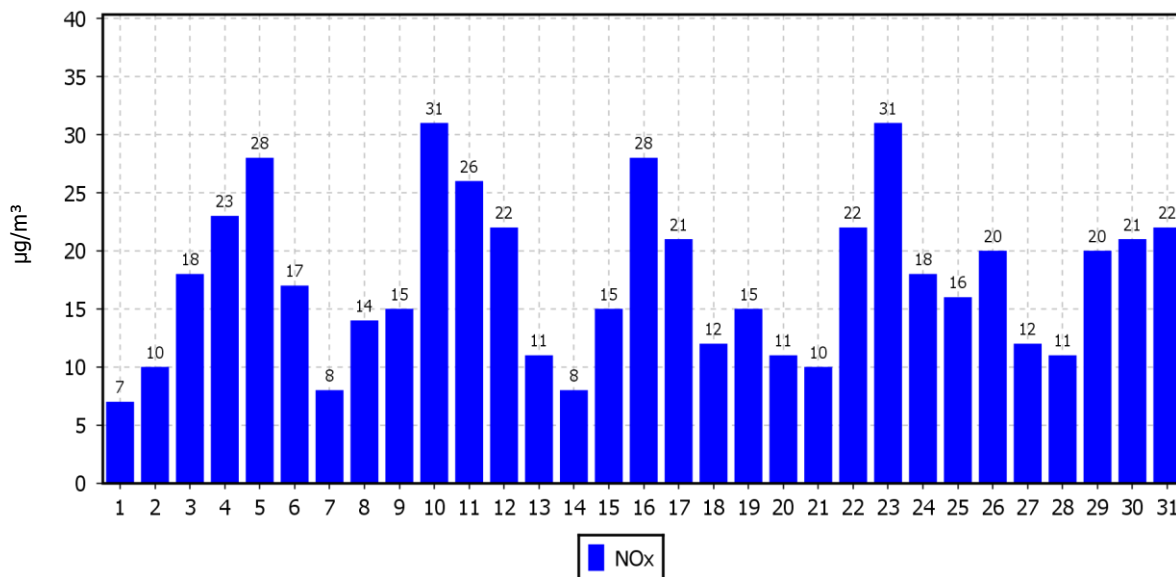
01.05.2023 do 01.06.2023

DNEVNE KONCENTRACIJE - NO_x

ARSO (Ljubljana-Bežigrad)

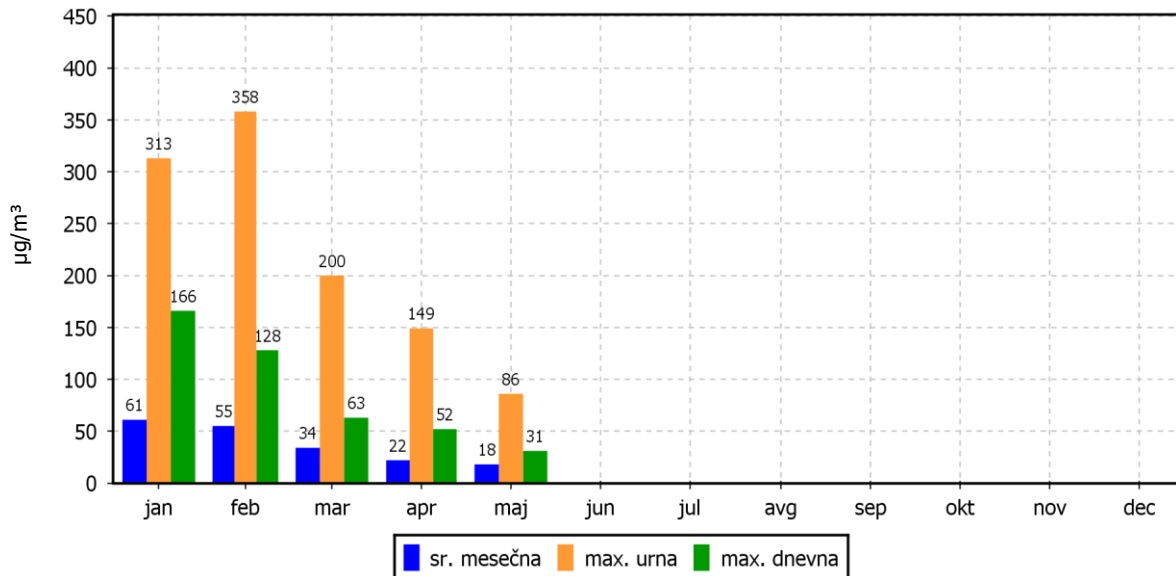
01.05.2023 do 01.06.2023

KONCENTRACIJE - NO_x

ARSO (Ljubljana-Bežigrad)

01.01.2023 do 01.01.2024

4.1.3 Pregled koncentracij v zraku: O₃ – ARSO, Ljubljana - Bežigrad

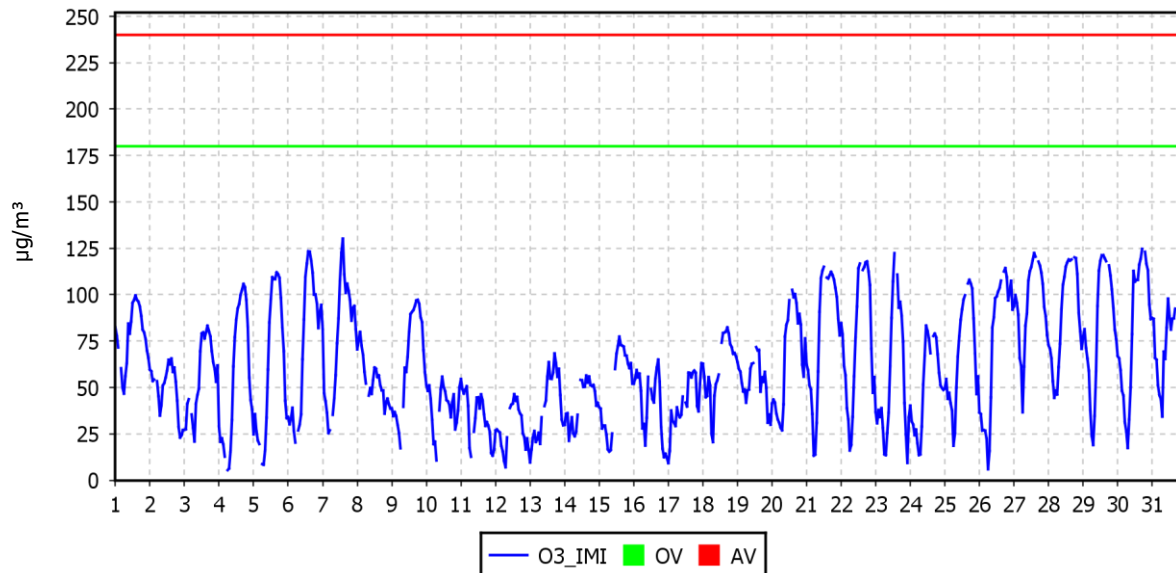
Obdobje meritev: 01.05.2023 do 01.06.2023

Razpoložljivih urnih podatkov:	713	96%
Maksimalna urna koncentracija:	130 µg/m ³	07.05.2023 15:00:00
Maksimalna dnevna koncentracija:	94 µg/m ³	27.05.2023
Minimalna dnevna koncentracija:	27 µg/m ³	12.05.2023
Srednja koncentracija v obdobju:	61 µg/m ³	
Število primerov urne koncentracije		
- nad OV 180 µg/m ³ :	0	
- nad AV 240 µg/m ³ :	0	
Percentilna vrednost		
- 98 p.v. - urnih koncentracij:	119 µg/m ³	
- 50 p.v. - dnevnih koncentracij:	59 µg/m ³	
AOT40:		obdobje
- mesečna vrednost	3849 (µg/m ³).h	1.5. do 1.6.
- varstvo rastlin	3849 (µg/m ³).h	1.5. do 1.8.
- varstvo gozdov	6958 (µg/m ³).h	1.4. do 1.10.
Dnevna 8-urna vrednost:		
- število primerov nad 120 µg/m ³ :	0	

URNE KONCENTRACIJE - O₃

ARSO (Ljubljana-Bežigrad)

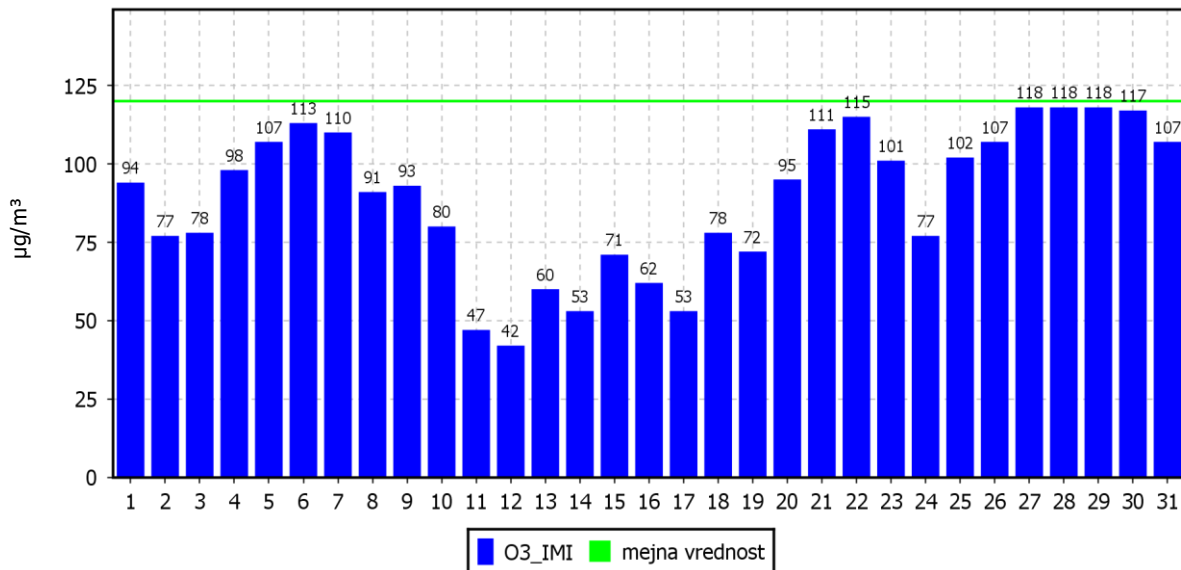
01.05.2023 do 01.06.2023

DNEVNE 8-URNE SREDNJE VREDNOSTI O₃

ARSO (Ljubljana-Bežigrad)

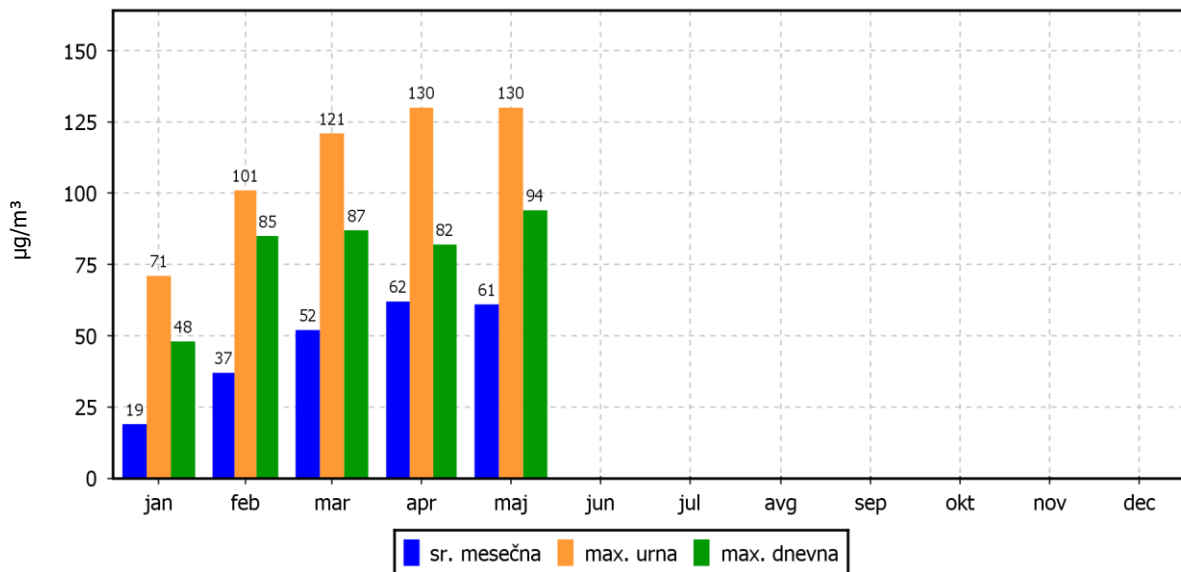
01.05.2023 do 01.06.2023

KONCENTRACIJE - O₃

ARSO (Ljubljana-Bežigrad)

01.01.2023 do 01.01.2024

4.1.4 Pregled koncentracij v zraku: PM₁₀ – ARSO, Ljubljana - Bežigrad

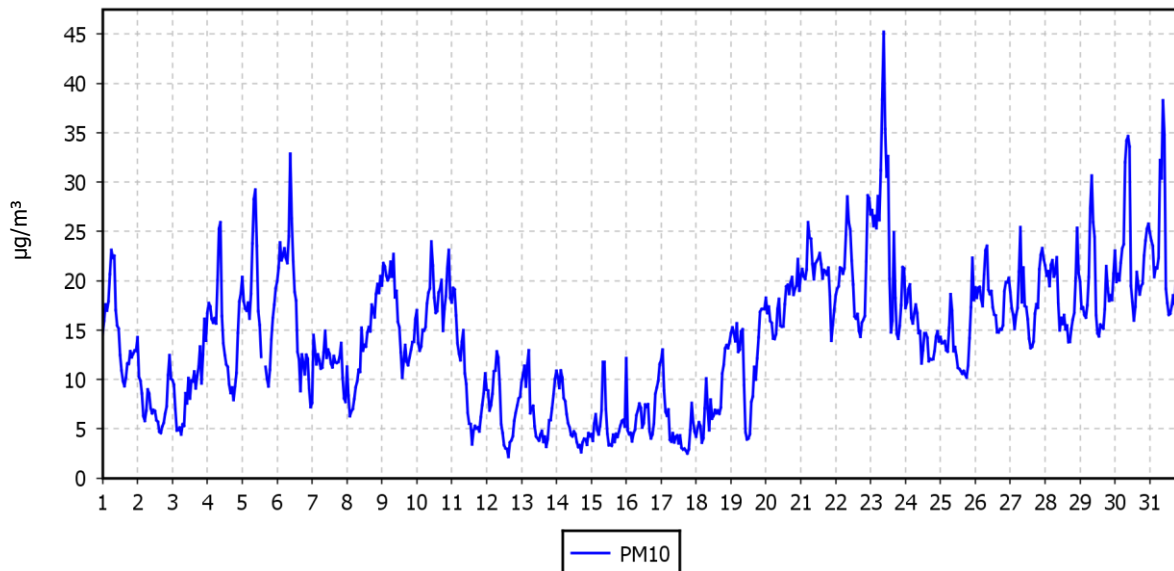
Obdobje meritev: 01.05.2023 do 01.06.2023

Razpoložljivih urnih podatkov:	742	100%
Maksimalna urna koncentracija:	45 µg/m ³	23.05.2023 10:00:00
Maksimalna dnevna koncentracija:	25 µg/m ³	23.05.2023
Minimalna dnevna koncentracija:	5 µg/m ³	17.05.2023
Srednja koncentracija v obdobju:	14 µg/m ³	
Število primerov dnevne koncentracije		
- nad MVD 50 µg/m ³ :	0	
Percentilna vrednost		
- 98 p.v. - urnih koncentracij:	30 µg/m ³	
- 50 p.v. - dnevni koncentracij:	15 µg/m ³	

URNE KONCENTRACIJE - PM₁₀

ARSO (Ljubljana-Bežigrad)

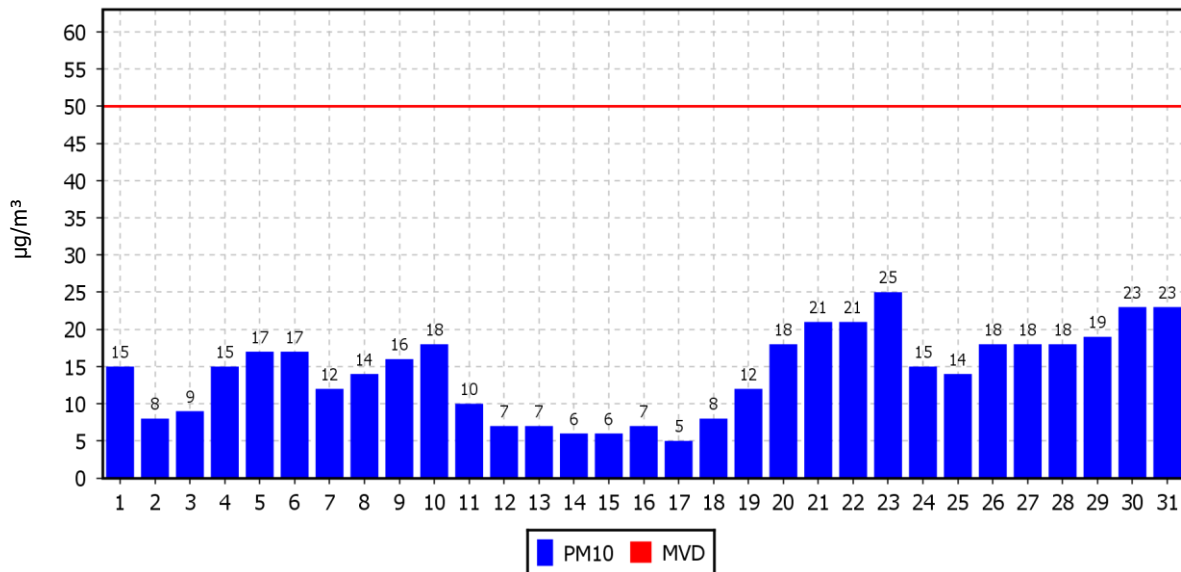
01.05.2023 do 01.06.2023

DNEVNE KONCENTRACIJE - PM₁₀

ARSO (Ljubljana-Bežigrad)

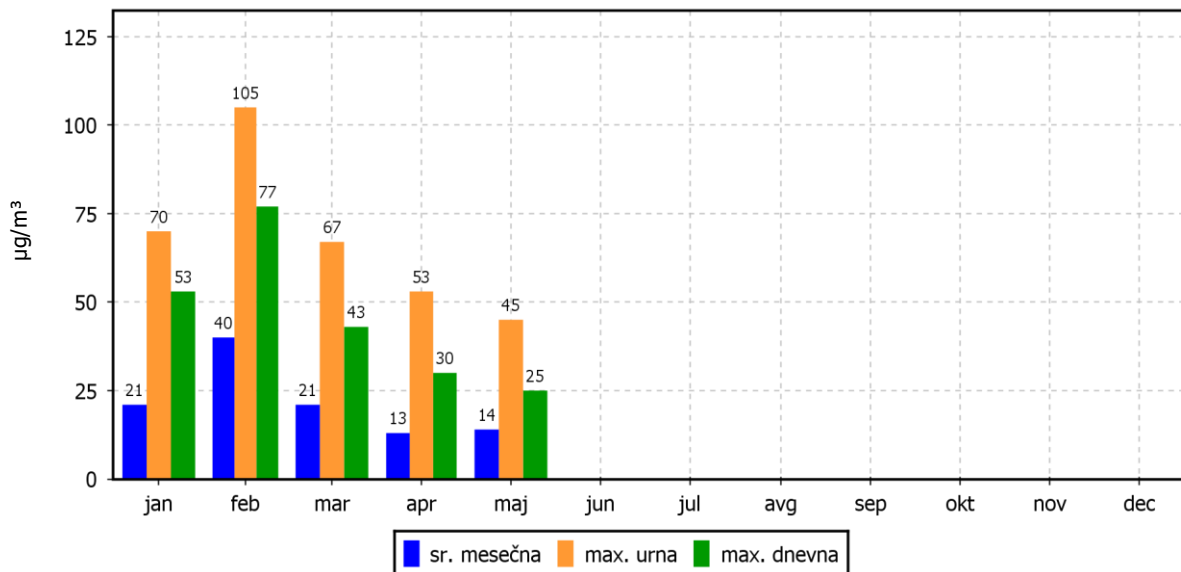
01.05.2023 do 01.06.2023

KONCENTRACIJE - PM₁₀

ARSO (Ljubljana-Bežigrad)

01.01.2023 do 01.01.2024

5. ZAKLJUČEK

Meritve onesnaženosti zraka in meteoroloških parametrov so bile opravljene z merilnim sistemom monitoringa kakovosti zunanjega zraka podjetja Energetika Ljubljana d.o.o. na lokaciji Zadobrova, ki je v upravljanju strokovnega osebja EIMV. Postopke za izvajanje meritev in QA/QC postopke je predpisal EIMV. Izdelal je tudi obdelavo rezultatov meritev in potrdil njihovo veljavnost.

V poročilu so za **mesec maj** podani rezultati urnih in dnevni vrednosti za parametre SO₂, NO₂/NO_x, O₃ in delce PM₁₀ ter statistična analiza v skladu s predpisano zakonodajo. Podani so tudi rezultati meritev meteoroloških parametrov v tem času. Prav tako so z namenom primerjave rezultatov podane tudi meritve onesnažil na merilnem mestu Bežigrad.

- **Zadobrova**

V mesecu maju je bilo izmerjeno 97 % pravih rezultatov urnih koncentracij SO₂, 94 % pravih vrednosti NO₂/NO_x, 98 % pravih vrednosti O₃ in 97 % pravih rezultatov urnih koncentracij PM₁₀. Rezultati sledijo cilju za letno razpoložljivost uradnih podatkov merjenih parametrov monitoringa kakovosti zunanjega zraka podjetja Energetika Ljubljana d.o.o. Naprava TE-TOL leži v smeri SW.

SO₂

Urna mejna vrednost (350 µg/m³) in dnevna mejna vrednost SO₂ (125 µg/m³) nista bili preseženi. Maksimalna urna koncentracija SO₂ na je znašala 8 µg/m³ (dne 21.05.2023 ob 10:00), maksimalna dnevna koncentracija je bila 5 µg/m³, srednja mesečna koncentracija je znašala 5 µg/m³. Do onesnaženje z SO₂ je prišlo iz vseh smeri enakomerno.

NO₂

Urna mejna vrednost (200 µg/m³) in alarmna mejna vrednost (koncentracije 3-eh zaporednih ur nad 400 µg/m³) NO₂ nista bili preseženi. Maksimalna urna koncentracija NO₂ je znašala 76 µg/m³ (dne 20.05.2023 ob 21:00), maksimalna dnevna koncentracija je bila 22 µg/m³, srednja mesečna koncentracija je znašala 9 µg/m³. Do onesnaženje z NO₂ je prišlo iz vseh smeri, največji deleži so bili iz smeri W.

O₃

Opozorilna vrednost (180 µg/m³), alarmna vrednost (240 µg/m³) in ciljna vrednost za varovanje zdravlja ljudi (120 µg/m³) O₃ niso bile presežene. Maksimalna urna koncentracija O₃ je znašala 145 µg/m³ (dne 05.05.2023 ob 11:00), maksimalna dnevna koncentracija je bila 82 µg/m³. Srednja mesečna koncentracija je znašala 58 µg/m³. Ozon je v največji meri prihajal iz zahodne smeri, največji deleži so bili iz smeri ENE in SE.

PM₁₀

Dnevna mejna vrednost PM₁₀ (50 µg/m³) ni bila presežena v tem mesecu. Maksimalna urna koncentracija delcev PM₁₀ je na lokaciji Zadobrova znašala 121 µg/m³ (dne 22.05.2023 ob 11:00). Maksimalna dnevna koncentracija je znašala 36 µg/m³, srednja mesečna koncentracija pa je bila 22 µg/m³. Do onesnaženje je prišlo iz vseh smeri dokaj enakomerno.

Meteorologija

Dnevna temperatura zunanjega zraka se je v mesecu maju gibala med 11 °C (11.05.2023) in 23 °C (26.05.2023), srednja vrednost temperature v obdobju pa je znašala 16 °C. Veter je pihal s srednjo hitrostjo 1 m/s, najpogosteje smeri ENE - SE.

- **Bežigrad**

Razpoložljivost podatkov merilnikov na merilnem mestu ARSO je bila 96 % za meritve NO₂/NO_x, 96 % za meritve O₃ in 100 % za meritve PM₁₀. Merilnik SO₂ ni več delujoč na tem merilnem mestu.

NO₂

Urna mejna vrednost (200 µg/m³) in alarmna mejna vrednost (koncentracije 3-eh zaporednih ur nad 400 µg/m³) NO₂ nista bili preseženi. Maksimalna urna koncentracija NO₂ je znašala 49 µg/m³ (dne 23.05.2023 ob 23:00), maksimalna dnevna koncentracija je znašala 24 µg/m³, srednja mesečna koncentracija pa je bila 13 µg/m³.

O₃

Opozorilna vrednost (180 µg/m³), alarmna vrednost (240 µg/m³) in ciljna vrednost za varovanje zdravja ljudi (120 µg/m³) O₃ niso bile presežene. Maksimalna urna koncentracija O₃ je znašala 130 µg/m³ (dne 07.05.2023 ob 15:00), maksimalna dnevna koncentracija je znašala 94 µg/m³. Srednja mesečna koncentracija je bila 61 µg/m³.

PM₁₀

Dnevna mejna vrednost PM₁₀ (50 µg/m³) ni bila presežena. Maksimalna urna koncentracija delcev PM₁₀ je znašala 45 µg/m³ (dne 23.05.2023 ob 10:00). Maksimalna dnevna koncentracija je znašala 25 µg/m³, srednja mesečna koncentracija pa je bila 14 µg/m³.

- **Meteorologija v Sloveniji**

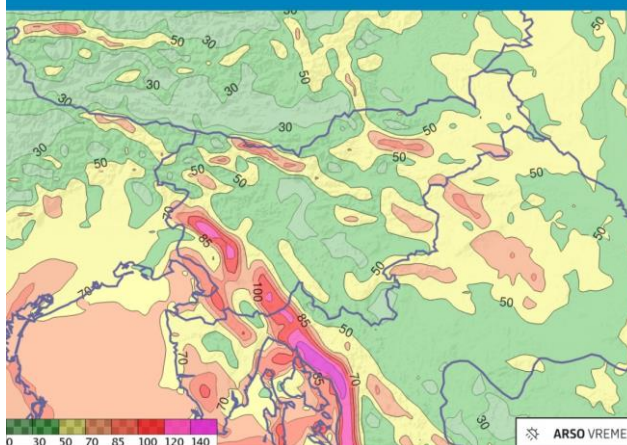
Mesec maj se je začel z izrazitim oblačnim in deževnim vremenom, ki pa je postopoma prehajal v toplo in sončno vreme. Po prvem vikendu v mesecu se je vreme ponovno poslabšalo – postalo je deževno, pojavile so se tudi možnosti neurij oz. neviht po celotni Sloveniji. Sredozemski ciklon iznad južne Italije se je tekom meseca pomaknil proti srednjemu Jadranu (16. 05.), kar je privedlo do okrepljenega SV vetra pri nas, sunki burje na Primorskem so ponekod presegli hitrost 100 km/h (slika 1). Istega dne je ARSO izdal opozorilo o možnosti močnejših padavin po državi (do 80 l/m²), pojavile so se tudi možnosti o naraščanju vodotokov, predvsem na SV Slovenije in v porečju reke Krke (slika 2). Slika 3 prikazuje koliko padavin je zapadlo dne 16. 05. po Sloveniji. Izmerjena višina snežne odeje na Kredarici je na dan 18. 05. znašala 445 cm. Po 20. maju se je vreme postopoma izboljševalo, še zmeraj so se pojavile možnosti deževja in neviht, šibkejše burje, prav tako so temperature zunanjega zraka začele naraščati.

Dostop do poročila o izrednih dogodkih pri nas med 10.-17. 05. 2023:

https://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/weather_events/padavine-veter_10-17maj2023.pdf

Najmočnejši sunki vetra

16. maj 2:00 - 17. maj 2:00

Slika 1: Najmočnejši sunki vetra v mesecu maju (vir: ARSO).

Slika 2: Napoved visokovodnih razmer (vir: ARSO).

Višina padavin

16. maj 2023 od 8:00 do 20:00

POSTAJA	Višina [mm]	POSTAJA	Višina [mm]
Kadrenci	48,5	Kočevske Poljane	38,3
Jeruzalem	47,7	Mačkovci	35,7
Zgornja Kapla	43,3	Planina v Podbočju	35,4
Ptuj	42,9	Iskrba	33,7
Gačnik	42,4	Sviščaki	33,7
Murska Sobota	41,2	Krajinski park Goričko	31,9
Maribor	39,8	Črnomelj	30,7

ARSO VREME

Slika 3: Višina padavin na dan 16. 05. (vir: ARSO).

(Vir: ARSO)

JAVNO PODJETJE ENERGETIKA LJUBLJANA d.o.o.

**MESEČNA ANALIZA REZULTATOV OBRATOVALNEGA MONITORINGA
PADAVIN, NA OBMOČJU VREDNOTENJA TE-TOL IN ENOTE TOŠ,
MAJ 2023**

Oznaka dokumenta: 223227-IMI-9-5

Ljubljana, maj 2023

JAVNO PODJETJE ENERGETIKA LJUBLJANA d.o.o.

**MESEČNA ANALIZA REZULTATOV OBRATOVALNEGA MONITORINGA
PADAVIN, NA OBMOČJU VREDNOTENJA TE-TOL IN ENOTE TOŠ,
MAJ 2023**

Oznaka dokumenta: 223227-IMI-9-5

Ljubljana, maj 2023

Direktor:

dr. Boris ŽITNIK, univ. dipl. inž. el.

ELEKTROINŠTITUT MILAN VIDMAR
Inštitut za elektrogospodarstvo in elektroindustrijo
Hajdrihova 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

T +386 1 474 3601 I E info@eimv.si

W www.eimv.si

Oddelek za okolje

© Elektroinštitut Milan Vidmar, 2023

Vse pravice pridržane. Nobenega dela dokumenta se brez poprejšnjega pisnega dovoljenja avtorja ne sme ponatisniti, razmnoževati, shranjevati v sistemu za shranjevanje podatkov ali prenašati v kakršnikoli obliki ali s kakršnimikoli sredstvi. Objavljanje rezultatov dovoljeno le z navedbo vira. Vsebina predstavlja informacije, ki se jih brez odobritve izvajalca ne sme uporabljati za nobene druge namene, razen za upravne postopke po Zakonu o varstvu okolja, Zakonu o ohranjanju narave, Zakonu o prostorskem načrtovanju oziroma Zakonu o umeščanju prostorskih ureditev državnega pomena v prostor.

Naročnik: JAVNO PODJETJE ENERGETIKA LJUBLJANA d.o.o.
Verovškova ulica 62, 1000 LJUBLJANA

Projekt: Izvajanje obratovalnega monitoringa emisij snovi v zrak in kakovosti zunanje zraka

Naročilo: Pogodba: JPE-VOD-OK-81/22, 26. 7. 2022

Odgovorna oseba: Irena DEBELJAK, univ. dipl. inž. kem. inž.

Izvajalec: ELEKTROINŠTITUT MILAN VIDMAR
Oddelek za okolje
Hajdrihova 2, 1000 LJUBLJANA

Delovni nalog: 223227

Projekt: 223227-IMI: Obratovalni monitoring kakovosti zunanje zraka

Vodje projekta: Jaroslav ŠKANTAR, univ. dipl. inž. el.
Damjan KOVAČIČ, dipl. san. inž.
mag. Maša DJURICA, univ. dipl. geogr.
Andrej ŠUŠTERŠIČ, univ. dipl. inž. str.
Nina MIKLAVČIČ, dipl. inž. fiz.
Urška KUGOVNIK, univ. dipl. ekol.
Tomaž ZAKŠEK, dipl. inž. kem. tehol.

Aktivnost: 223227-IMI-9

Naloga: 223227-IMI-9-5

Naslov: Mesečna analiza rezultatov obratovalnega monitoringa padavin na območju vrednotenja TE-TOL in enote TOŠ, maj 2023

Oznaka dokumenta: 223227-IMI-9-5

Datum izdelave: 14. junij 2023

Število izvodov: 1 x tiskana verzija, 1 x arhiv izdelovalca, elektronska verzija (<https://www.gtd-eimv.si/>)

Avtorji: Tomaž ZAKŠEK, dipl. inž. kem. tehol.
Branka Hofer, gim. mat.
Damjan KOVAČIČ, dipl. san. inž.
mag. Maša DJURICA, univ. dipl. geogr.
Nina MIKLAVČIČ, dipl. inž. fiz.
Urška KUGOVNIK, univ. dipl. ekol.
mag. Rudi VONČINA, univ. dipl. inž. el.

Vodja oddelka:

mag. Rudi VONČINA, univ. dipl. inž. el.

%%_reportId.txt_%% Mesečna analiza rezultatov obratovalnega monitoringa padavin na območju vrednotenja TE-TOL in enote TOŠ, %%_reportCreationDate.txt_%% %%_reportCreationYear.txt_%% Stran III/VI

Poročilo je bilo ustvarjeno z:

- Microsoft Office Word 2007, Microsoft Corporation,
- Microsoft Office Excel 2007, Microsoft Corporation,
- Okoljski informacijski sistem, OOK Reporter, verzija: v3.0 b20201013b, Elektroinštitut Milan Vidmar.

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	1
2. ZAKONSKE OSNOVE	3
3. MERILNA MREŽA IN LOKACIJA MERILNIH MEST	5
4. NABOR MERITEV, SKLADNOST MERILNE TEHNIKE IN KAKOVOST MERITEV.....	7
5. REZULTATI MERITEV.....	9
5.1 KAKOVOST PADAVIN IN KOLIČINA USEDLIN	11
5.1.1 <i>Kakovost padavin in količina usedlin – Za deponijo.....</i>	<i>11</i>
5.1.2 <i>Kakovost padavin in količina usedlin – Elektroinštitut Milan Vidmar.....</i>	<i>17</i>
5.1.3 <i>Kakovost padavin in količina usedlin – Zadobrova</i>	<i>23</i>
5.1.4 <i>Kakovost padavin in količina usedlin – Kočevje.....</i>	<i>29</i>
5.2 TEŽKE KOVINE V USEDLINAH	34
5.2.1 <i>Težke kovine v usedlinah – Za deponijo.....</i>	<i>35</i>
5.2.2 <i>Težke kovine v usedlinah – Elektroinštitut Milan Vidmar.....</i>	<i>37</i>
5.2.4 <i>Težke kovine v usedlinah – Zadobrova</i>	<i>39</i>
5.3 RAZŠIRJENA ANALIZA TEŽKIH KOVIN V USEDLINAH	43
5.3.1 <i>Razširjena analiza težkih kovin v usedlinah</i>	<i>43</i>
5.4 PAH IN Hg V USEDLINAH	44
5.4.1 <i>PAH in Hg v usedlinah – Zadobrova.....</i>	<i>44</i>
6. SKLEP	45

1. UVOD

S sprejetjem Zakona o varstvu okolja (ZVO-1, Ur.l. RS, št. 41/2004 s spremembami) v letu 2004 je bil vzpostavljen pravni red za spodbujanje in usmerjanje družbenega razvoja, ki omogoča dolgoročne pogoje za človekovo zdravje, počutje in kakovost njegovega življenja ter ohranjanje biotske raznovrstnosti. Med cilji tega zakona sta tudi preprečitev in zmanjšanje obremenjevanja okolja in ohranjanje ter izboljševanje kakovosti okolja. Za doseganje ciljev oziroma nadzor nad doseganjem slednjih zakon predpisuje monitoring stanja okolja, kar obsega tudi monitoring kakovosti zunanjega zraka in z njim monitoring kakovosti padavin.

Eno od pomembnih meril stopnje onesnaženosti zunanjega zraka je sestava padavin oziroma usedlin. Snovi se na površje usedajo kot:

- mokre ali
- suhe usedline.

Mokre usedline nastajajo v procesu čiščenja plinov in delcev iz ozračja s tekočo (npr. kapljice vode) ali trdno (npr. kristali ledu) fazo. Suhe usedline pa se v obliki delcev ali plinov usedajo na površje v času, ko ni padavin. Kemijska sestava usedlin je tako merilo za stopnjo onesnaženosti zraka. Sestavine padavin so v večji meri produkti oksidacije najpogostejših onesnaževal, kot so SO₂, NO_x, CO in ogljikovodiki. Z njihovim usedanjem prihaja do zakisljevanja in evtrofikacije okolja.

2. ZAKONSKE OSNOVE

S ciljem zmanjšati zakisljevanje kot tudi eutrofikacijo, je bila leta 1979 sprejeta **Konvencija o onesnaževanju zraka na velike razdalje preko meja**. Na njeni osnovi so države dolžne izvajati **EMEP program**, ki vključuje tudi spremljanje kakovosti padavin. V okviru mreže EMEP naj bi se v vzorcih padavin določalo sledeče komponente: pH, SO_4^{2-} , NO_3^- , Cl^- , NH_4^+ , K^+ , Na^+ , Ca^{2+} , Mg^{2+} , elektroprevodnost in pa nekatere kovine.

Po mednarodnem dogovoru je bila postavljena tudi mejna pH vrednost za kisle padavine, ki znaša 5,6 pH.

S stališča škodljivosti za zdravje in naravo se vedno večkrat omenjajo onesnaževala, kot so težke kovine in nekateri policiklični aromatski ogljikovodiki. Ti naj bi predstavljali tveganje za zdravje ljudi tako s koncentracijami v zraku kot tudi z usedanjem in to v že zelo majhnih koncentracijah, zato je bila v EU sprejeta četrta hčerinska direktiva na področju kakovosti zunanjega zraka:

- **Direktiva 2004/107/ES o arzenu, kadmiju, živem srebru, niklju in policikličnih aromatskih ogljikovodikih v zunanjem zraku.**

Določbe direktive so vnesene v slovenski pravni red z **Uredbo o arzenu, kadmiju, živem srebru, niklju in policikličnih ogljikovodikih (Ur.l. RS, št. 56/2006 in 44/2022 – ZVO-2)**.

V letu 2008 je bila sprejeta direktiva o kakovosti zunanjega zraka in čistejšemu zraku:

- **Direktiva 2008/50/ES o kakovosti zunanjega zraka in čistejšem zraku za Evropo.**

V slovenski pravni red je bila vnesena z **Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11, 8/15, 66/18 in 44/22 – ZVO-2)**.

Omenjena pravna akta sicer ne predpisujeta mejnih vrednosti, vendar pa vključujeta zahteve po spremljanju kakovosti in količine usedlin.

Pri monitoringu padavin je potrebno upoštevati tudi zahteve Pravilnika o ocenjevanju kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 55/11, 6/15, 5/17 in 44/22 – ZVO-2).

3. MERILNA MREŽA IN LOKACIJA MERILNIH MEST

Monitoring kakovosti padavin in količine usedlin v okolici Javnega podjetja Energetika Ljubljana d.o.o., enota TE-TOL se izvaja mesečno na treh lokacijah: Za deponijo, Elektroinštitut Milan Vidmar, Zadobrova ter na referenčni lokaciji Kočevje.

4. NABOR MERITEV, SKLADNOST MERILNE TEHNIKE IN KAKOVOST MERITEV

Monitoring kakovosti padavin je sestavljen iz vzorčenja padavin na terenu in analiz vzorcev v laboratoriju.

V mesečnih vzorcih padavin se določa:

- volumen,
- prevodnost,
- koncentracije nitratov,
- koncentracije sulfatov
- koncentracije kloridov,
- koncentracije amoniaka,
- kovine Ca, Mg, Na, K in
- usedline ter
- težke kovine.

Padavine oziroma usedline vzorčimo z Bergerhoffovim zbiralnikom padavin.

Ker slovenska zakonodaja ne predpisuje posebnih zahtev glede meritev kakovosti padavin, se slednje izvaja v skladu z zahtevami programov EMEP (European Monitoring and Evaluation Programme) in GAW (Global Atmosphere Watch). Za določanje vsebnosti kovin se za vzorčenje in analizo uporablja standard prEN 15841.

Nabor parametrov, analizne metode in sistem zagotavljanja kakovosti podatkov za vzorčenje in analizo vzorcev padavin, ki je vpeljan v laboratoriju, sledi splošnim zahtevam programov EMEP (European Monitoring and Evaluation Programme) in GAW (Global Atmosphere Watch) in pa zahtevam, ki jih postavlja naša zakonodaja. Monitoring upošteva tudi zakonske zahteve glede reprezentativnosti mernih mest in zagotavljanja reprezentativnosti lokacije mernega mesta na območju na katerega vpliva vir onesnaževanja..

Vzorčenje in analize vzorcev padavin in usedlin so izvedene v kemijskem laboratoriju Elektroinštituta Milan Vidmar, z izjemo analiz težkih kovin, ki se izvajajo v Eurofins ERICo Slovenija d.o.o.

Pri obdelavi podatkov so uporabljene tudi določbe Odločbe sveta z dne 27. januarja 1997 o vzpostavitvi vzajemne izmenjave informacij in podatkov iz merilnih mrež in posameznih postaj za merjenje onesnaženosti zunanjega zraka v državah članicah.

5. REZULTATI MERITEV

V tabelah, grafih in prilogah v nadaljevanju so prikazani rezultati meritev kakovosti padavin in količine usedlin za mesec april 2023. Poleg teh so prikazani tudi rezultati meritev za pretekle mesece, in sicer za obdobje enega leta. Za pH vrednosti in kovine, katerih meritve so zahtevane z zakonodajo, je prikazan petletni niz rezultatov meritev.

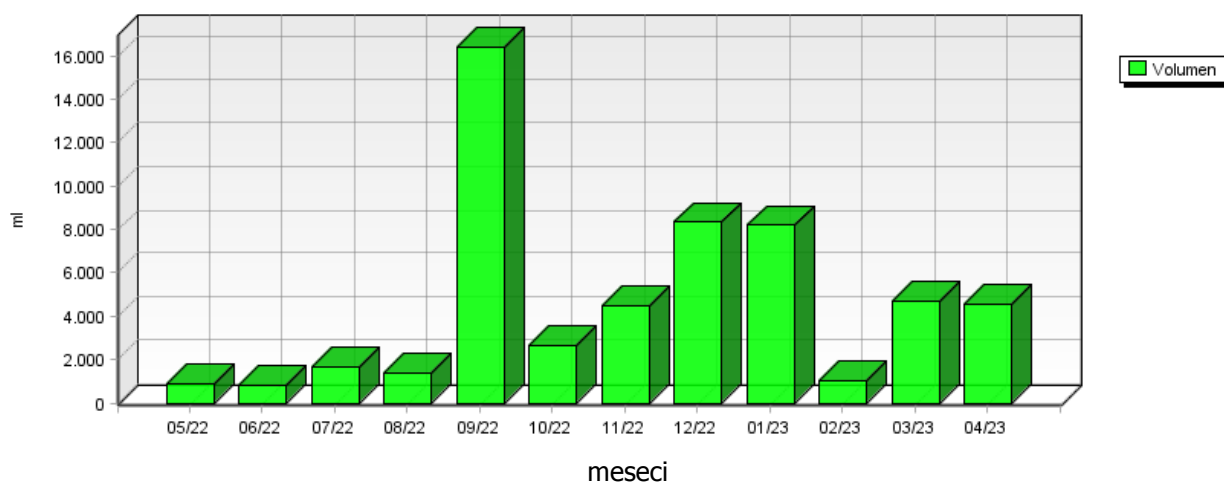
5.1 KAKOVOST PADAVIN IN KOLIČINA USEDLIN

5.1.1 Kakovost padavin in količina usedlin – Za deponijo

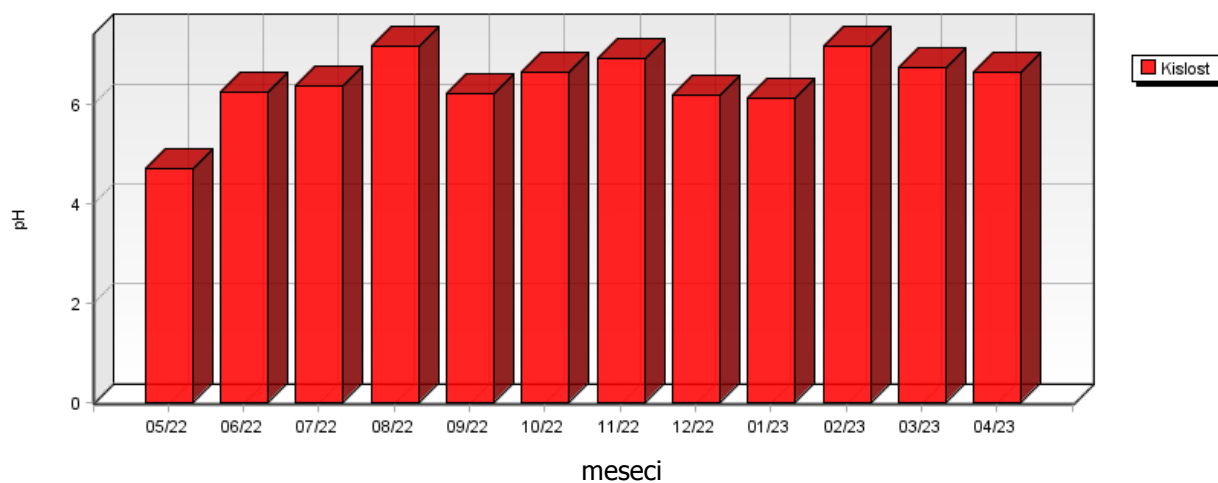
Lokacija: Javno podjetje Energetika Ljubljana d.o.o., enota TE-TOL
 Postaja: Za deponijo
 Obdobje meritev: 01.05.2022 do 01.05.2023

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Volumen ml	910	840	1630	1350	16430	2660	4490	8350	8180	1000	4670	4550
Kislost pH	4.68	6.22	6.34	7.17	6.19	6.62	6.92	6.16	6.12	7.14	6.73	6.63
Prevodnost $\mu\text{S}/\text{cm}$	57.10	57.80	34.60	46.40	6.80	27.90	13.00	10.90	8.30	52.80	20.20	18.20

**Za deponijo
VOLUMEN PADAVIN**

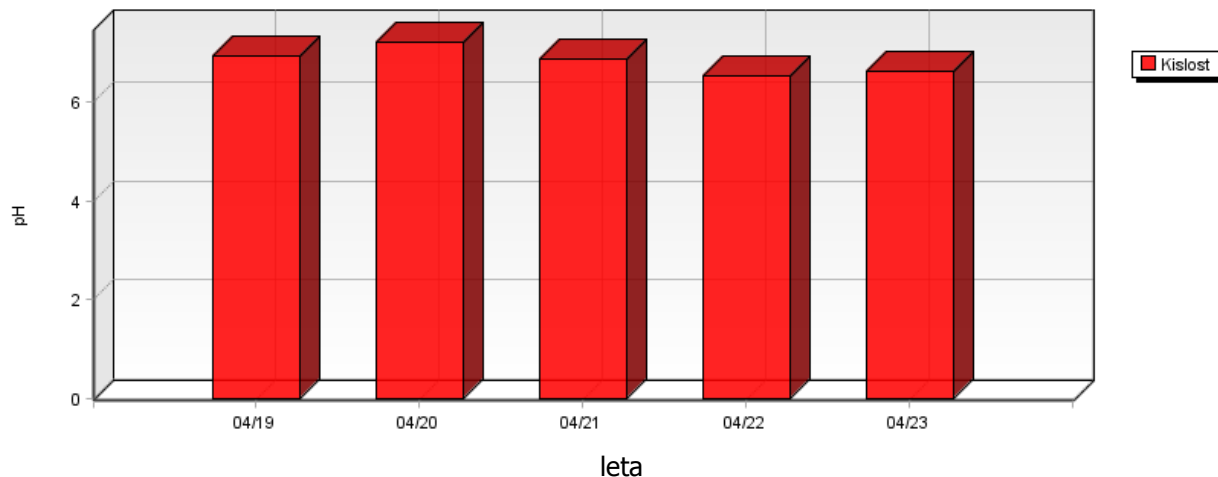

**Za deponijo
KISLOST PADAVIN**

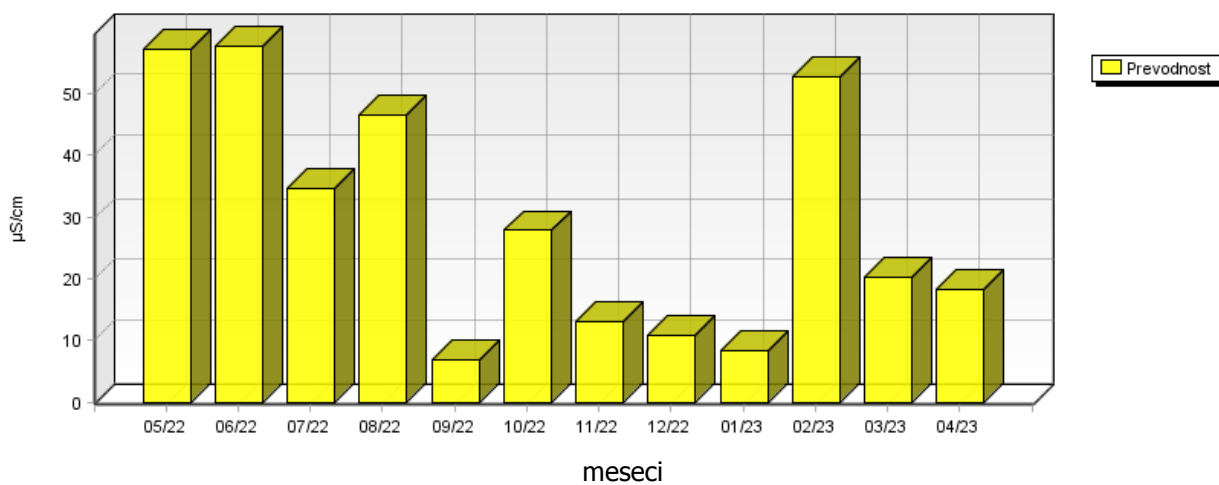

	04/19	04/20	04/21	04/22	04/23
Kislost pH	6.93	7.23	6.87	6.53	6.63

**Za deponijo
KISLOST PDAVIN**

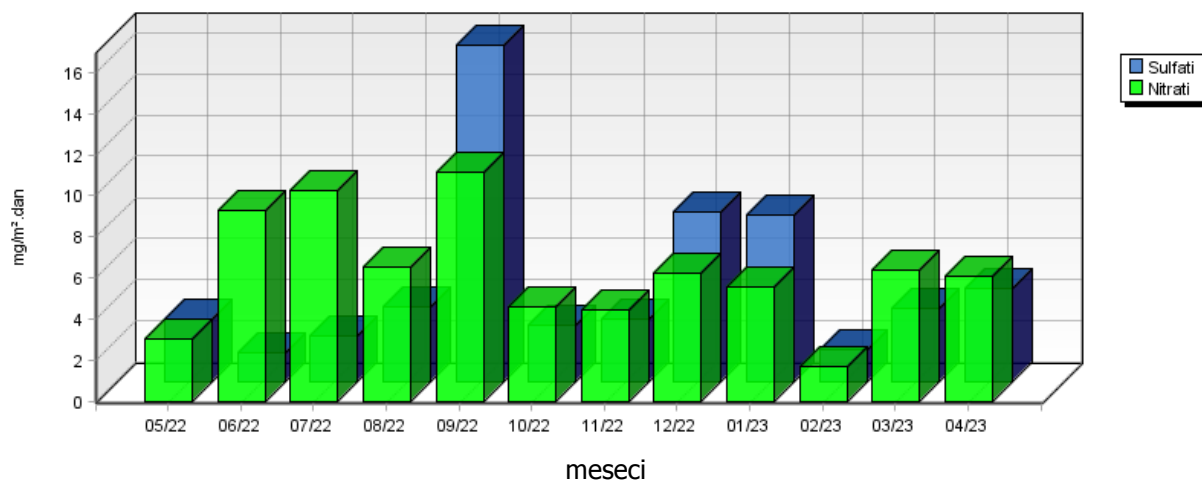

**Za deponijo
PREVODNOST PDAVIN**

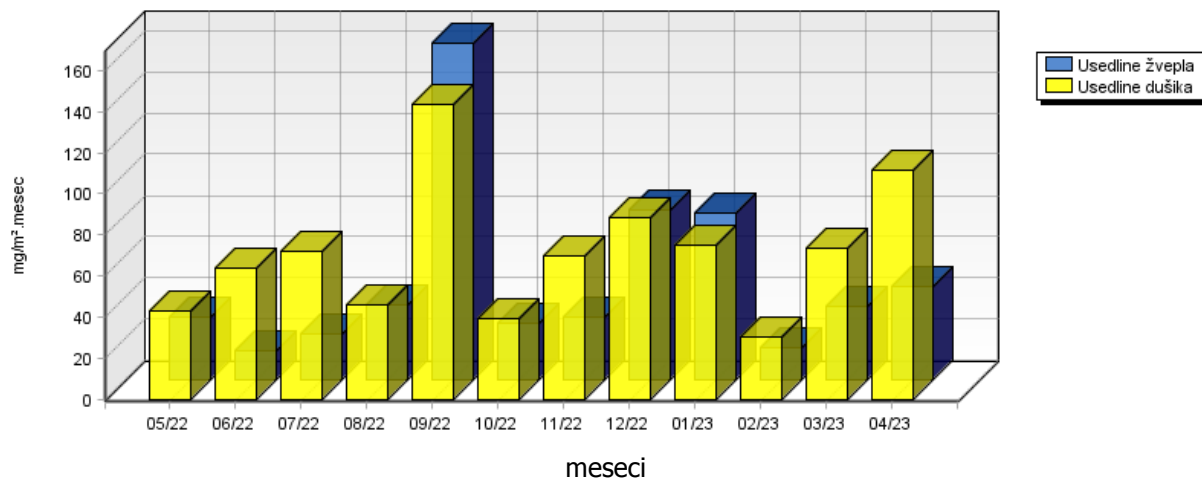

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Nitrati mg/m ² .dan	3.02	9.25	10.28	6.55	11.16	4.57	4.42	6.24	5.55	1.67	6.41	6.06
Sulfati mg/m ² .dan	3.03	1.40	2.17	3.59	16.40	2.69	2.99	8.34	8.17	1.53	3.55	4.54
Usedline dušika mg/m ² .meseč	43.07	63.70	71.72	46.11	143.27	39.39	69.79	88.56	75.22	30.33	73.73	111.68
Usedline žvepla mg/m ² .meseč	30.28	13.98	21.69	35.94	164.01	26.91	29.88	83.35	81.66	15.35	35.52	45.42

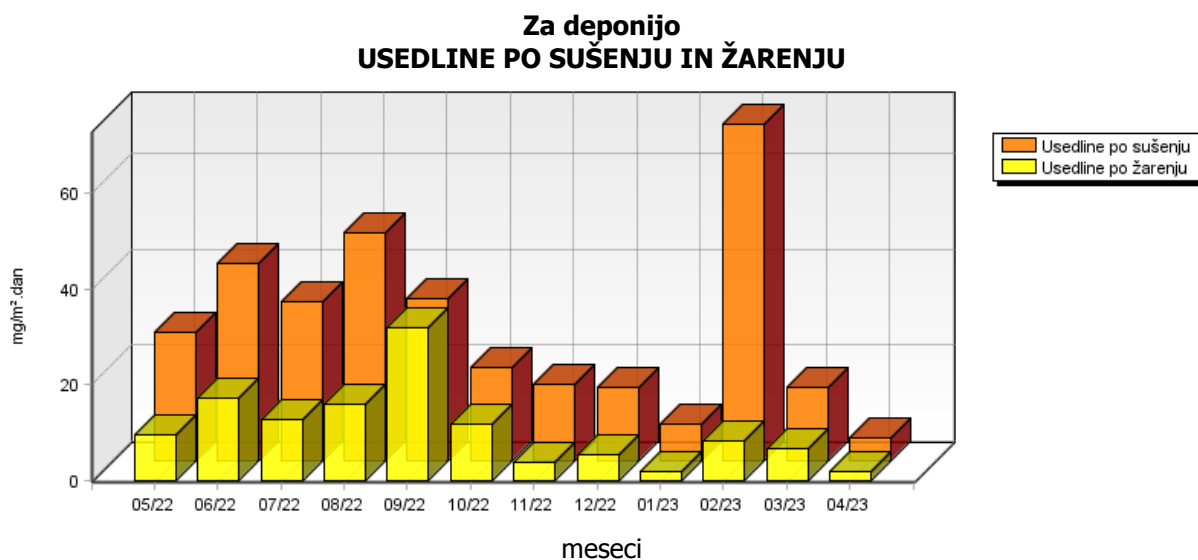
Za deponijo SULFATI IN NITRATI V PADAVINAH

Za deponijo USEDLINE DUŠIKA IN ŽVEPLA

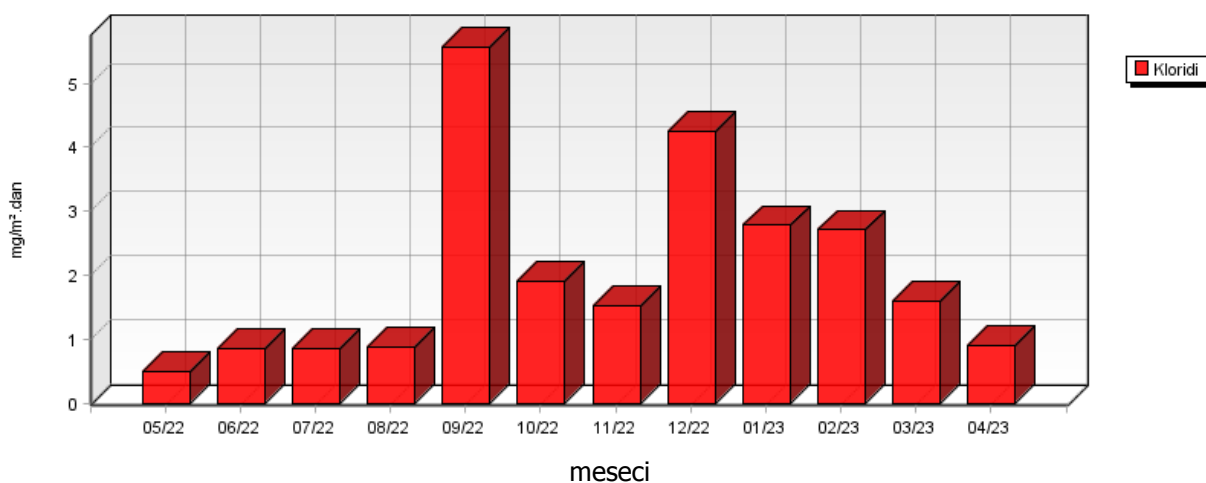

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Usedline po sušenju mg/m ² .dan	26.68	41.06	33.48	47.61	34.14	19.36	15.86	15.27	7.61	70.53	15.36	4.77
Usedline po žarenju mg/m ² .dan	9.34	17.07	12.76	15.81	31.96	11.69	3.61	5.41	1.64	8.14	6.63	1.68

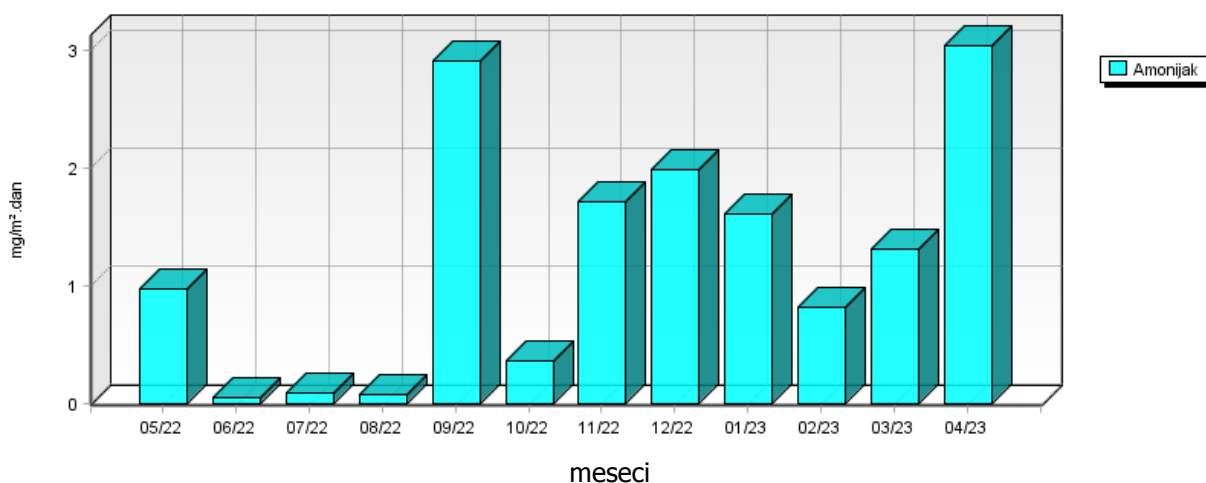

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Kloridi mg/m ² .dan	0.49	0.84	0.84	0.87	5.58	1.90	1.52	4.25	2.78	2.71	1.59	0.90
Amonijak mg/m ² .dan	0.97	0.05	0.09	0.07	2.90	0.36	1.71	1.98	1.61	0.81	1.30	3.03
Kalcij mg/m ² .dan	0.31	0.12	0.40	0.46	1.75	0.39	0.87	1.21	1.59	0.24	0.45	0.66
Magnezij mg/m ² .dan	0.11	0.05	0.11	0.12	0.58	0.08	0.26	0.98	1.21	0.18	0.41	0.67
Natrij mg/m ² .dan	0.39	0.47	0.13	0.26	2.45	0.11	2.50	4.65	2.61	0.17	1.59	0.58
Kalij mg/m ² .dan	2.57	1.31	0.12	0.18	0.78	0.05	1.07	0.79	0.94	0.05	1.59	1.47

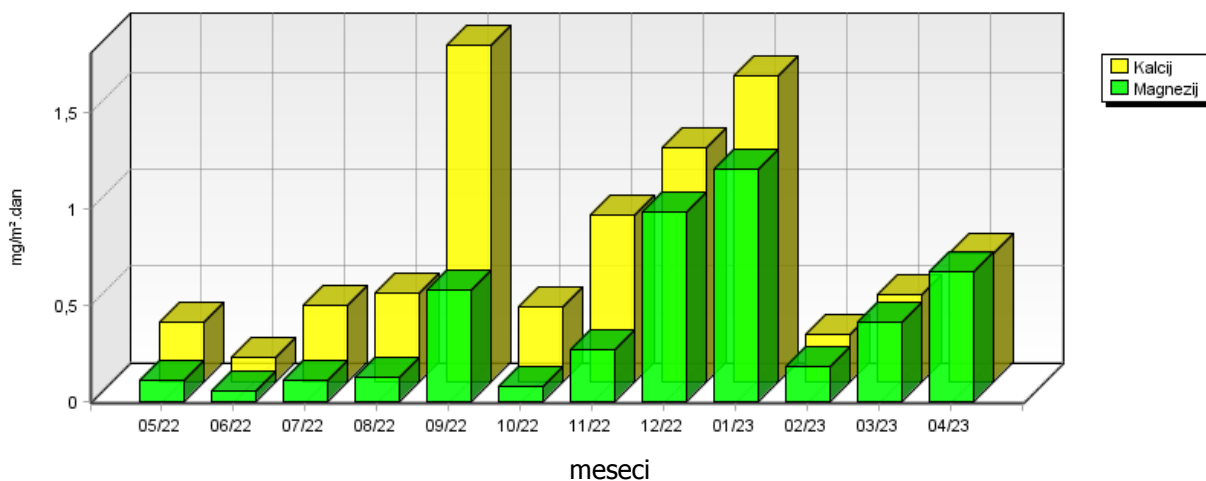
**Za deponijo
KLORIDI V PDAVINAH**

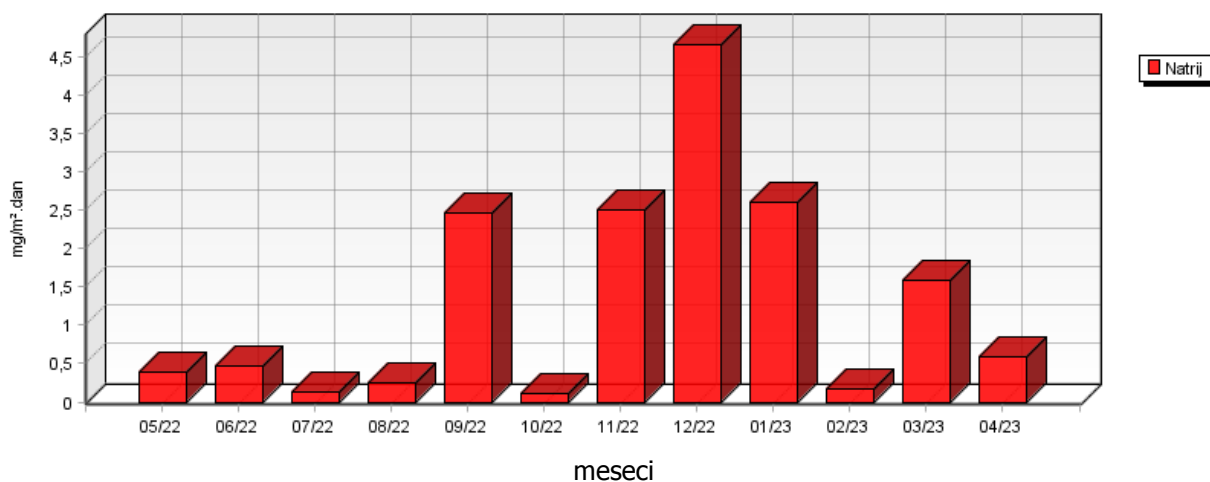
**Za deponijo
AMONIYAK V PDAVINAH**

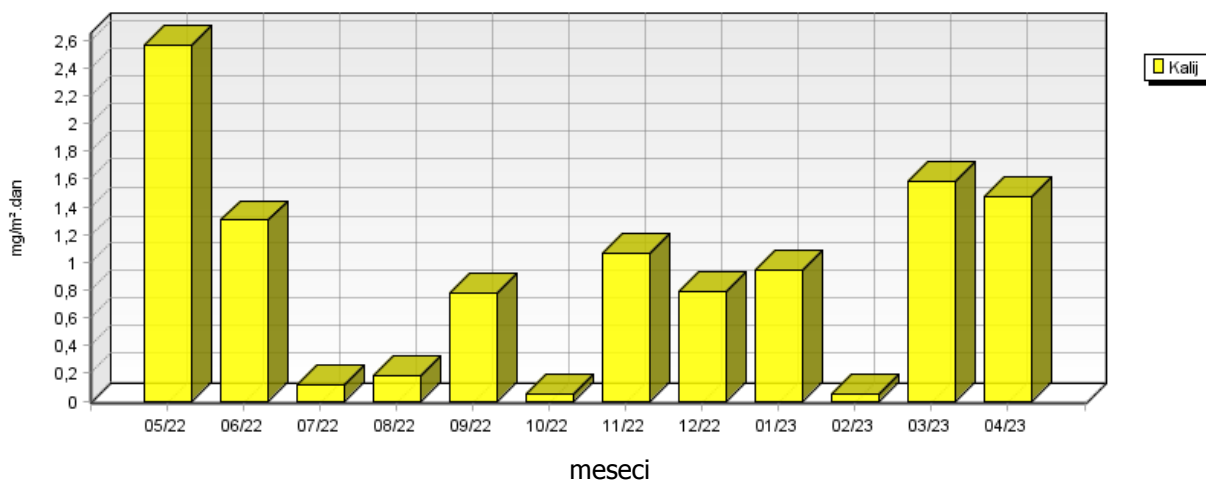
**Za deponijo
KALCIJ IN MAGNEZIJ V PADAVINAH**

**Za deponijo
NATRIJ V PADAVINAH**

**Za deponijo
KALIJ V PADAVINAH**

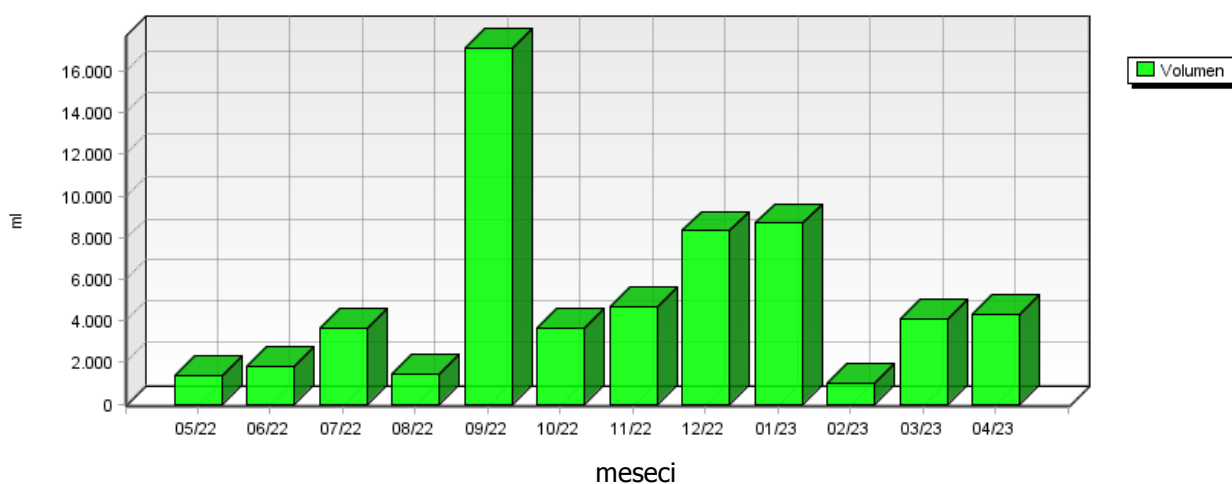

5.1.2 Kakovost padavin in količina usedlin – Elektroinštitut Milan Vidmar

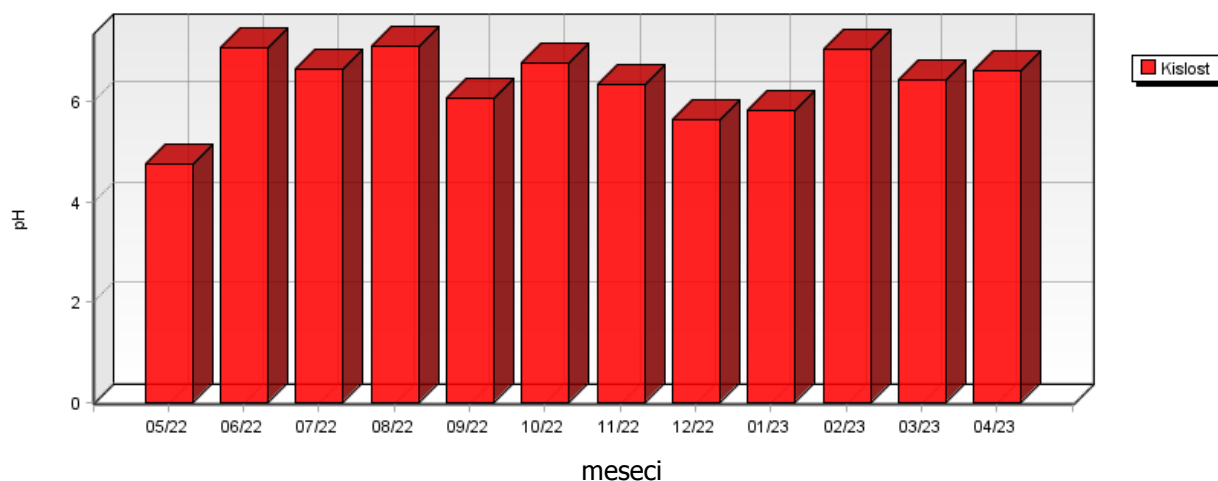
Lokacija: Javno podjetje Energetika Ljubljana d.o.o., enota TE-TOL
 Postaja: Elektroinštitut Milan Vidmar
 Obdobje meritev: 01.05.2022 do 01.05.2023

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Volumen ml	1350	1800	3660	1410	17150	3650	4670	8340	8750	1000	4110	4270
Kislost pH	4.77	7.07	6.66	7.13	6.06	6.78	6.36	5.64	5.82	7.06	6.43	6.64
Prevodnost $\mu\text{S}/\text{cm}$	36.50	33.70	15.80	34.10	11.10	12.30	11.80	13.30	6.10	43.50	23.90	9.90

Elektroinštitut Milan Vidmar
VOLUMEN PADAVIN

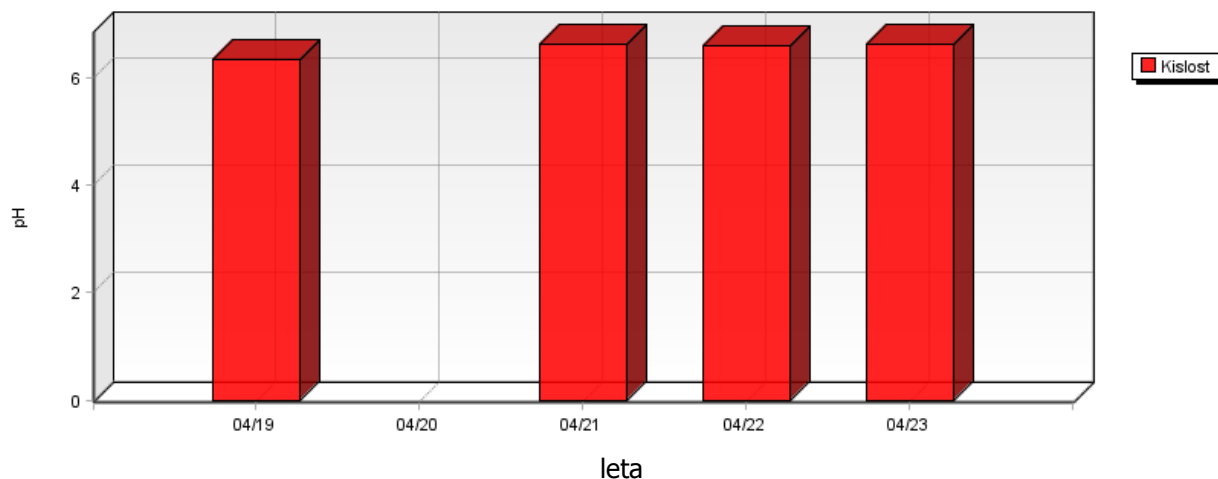

Elektroinštitut Milan Vidmar
KISLOST PADAVIN

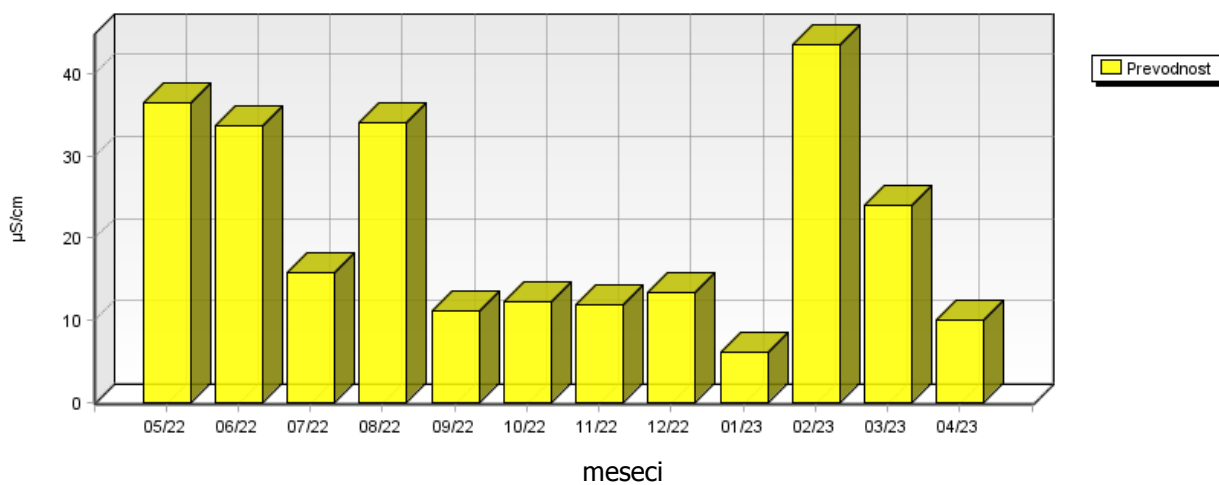

	04/19	04/20	04/21	04/22	04/23
Kislost pH	6.33	-	6.64	6.61	6.64

Elektroinštitut Milan Vidmar KISLOST PDAVIN

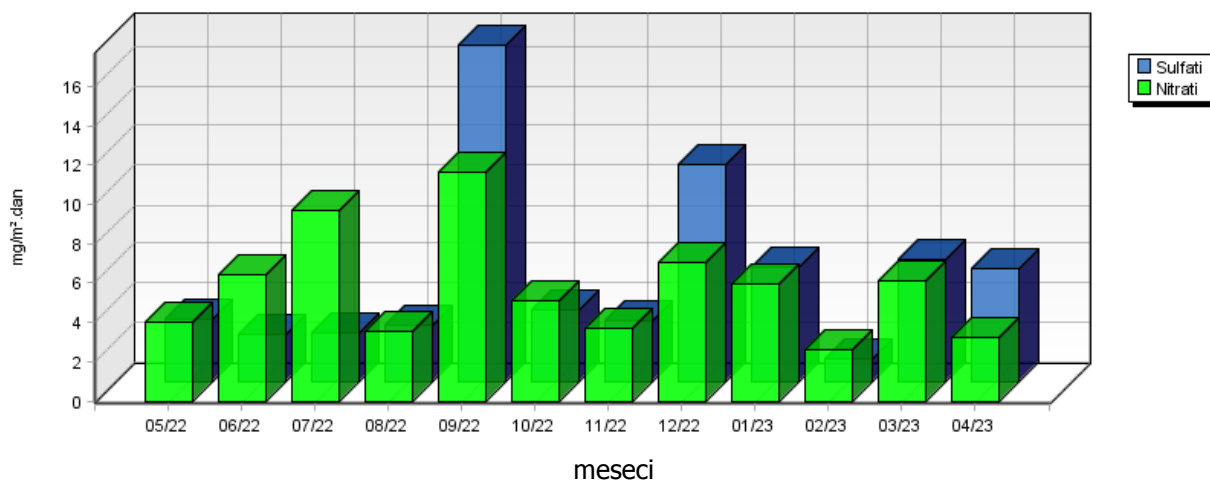

Elektroinštitut Milan Vidmar PREVODNOST PDAVIN

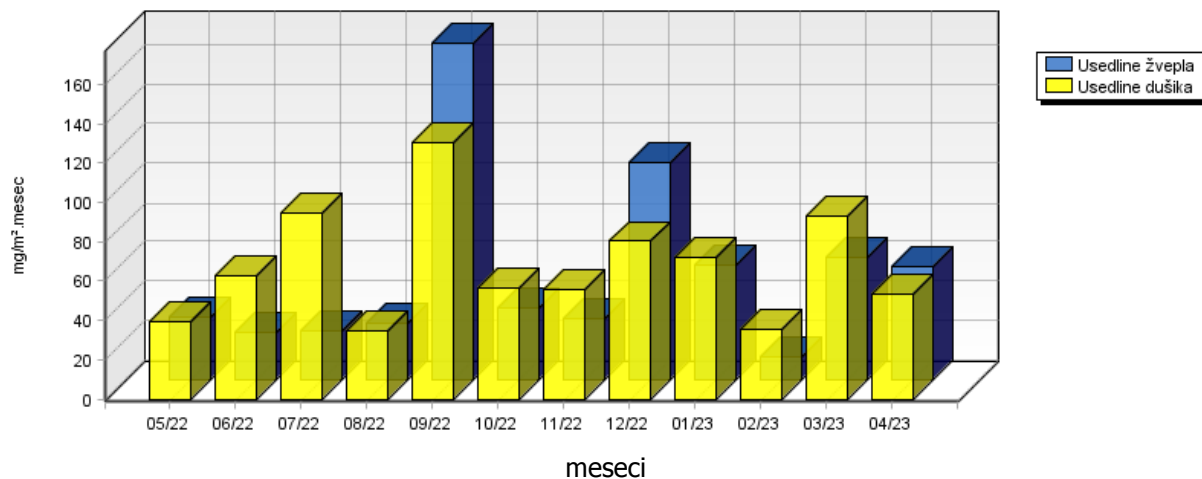

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Nitrati mg/m ² .dan	4.00	6.43	9.69	3.52	11.65	5.13	3.71	7.02	5.94	2.64	6.11	3.22
Sulfati mg/m ² .dan	3.14	2.40	2.44	2.82	17.12	3.64	3.11	11.04	5.82	1.15	6.22	5.68
Usedline dušika mg/m ² .meseč	39.27	62.95	94.66	34.82	130.52	56.73	55.47	80.61	72.14	35.32	92.85	52.93
Usedline žvepla mg/m ² .meseč	31.44	23.96	24.36	28.15	171.20	36.44	31.08	110.44	58.23	11.48	62.24	56.83

Elektroinštitut Milan Vidmar SULFATI IN NITRATI V PADAVINAH

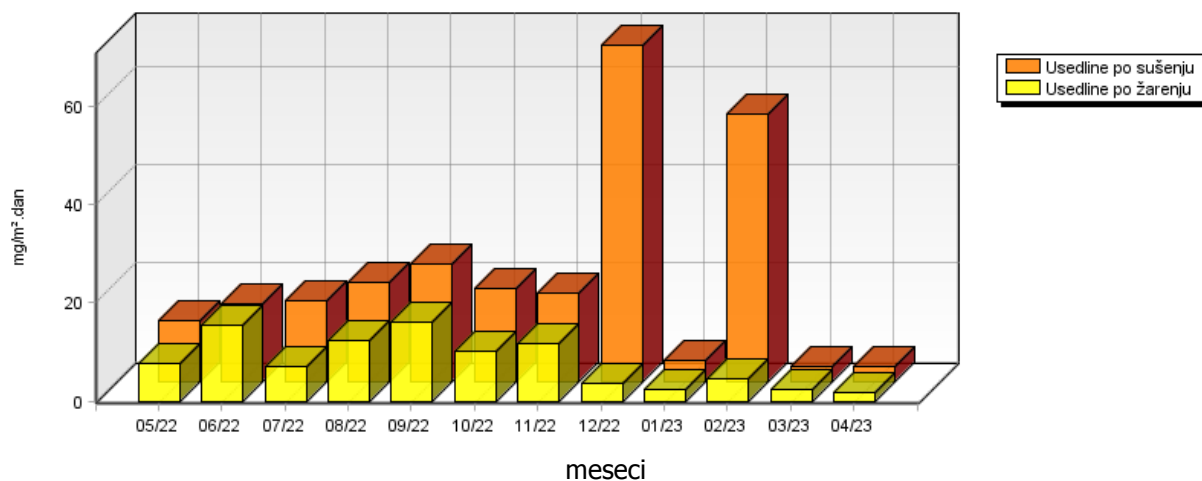

Elektroinštitut Milan Vidmar USEDLINE DUŠIKA IN ŽVEPLA

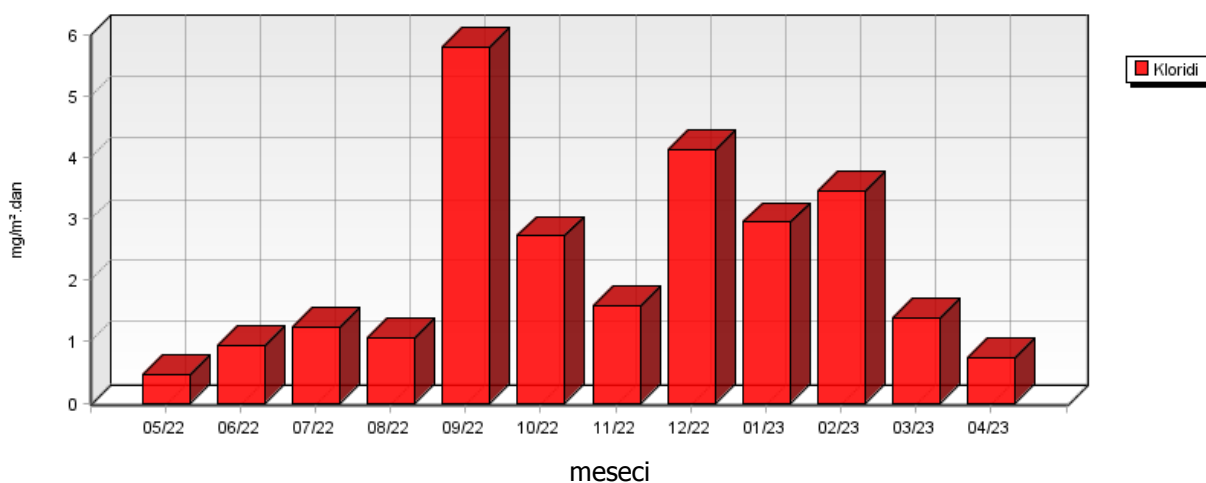
	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Usedline po sušenju mg/m ² .dan	12.14	15.63	16.37	19.92	23.78	18.70	17.86	68.42	4.35	54.15	2.84	2.84
Usedline po žarenju mg/m ² .dan	7.49	15.31	7.14	12.27	16.13	10.08	11.61	3.46	2.48	4.38	2.46	1.57

Elektroinštitut Milan Vidmar USEDLINE PO SUŠENJU IN ŽARENJU

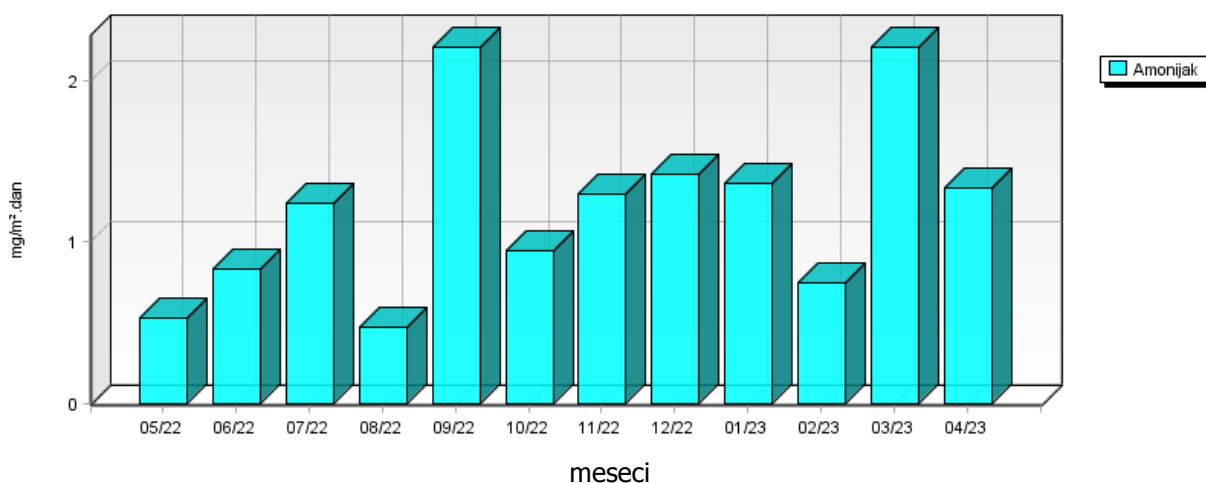

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Kloridi mg/m ² .dan	0.46	0.93	1.24	1.07	5.82	2.73	1.59	4.13	2.97	3.47	1.40	0.72
Amonijak mg/m ² .dan	0.52	0.83	1.24	0.47	2.21	0.94	1.30	1.42	1.37	0.75	2.20	1.33
Kalcij mg/m ² .dan	0.20	0.39	0.20	0.27	1.83	0.53	0.68	1.21	1.70	0.19	0.40	1.04
Magnezij mg/m ² .dan	0.12	0.03	0.18	0.10	0.61	0.11	0.41	0.49	0.77	0.06	0.24	0.38
Natrij mg/m ² .dan	0.36	0.46	0.34	0.29	3.03	0.25	2.79	4.13	1.66	0.14	1.40	0.57
Kalij mg/m ² .dan	0.78	0.41	0.62	0.19	3.96	0.17	0.89	0.51	0.89	0.07	1.40	0.18

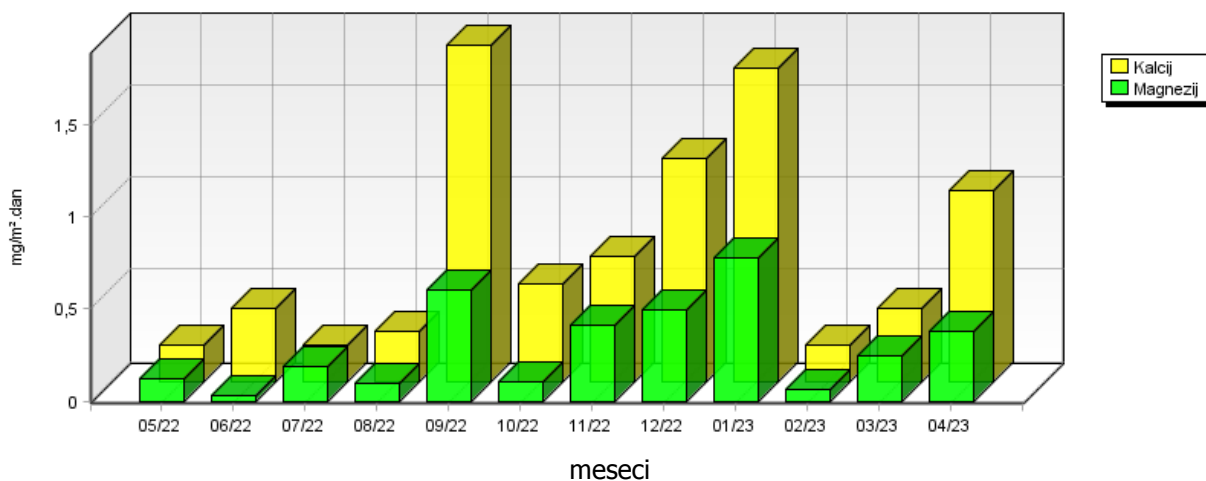
Elektroinštitut Milan Vidmar KLORIDI V PADAVINAH

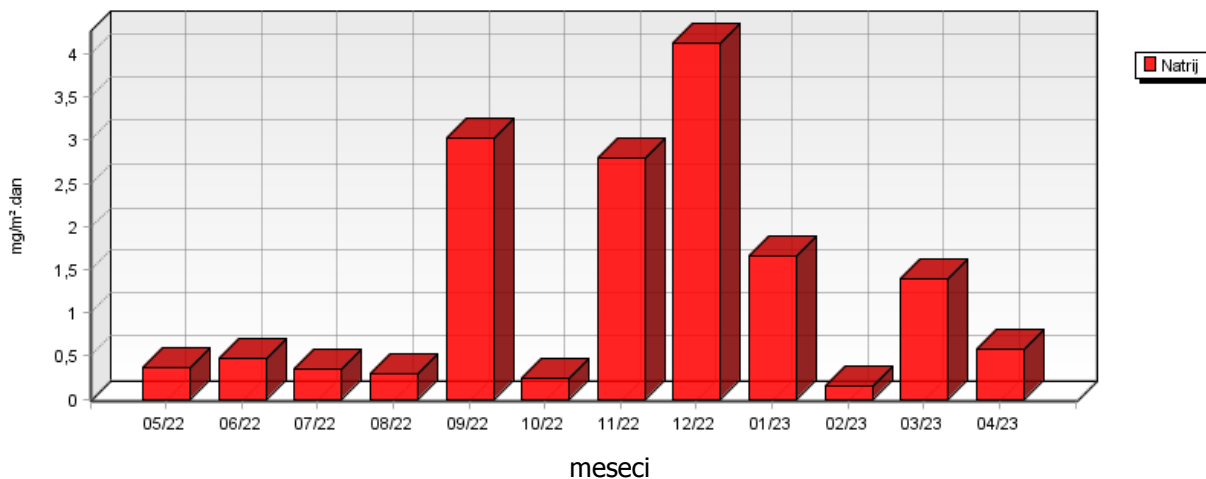
Elektroinštitut Milan Vidmar AMONIJAK V PADAVINAH

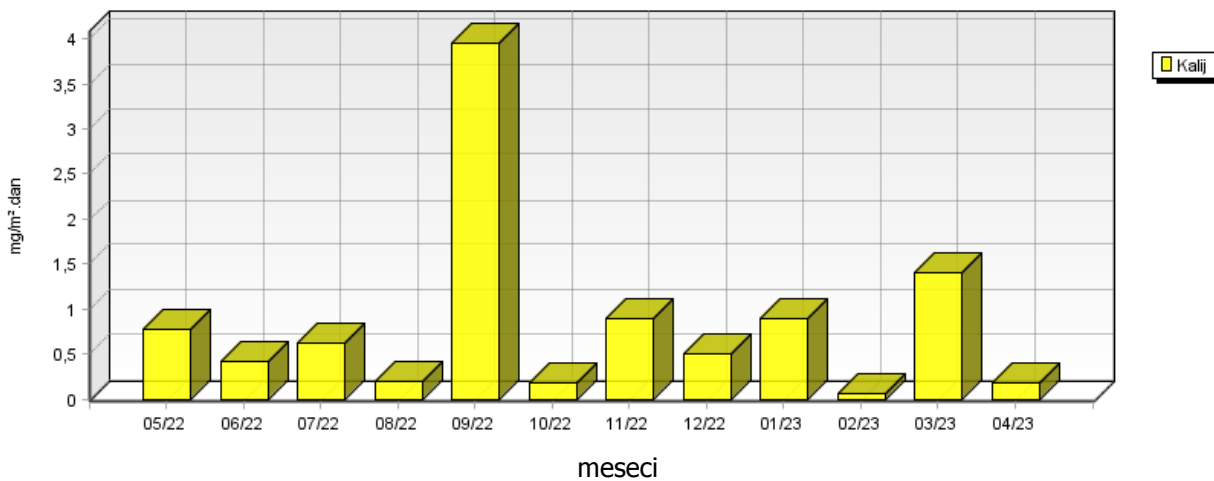
**Elektroinštitut Milan Vidmar
KALCIJ IN MAGNEZIJ V PADAVINAH**

**Elektroinštitut Milan Vidmar
NATRIJ V PADAVINAH**

**Elektroinštitut Milan Vidmar
KALIJ V PADAVINAH**

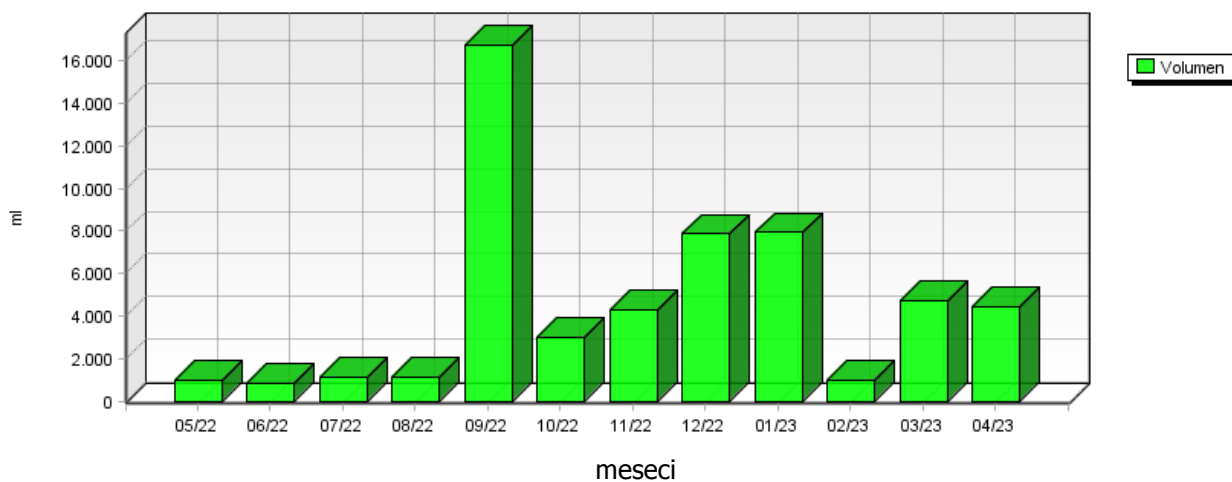

5.1.3 Kakovost padavin in količina usedlin – Zadobrova

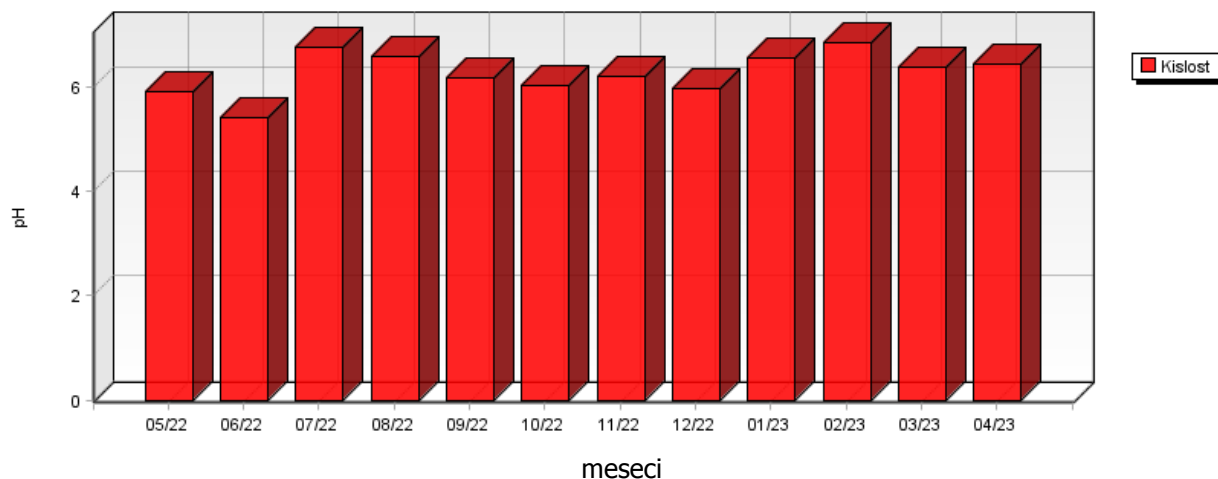
Lokacija: TE-TOL, d.o.o.
 Postaja: Zadobrova
 Obdobje meritev: 01.05.2022 do 01.05.2023

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Volumen ml	990	830	1110	1090	16790	3000	4260	7910	7940	980	4710	4420
Kislost pH	5.93	5.42	6.79	6.60	6.19	6.03	6.22	5.98	6.58	6.85	6.38	6.46
Prevodnost $\mu\text{S}/\text{cm}$	42.90	53.20	37.70	38.60	14.40	25.40	15.20	6.90	15.40	42.00	32.50	10.80

**Zadobrova
VOLUMEN PADAVIN**

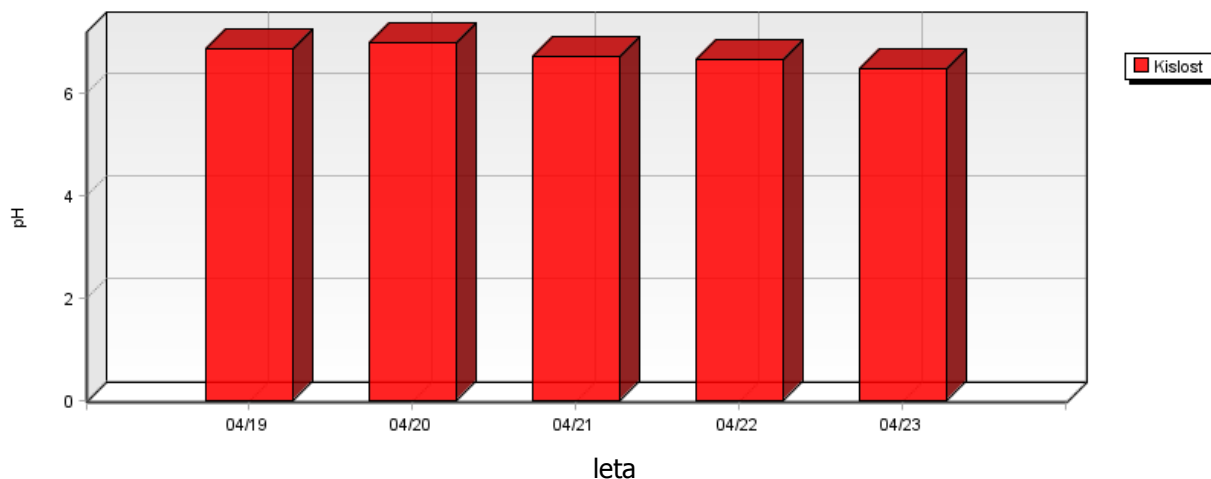

**Zadobrova
KISLOST PADAVIN**

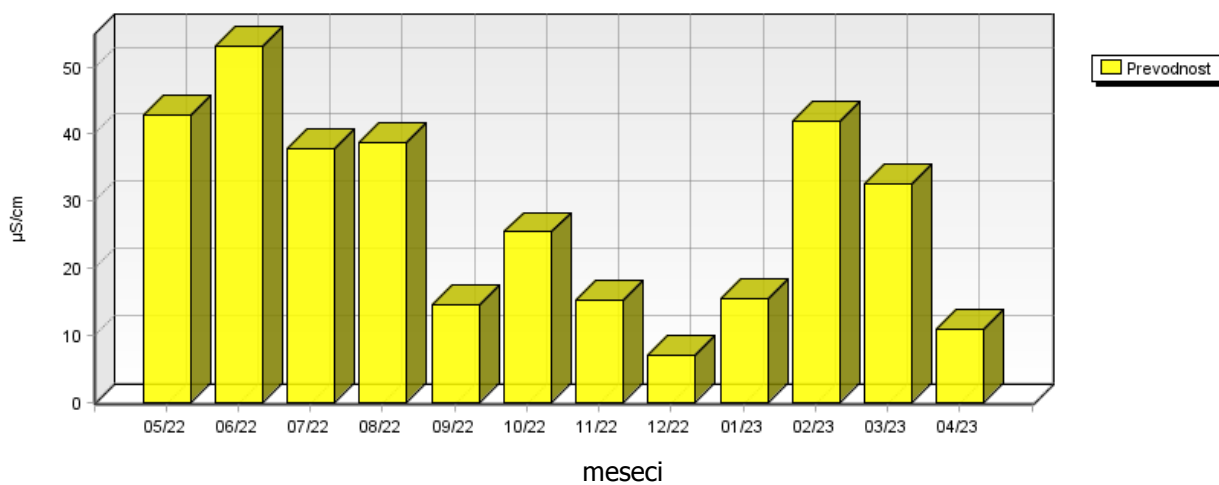

	04/19	04/20	04/21	04/22	04/23
Kislost pH	6.85	6.96	6.70	6.64	6.46

Zadobrova KISLOST PDAVIN

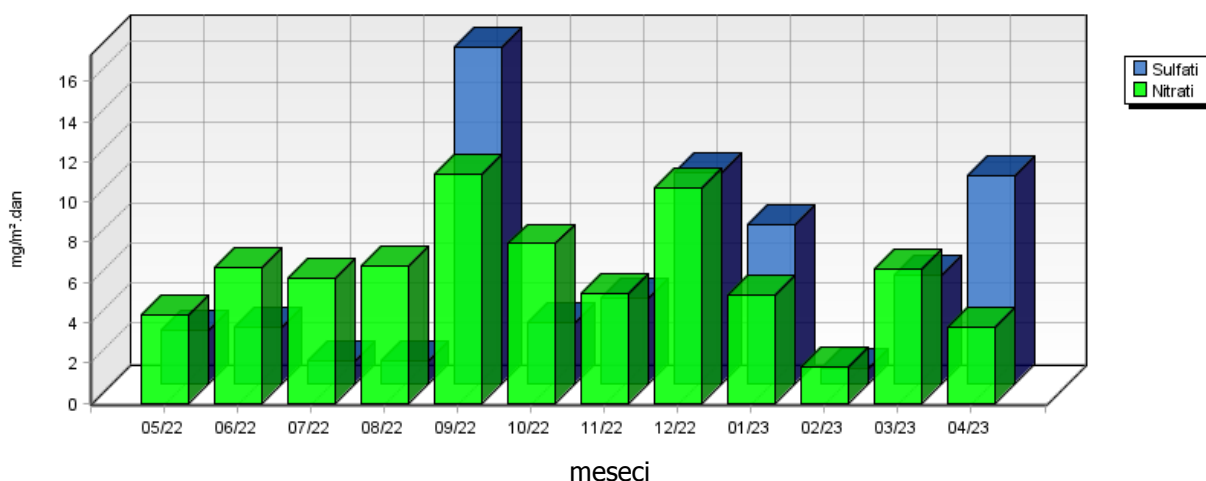

Zadobrova PREVODNOST PDAVIN

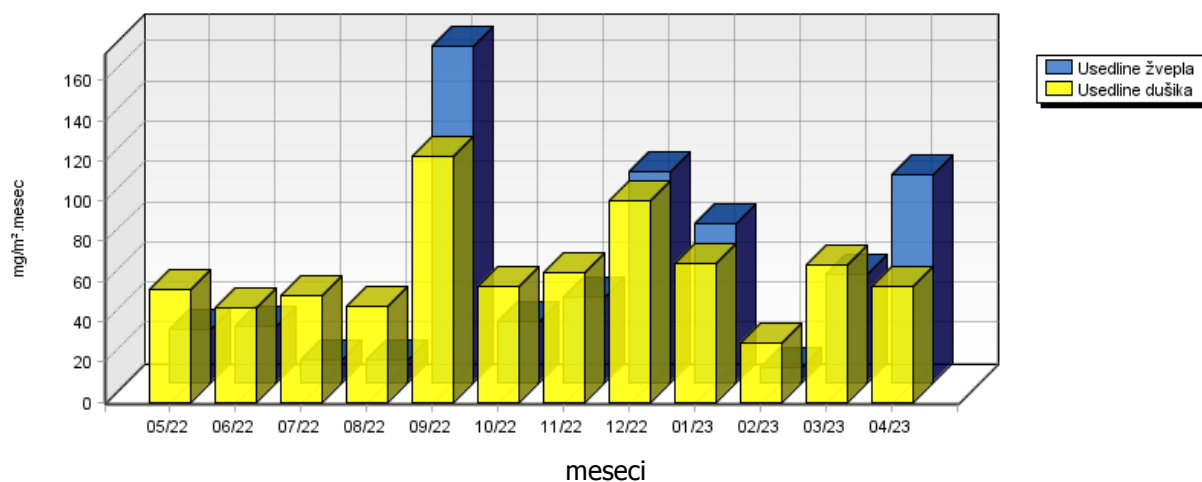

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Nitrati mg/m ² .dan	4.41	6.71	6.18	6.84	11.40	7.95	5.47	10.69	5.39	1.81	6.68	3.78
Sulfati mg/m ² .dan	2.64	2.76	1.11	1.09	16.76	2.99	4.25	10.47	7.93	0.75	5.34	10.30
Usedline dušika mg/m ² .meseč	56.07	46.49	52.60	47.71	122.46	57.62	64.71	99.98	69.24	29.34	68.42	57.83
Usedline žvepla mg/m ² .meseč	26.35	27.62	11.08	10.88	167.60	29.95	42.52	104.74	79.26	7.52	53.41	102.95

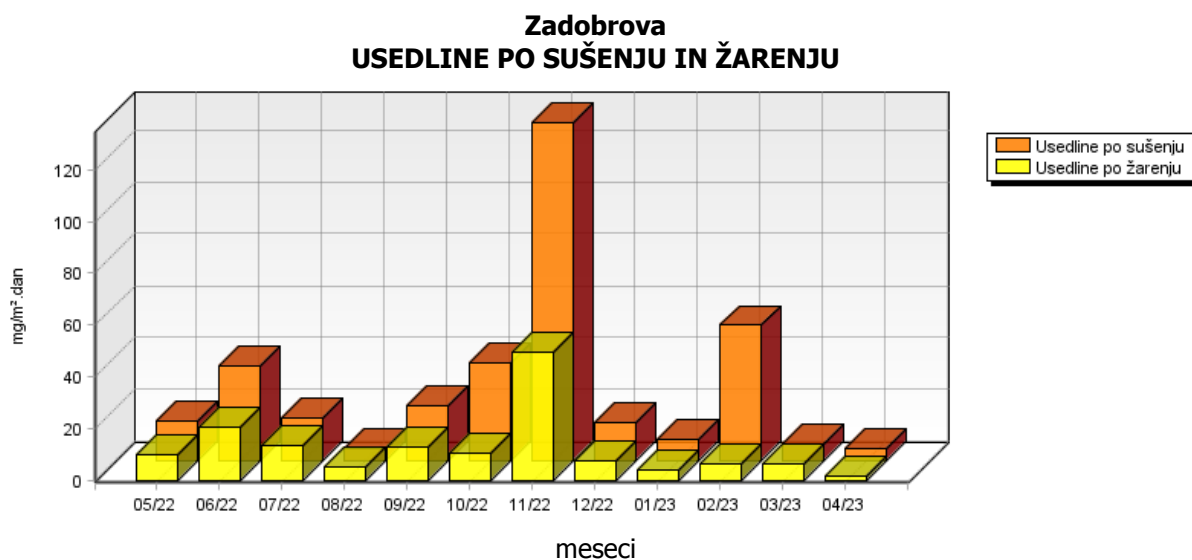
Zadobrova SULFATI IN NITRATI V PADAVINAH

Zadobrova USEDLINE DUŠIKA IN ŽVEPLA

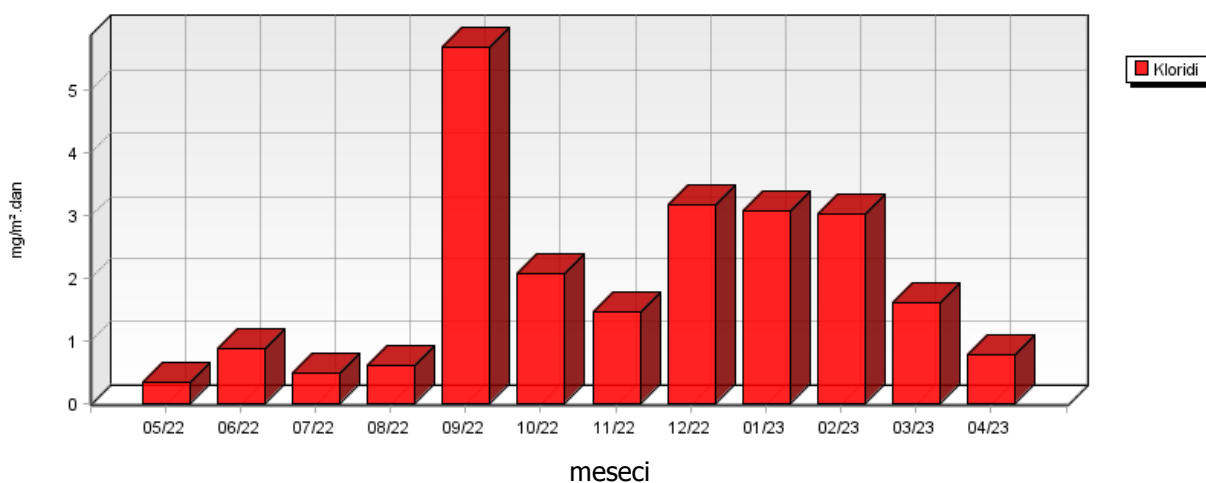

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Usedline po sušenju mg/m ² .dan	14.91	36.58	16.26	4.72	21.23	37.52	130.22	14.34	8.25	52.21	6.50	4.60
Usedline po žarenju mg/m ² .dan	9.50	20.56	13.13	4.89	12.59	10.38	49.52	7.67	3.76	6.34	6.34	1.22

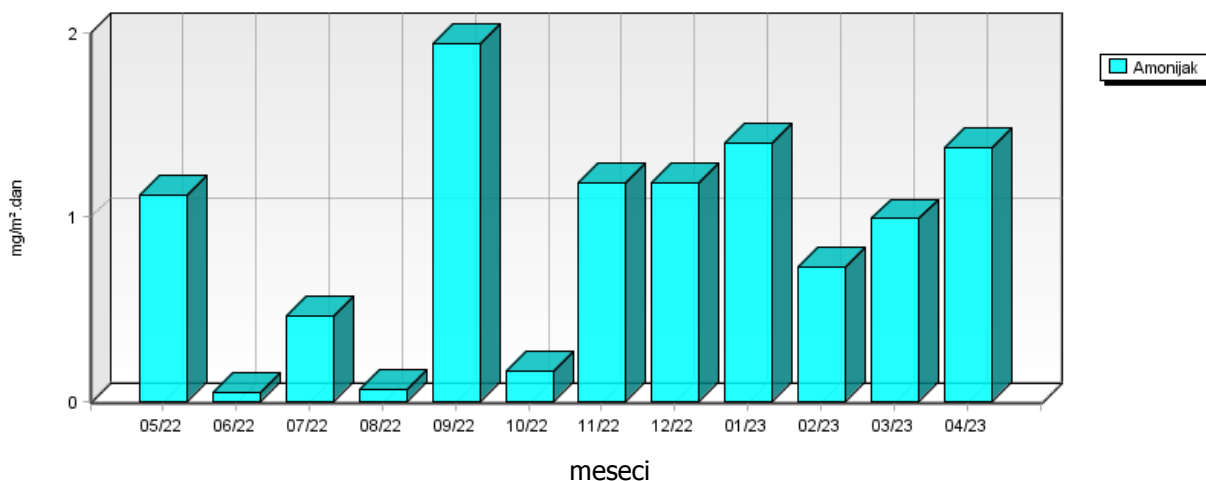

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Kloridi mg/m ² .dan	0.34	0.86	0.48	0.61	5.70	2.06	1.45	3.17	3.07	3.02	1.60	0.78
Amonijak mg/m ² .dan	1.12	0.05	0.46	0.06	1.94	0.16	1.19	1.18	1.40	0.73	0.99	1.38
Kalcij mg/m ² .dan	0.19	0.18	0.26	0.30	1.79	0.58	0.62	1.15	3.08	0.19	0.46	1.07
Magnezij mg/m ² .dan	0.06	0.04	0.06	0.05	0.59	0.18	0.13	0.23	0.94	0.09	0.42	0.39
Natrij mg/m ² .dan	0.31	0.40	0.12	0.22	3.31	0.20	1.68	2.26	2.10	0.24	1.60	0.56
Kalij mg/m ² .dan	4.42	1.19	0.15	0.13	1.94	0.26	0.49	0.38	0.86	0.07	1.60	0.31

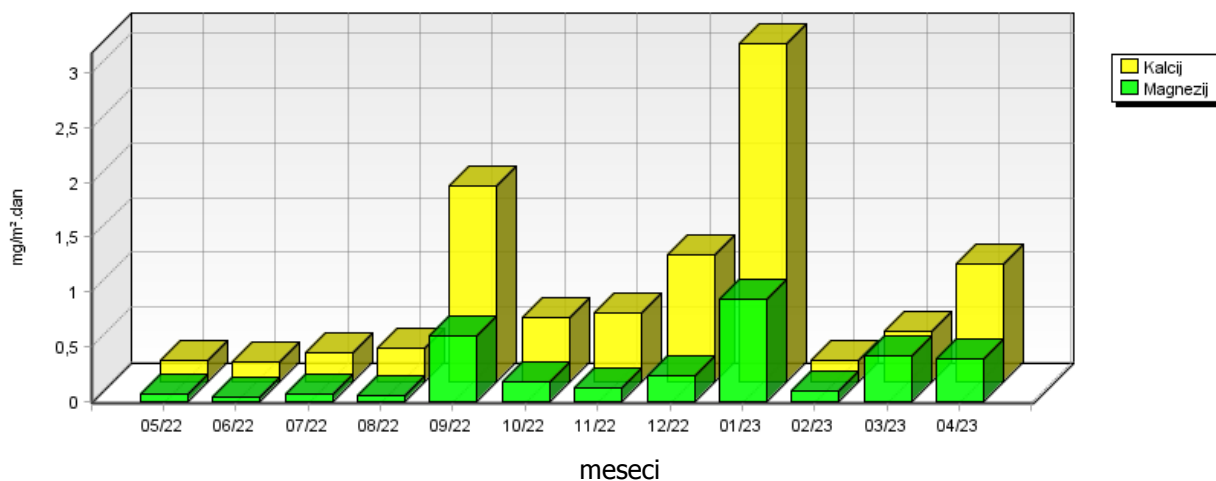
Zadobrova KLORIDI V PDAVINAH

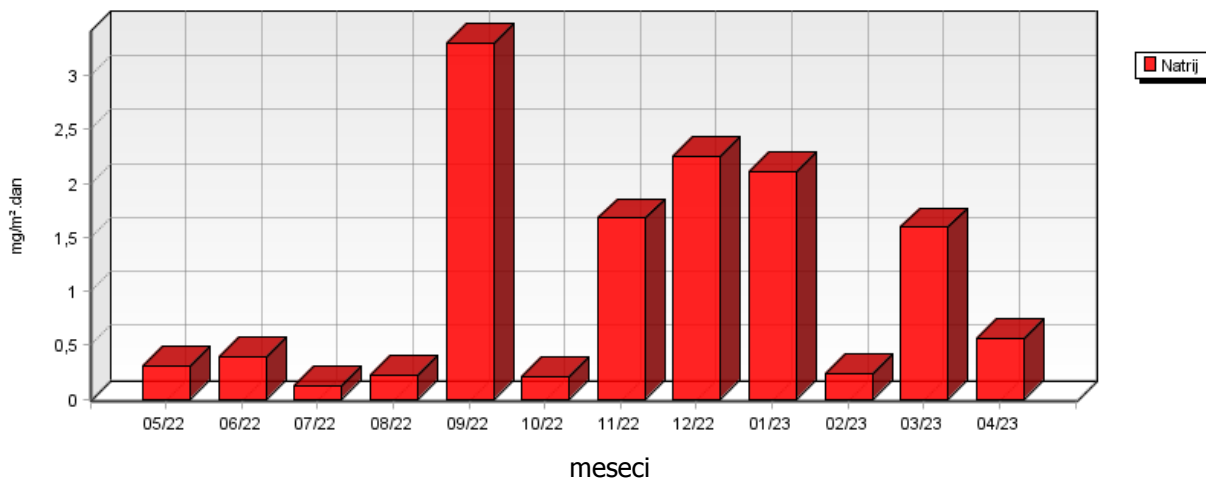
Zadobrova AMONIYAK V PDAVINAH

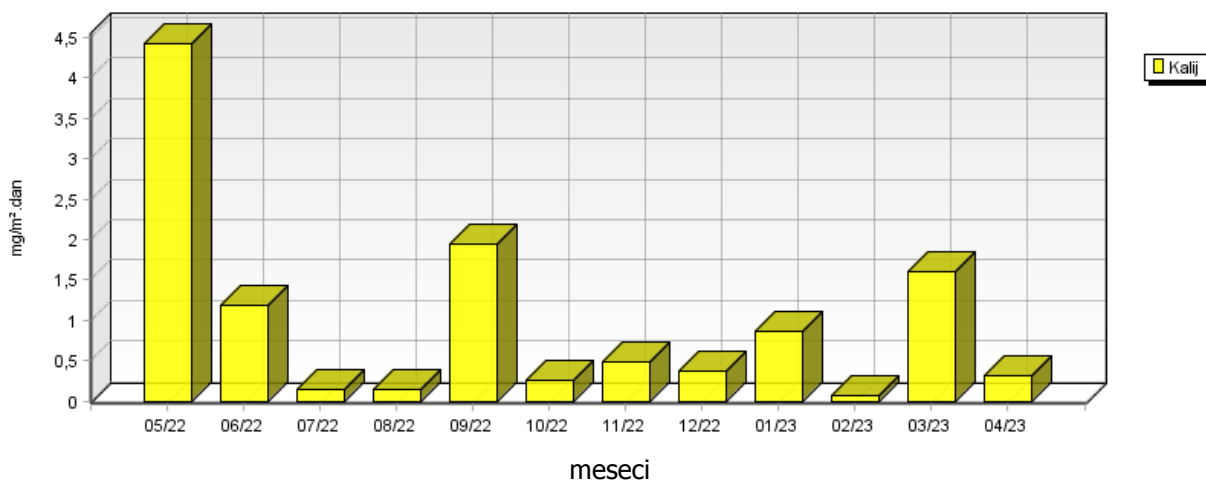
**Zadobrova
KALCIJ IN MAGNEZIJ V PADAVINAH**

**Zadobrova
NATRIJ V PADAVINAH**

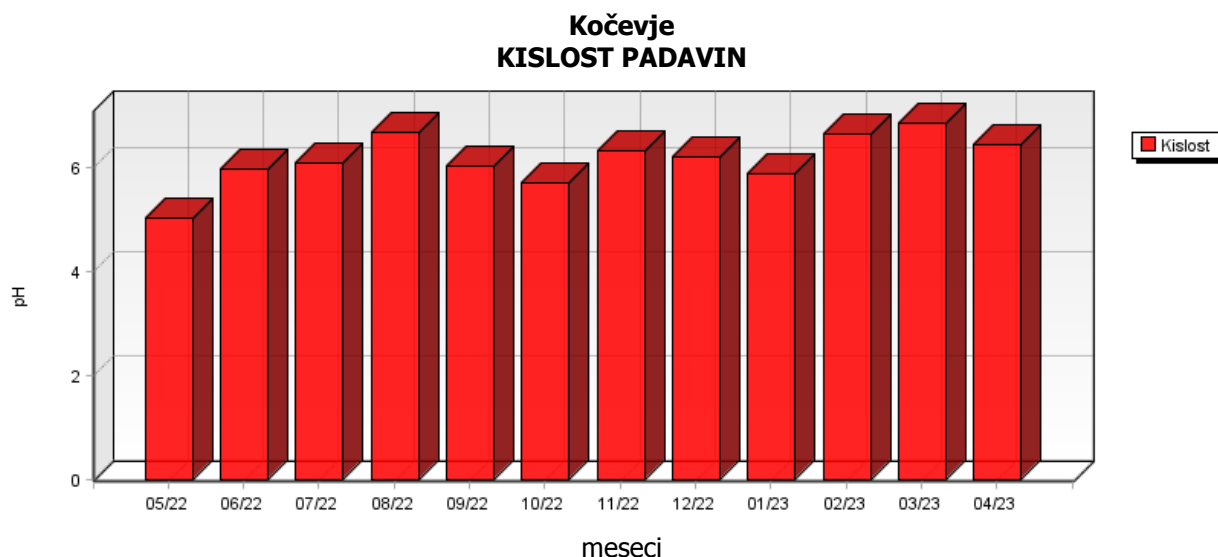
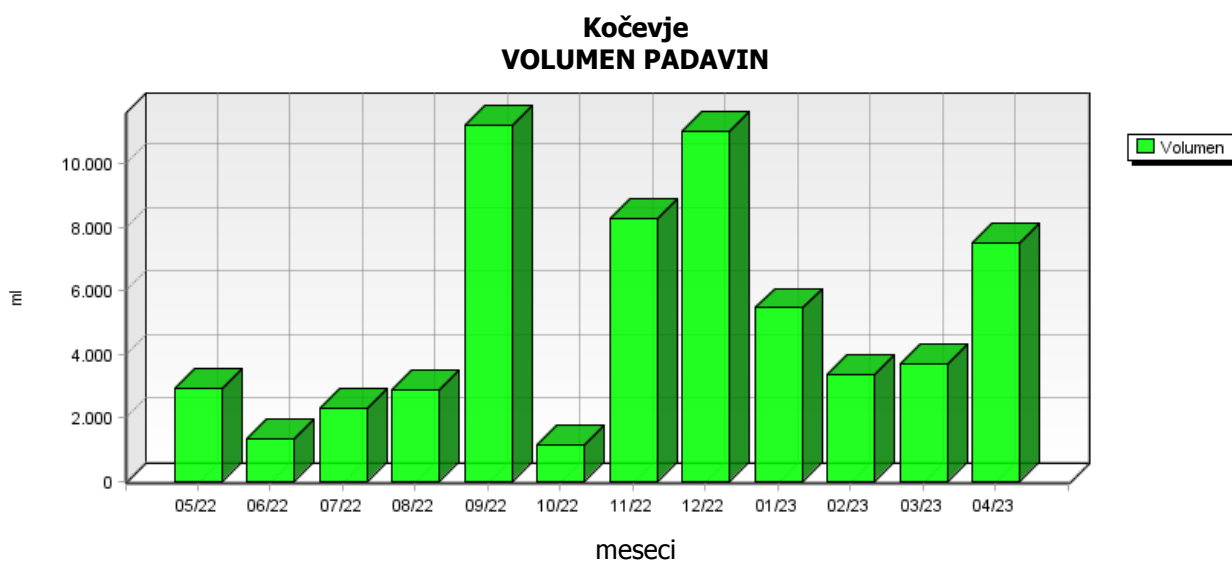
**Zadobrova
KALIJ V PADAVINAH**

5.1.4 Kakovost padavin in količina usedlin – Kočevje

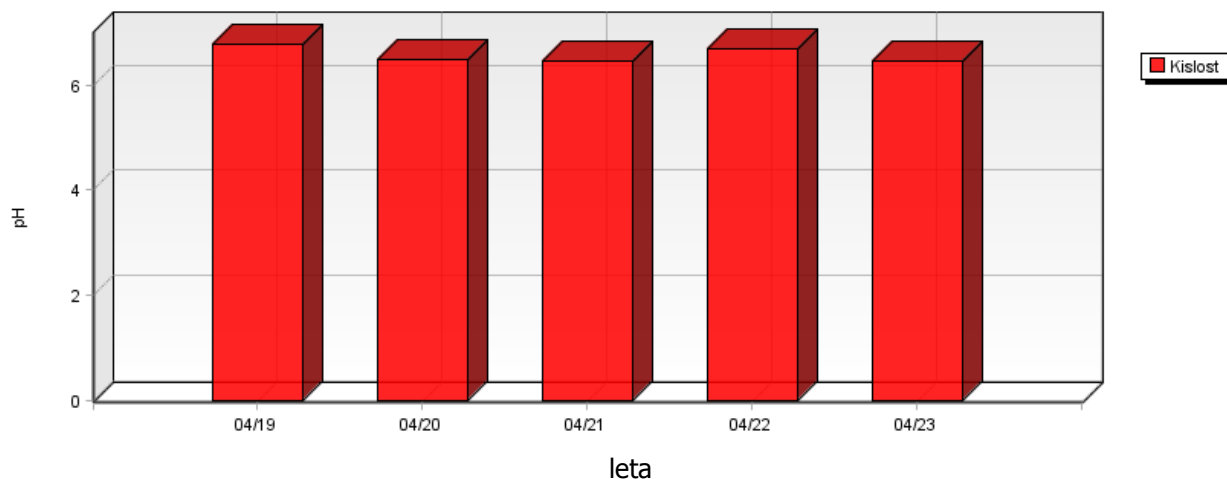
Lokacija: Referenčna lokacija
 Postaja: Kočevje
 Obdobje meritev: 01.05.2022 do 01.05.2023

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Volumen ml	2920	1310	2270	2860	11230	1140	8250	11000	5470	3360	3670	7500
Kislost pH	5.03	5.97	6.09	6.67	6.03	5.70	6.33	6.22	5.88	6.66	6.87	6.45
Prevodnost $\mu\text{S/cm}$	28.20	15.00	21.90	15.20	9.60	36.90	12.80	6.30	6.30	14.30	14.70	10.20

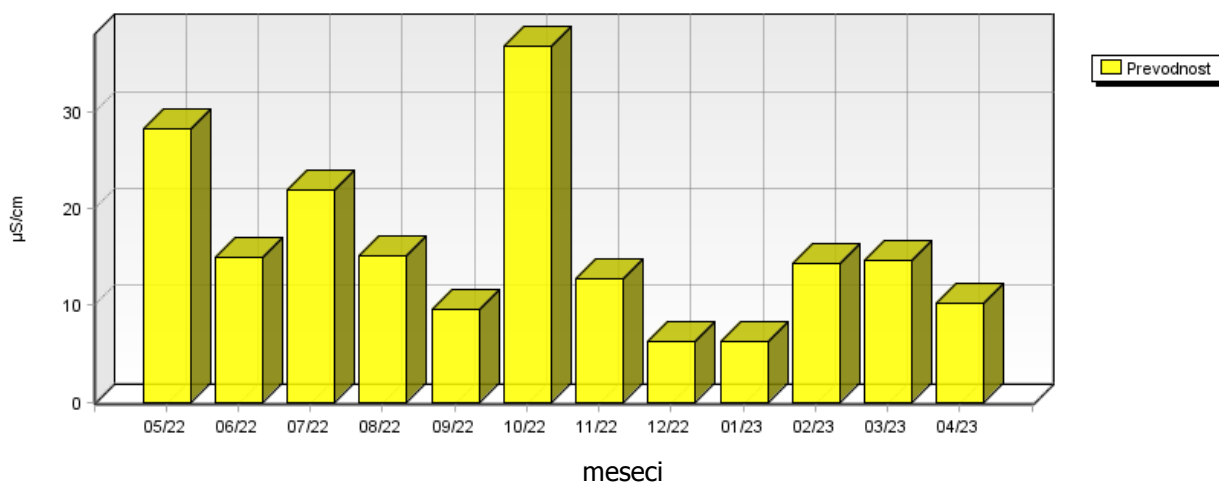

	04/19	04/20	04/21	04/22	04/23
Kislost pH	6.80	6.50	6.47	6.71	6.45

Kočevje KISLOST PDAVIN

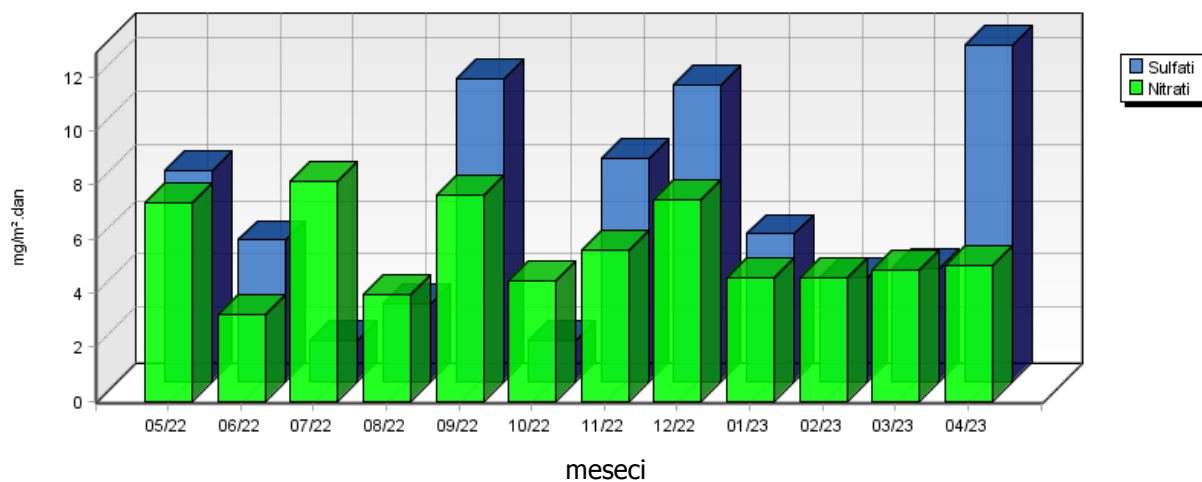

Kočevje PREVODNOST PDAVIN

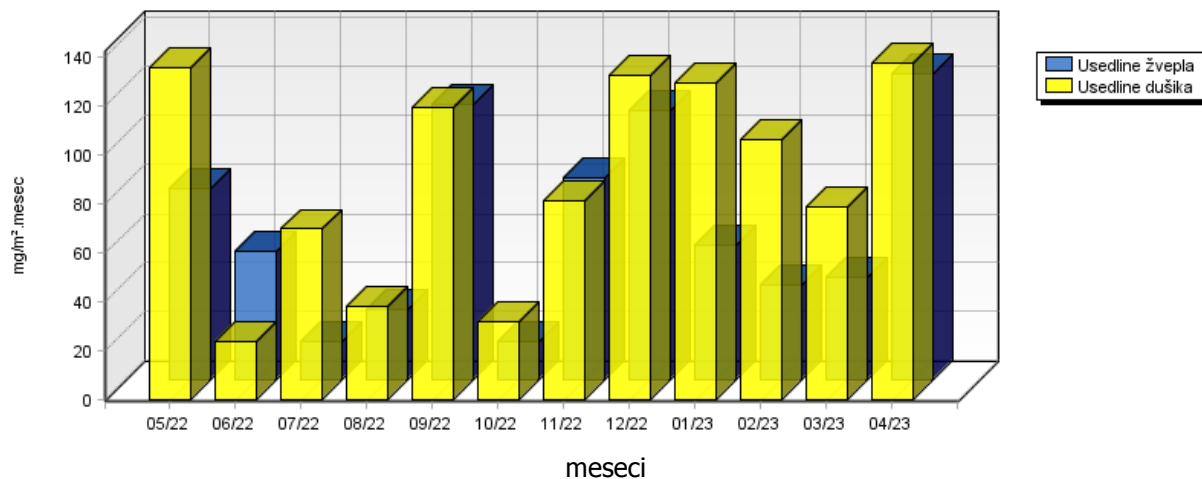

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Nitrati mg/m ² .dan	7.36	3.18	8.15	3.94	7.63	4.43	5.60	7.47	4.57	4.56	4.86	5.04
Sulfati mg/m ² .dan	7.77	5.23	1.51	2.85	11.21	1.52	8.24	10.98	5.46	3.86	4.16	12.48
Usedline dušika mg/m ² .meseč	135.43	23.23	69.63	38.04	119.28	31.44	81.09	132.52	128.89	105.98	78.28	137.54
Usedline žvepla mg/m ² .meseč	77.73	52.31	15.11	28.55	112.10	15.17	82.35	109.81	54.60	38.56	41.62	124.78

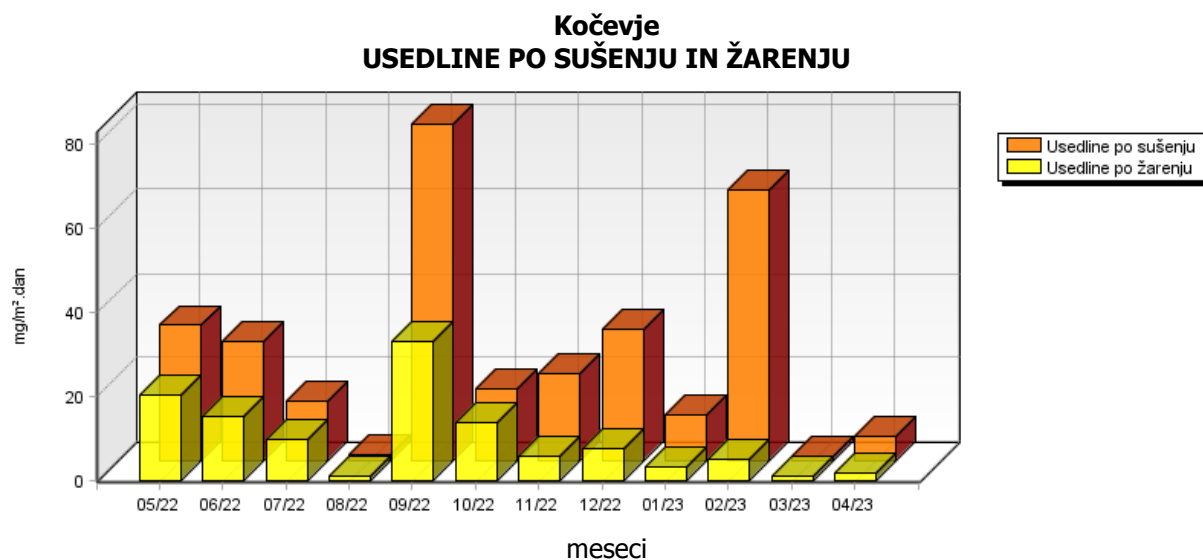
Kočevje SULFATI IN NITRATI V PADAVINAH

Kočevje USEDLINE DUŠIKA IN ŽVEPLA

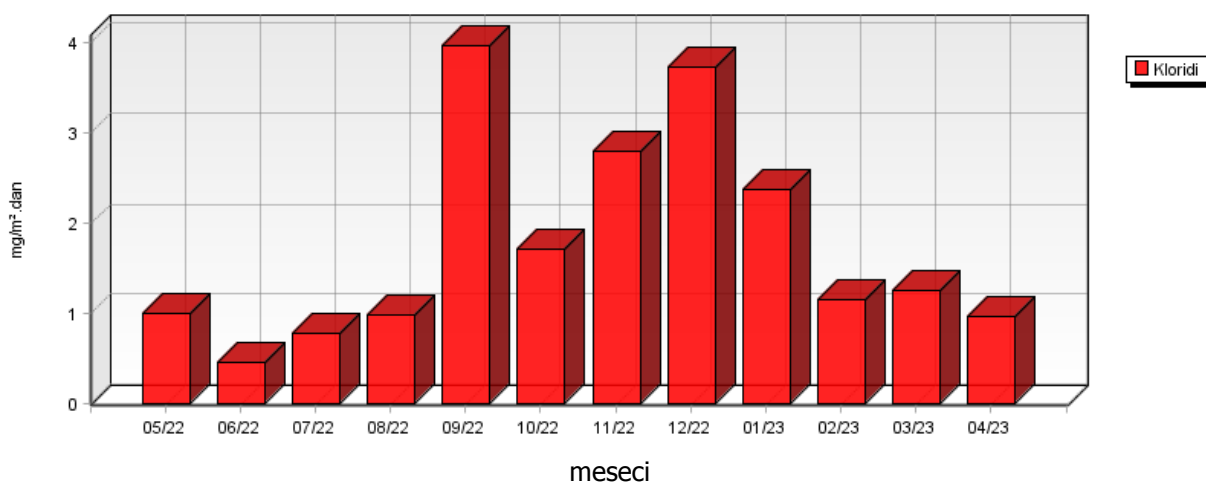

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Usedline po sušenju mg/m ² .dan	32.10	28.36	13.85	1.35	80.03	16.90	20.49	31.11	10.63	64.04	0.81	5.47
Usedline po žarenju mg/m ² .dan	20.06	15.08	9.48	0.86	32.94	13.51	5.47	7.38	2.93	4.90	0.76	1.54

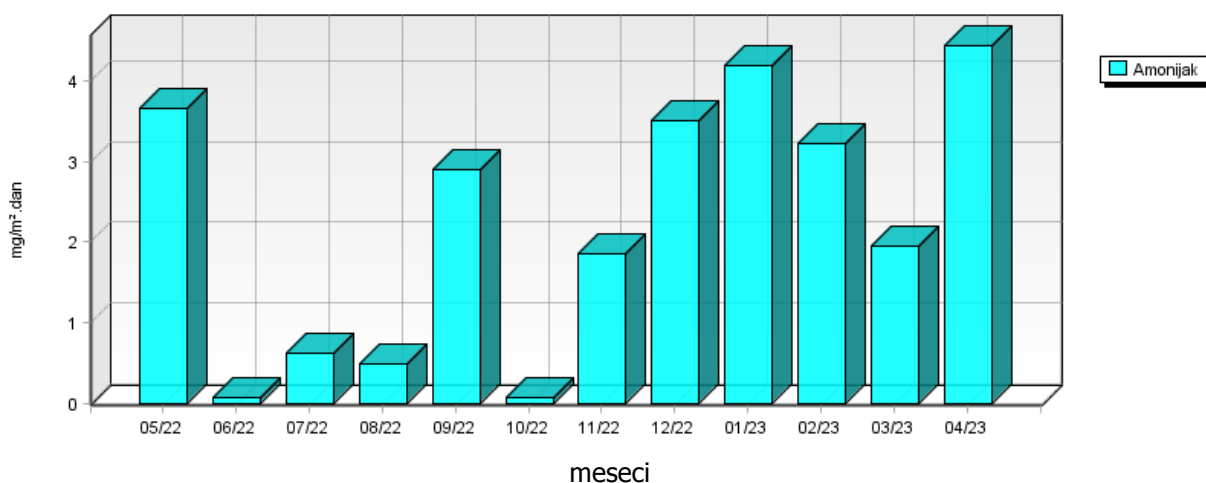

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Kloridi mg/m ² .dan	0.99	0.44	0.77	0.97	3.97	1.72	2.80	3.73	2.38	1.14	1.25	0.97
Amonijak mg/m ² .dan	3.67	0.07	0.62	0.49	2.90	0.06	1.85	3.51	4.20	3.22	1.94	4.43
Kalcij mg/m ² .dan	0.42	0.32	0.19	0.15	1.20	0.17	1.20	1.60	1.86	0.33	0.36	1.09
Magnezij mg/m ² .dan	0.09	0.04	0.07	0.14	0.40	0.07	0.24	0.65	0.97	0.10	0.22	0.22
Natrij mg/m ² .dan	0.56	0.16	0.16	0.31	2.44	0.04	2.13	3.06	1.15	0.84	1.25	0.77
Kalij mg/m ² .dan	9.00	0.66	0.28	0.41	2.29	0.15	0.62	0.22	0.82	0.23	1.25	1.41

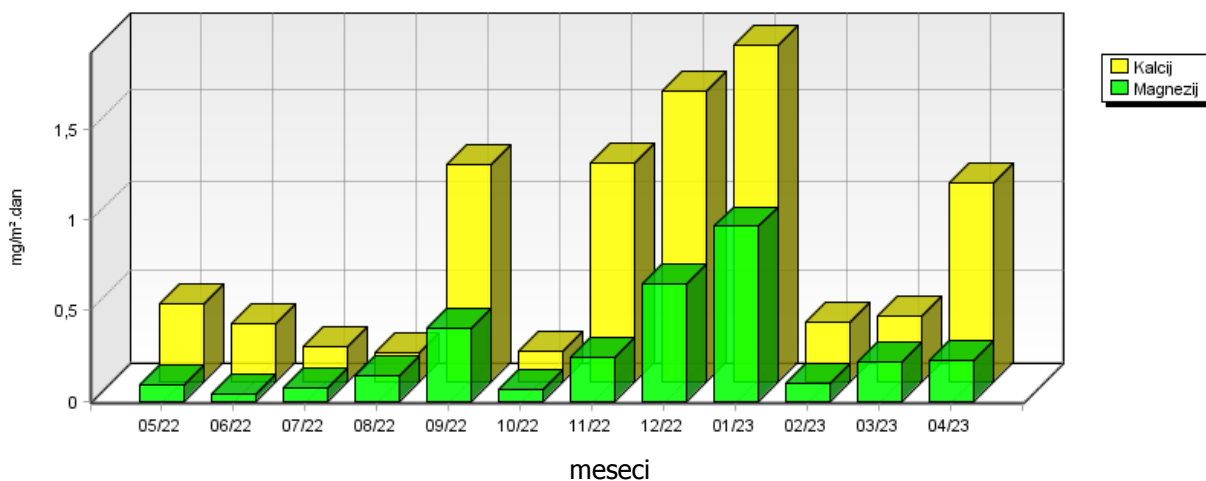
Kočevje KLORIDI V PADAVINAH

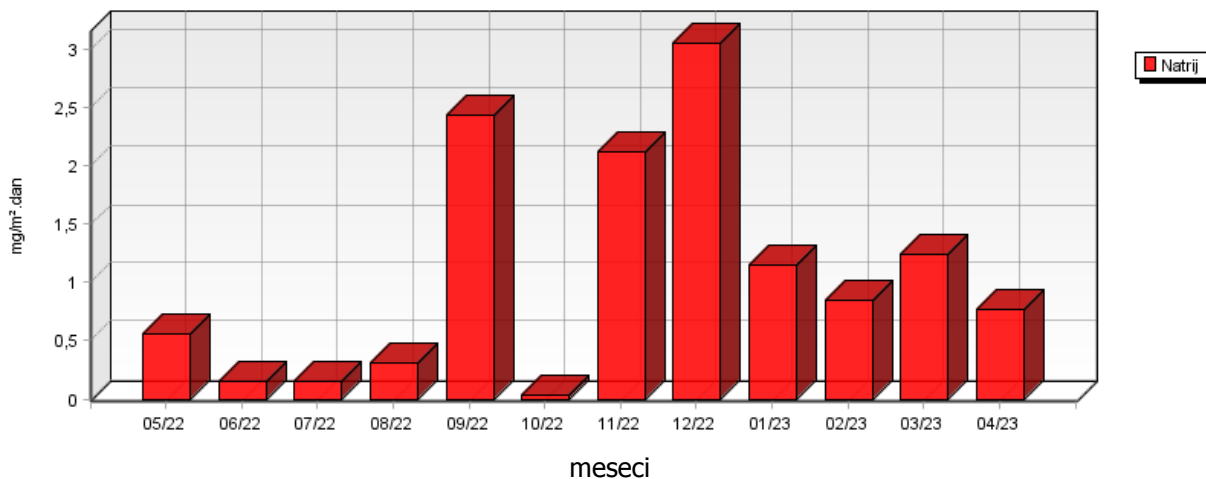
Kočevje AMONIJAK V PADAVINAH

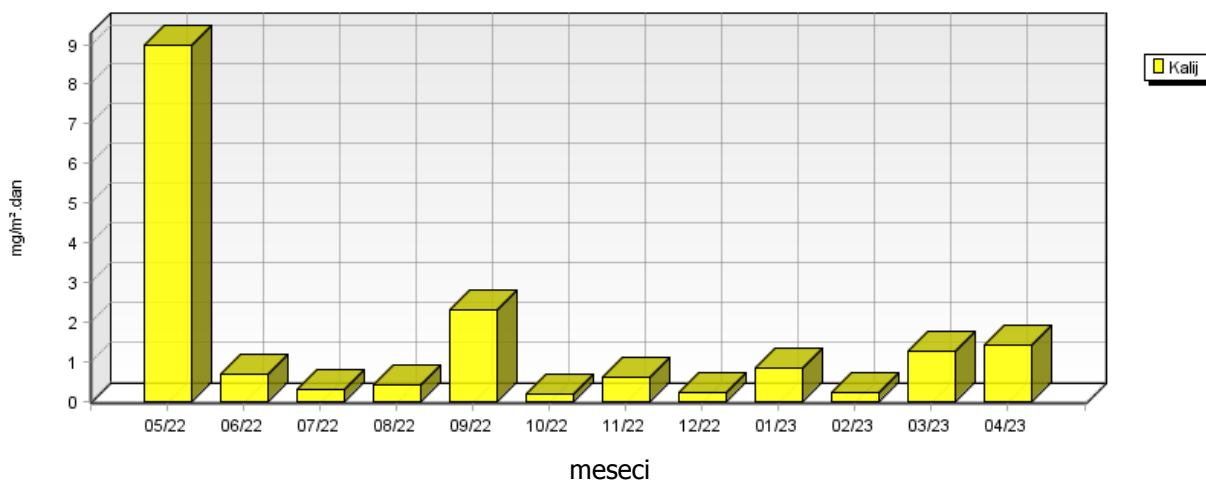
**Kočevje
KALCIJ IN MAGNEZIJ V PADAVINAH**

**Kočevje
NATRIJ V PADAVINAH**

**Kočevje
KALIJ V PADAVINAH**

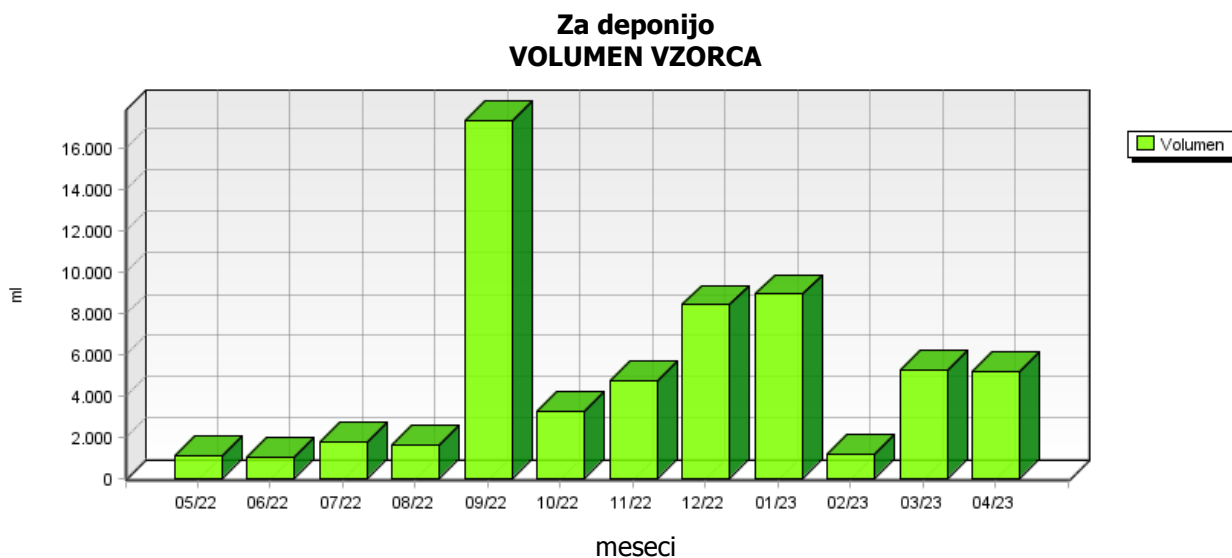

5.2.1 Težke kovine v usedlinah – Za deponijo

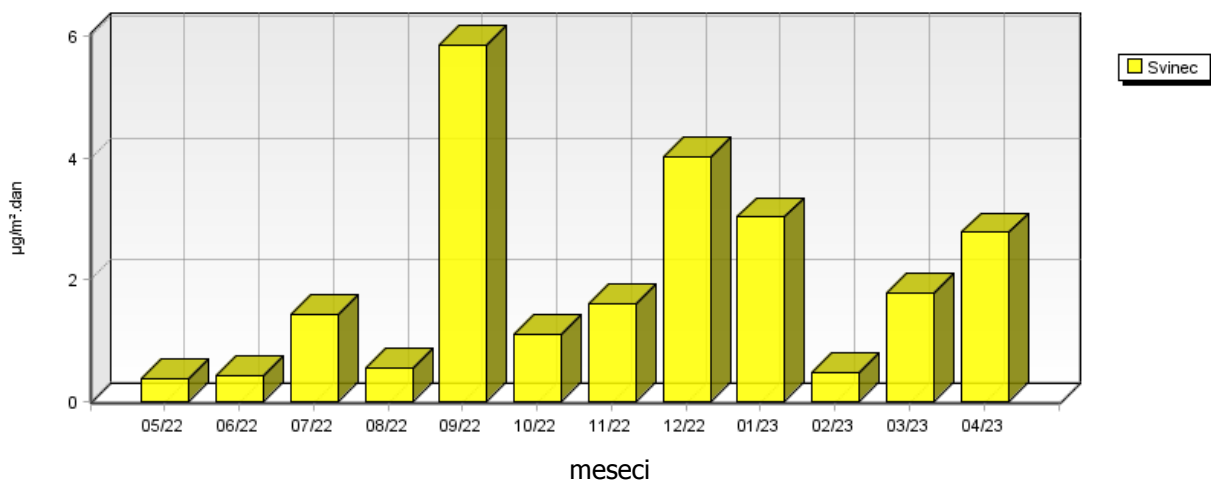
Lokacija: Javno podjetje Energetika Ljubljana d.o.o., enota TE-TOL
 Postaja: Za deponijo
 Obdobje meritev: 01.05.2022 do 01.05.2023

	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Svinec μg/m ² .dan	0.36*	0.42	1.42	0.54*	5.87*	1.10*	1.61*	4.01	3.04*	0.47	1.78*	2.79
Kadmij μg/m ² .dan	0.07*	0.07*	0.12*	0.11*	1.17*	0.22*	0.32*	0.80*	0.61*	0.08*	0.36*	0.35*
Cink μg/m ² .dan	14.76	30.13	9.33	2.39	38.72	16.55	17.02	12.04	66.85	13.12	43.14	19.90
Volumen ml	1060	1020	1740	1600	17280	3250	4730	8440	8950	1150	5250	5140

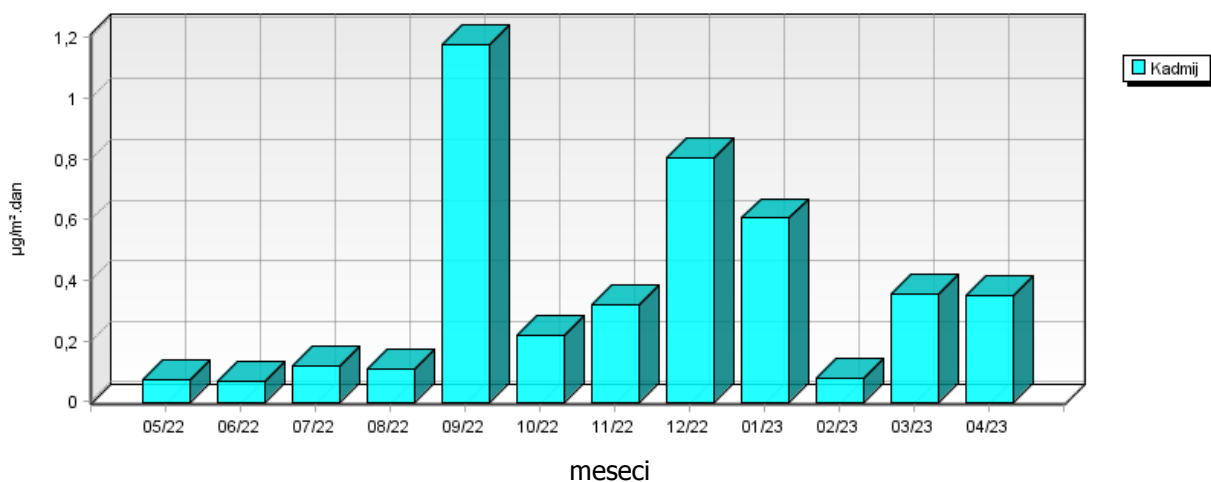
*...depozicija kovine na tla oziroma koncentracija kovine v usedlinah vzorcev padavin je enaka ali manjša od vrednosti navedene v zgornji tabeli, kot posledica meje določitve kovin v vzorcih za dano analizno metodo. Meje določljivosti za zgoraj našteje kovine so sledeče: Cd 0,1 μg/l; Zn 0,5 μg/l in Pb 0,5 μg/l.

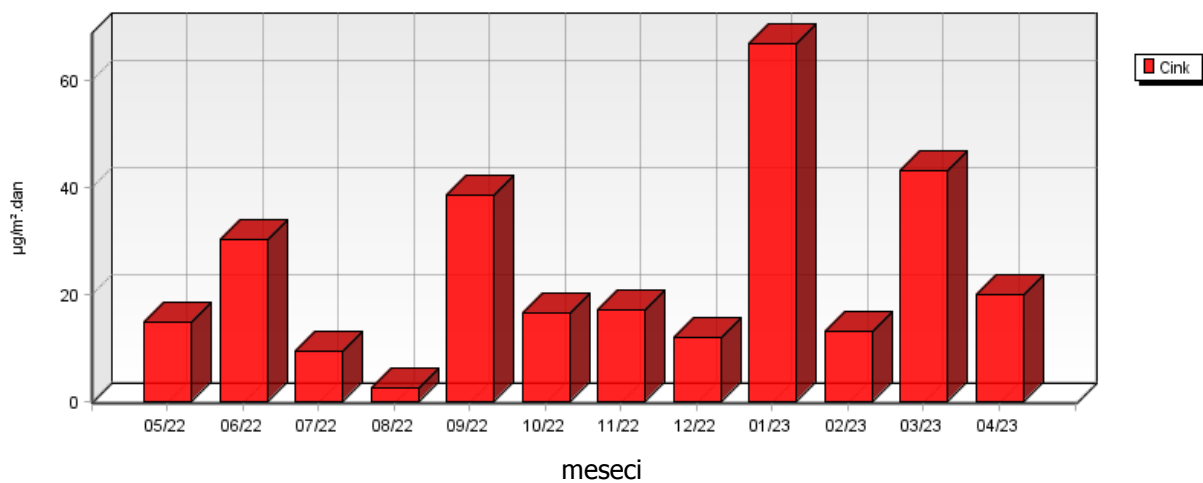
**Za deponijo
SVINEC V PRAŠNIH USEDLINAH**

**Za deponijo
KADMIJ V PRAŠNIH USEDLINAH**

**Za deponijo
CINK V PRAŠNIH USEDLINAH**

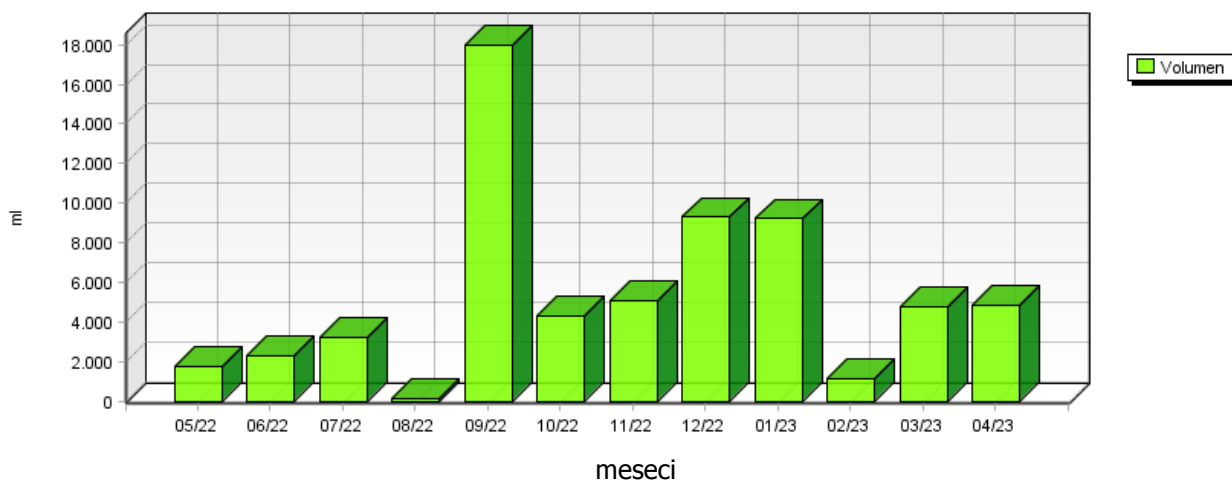
5.2.2 Težke kovine v usedlinah – Elektroinštitut Milan Vidmar

Lokacija: Javno podjetje Energetika Ljubljana d.o.o., enota TE-TOL
 Postaja: Elektroinštitut Milan Vidmar
 Obdobje meritev: 01.05.2022 do 01.05.2023

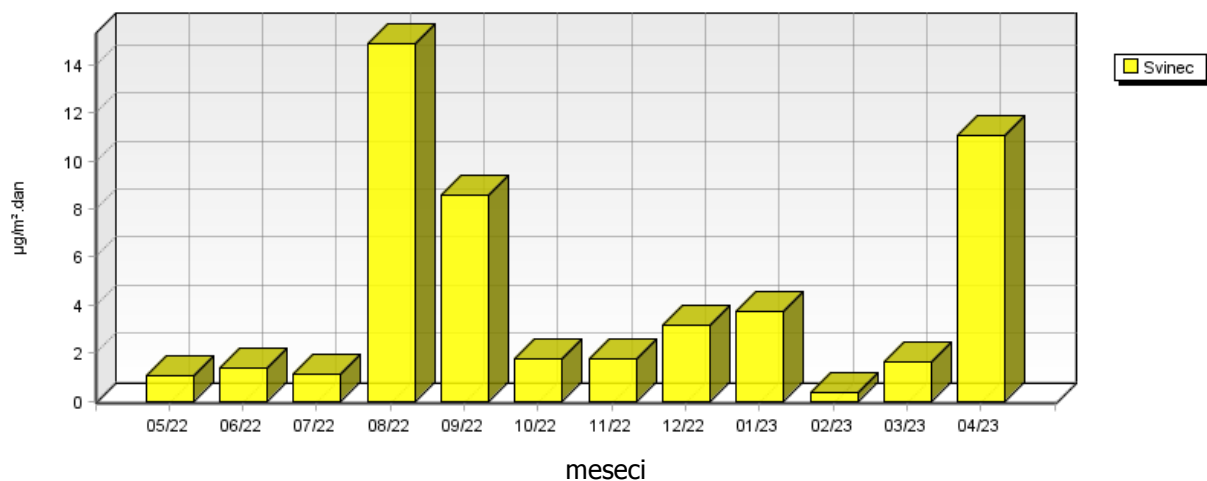
	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Svinec μg/m ² .dan	1.05	1.38	1.09*	14.87	8.57	1.76	1.73*	3.16*	3.76	0.37	1.61*	11.08
Kadmij μg/m ² .dan	0.12*	0.15*	0.22*	0.02	1.22*	0.29*	0.35*	0.63*	0.63*	0.07*	0.32*	0.33*
Cink μg/m ² .dan	13.82	41.74	35.42	14.06	63.63	23.23	16.97	21.47	45.75	11.92	34.76	16.95
Volumen ml	1710	2260	3220	150	18020	4330	5100	9300	9230	1090	4740	4800

*...depozicija kovine na tla oziroma koncentracija kovine v usedlinah vzorcev padavin je enaka ali manjša od vrednosti navedene v zgornji tabeli, kot posledica meje določitve kovin v vzorcih za dano analizno metodo. Meje določljivosti za zgoraj našteje kovine so sledeče: Cd 0,1 μg/l; Zn 0,5 μg/l in Pb 0,5 μg/l.

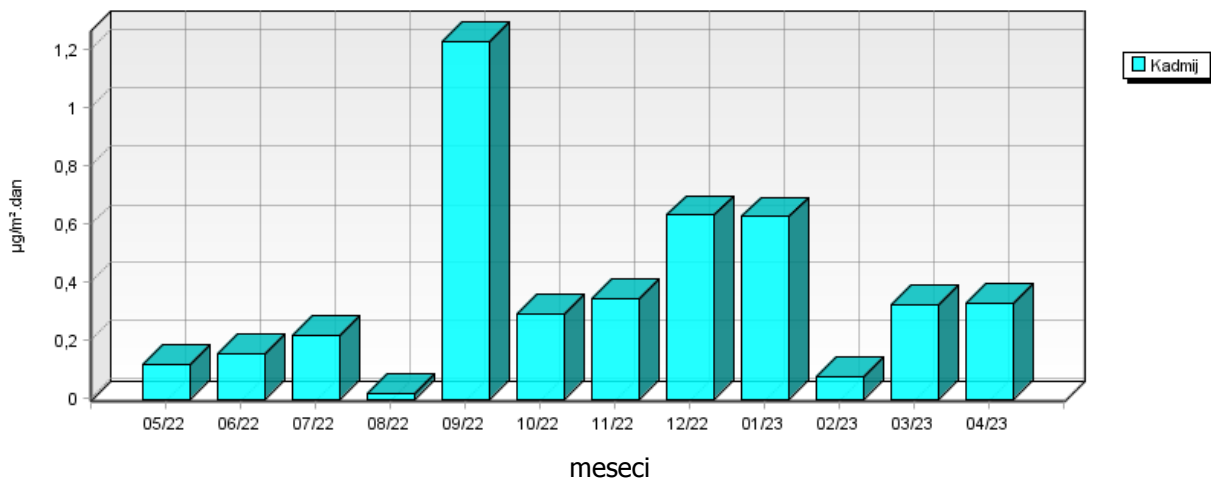
Elektroinštitut Milan Vidmar
VOLUMEN VZORCA

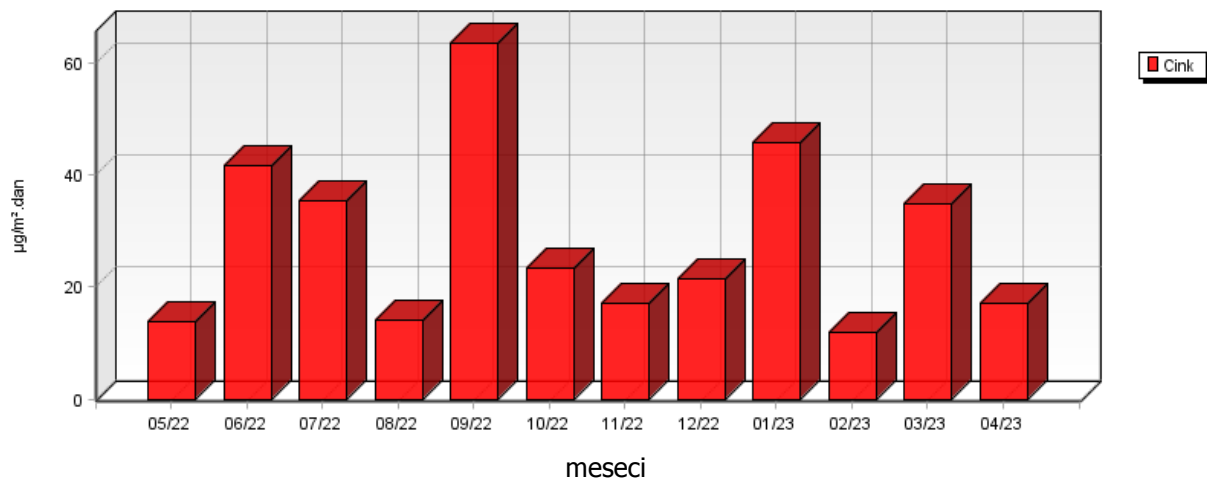
**Elektroinštitut Milan Vidmar
SVINEC V PRAŠNIH USEDLINAH**

**Elektroinštitut Milan Vidmar
KADMIJ V PRAŠNIH USEDLINAH**

**Elektroinštitut Milan Vidmar
CINK V PRAŠNIH USEDLINAH**

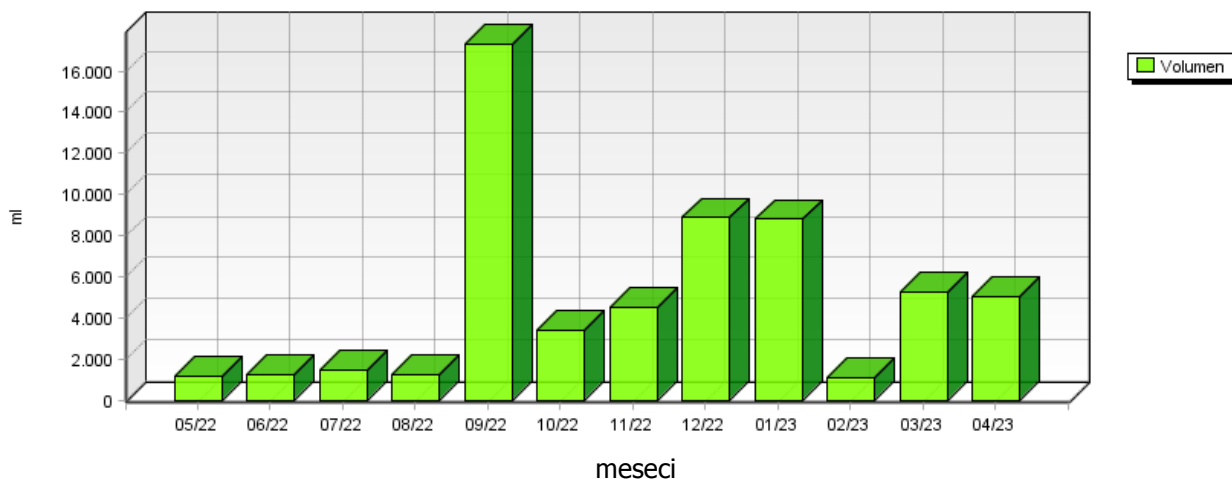
5.2.4 Težke kovine v usedlinah – Zadobrova

Lokacija: Referenčna lokacija
 Postaja: Zadobrova
 Obdobje meritev: 01.05.2022 do 01.05.2023

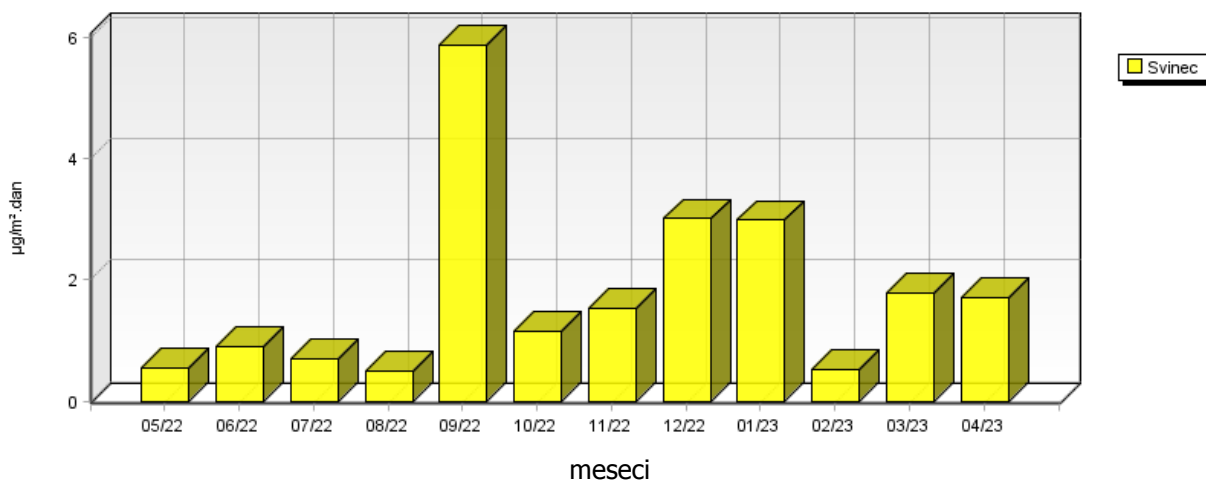
	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Svinec μg/m ² .dan	0.56	0.90	0.68	0.50	5.89*	1.14	1.52*	3.03*	3.00*	0.52	1.79*	1.70*
Kadmij μg/m ² .dan	0.08*	0.08*	0.10*	0.08*	1.18*	0.23*	0.30*	0.61*	0.60*	0.07*	0.36*	0.34*
Cink μg/m ² .dan	10.88	22.98	11.54	1.84	18.85	18.31	22.82	28.47	30.58	13.59	31.08	19.35
Volumen ml	1170	1200	1440	1230	17350	3370	4480	8920	8830	1100	5260	5000

*...depozicija kovine na tla oziroma koncentracija kovine v usedlinah vzorcev padavin je enaka ali manjša od vrednosti navedene v zgornji tabeli, kot posledica meje določitve kovin v vzorcih za dano analizo metodo. Meje določljivosti za zgoraj našteje kovine so sledeče: Cd 0,1 μg/l; Zn 0,5 μg/l in Pb 0,5 μg/l.

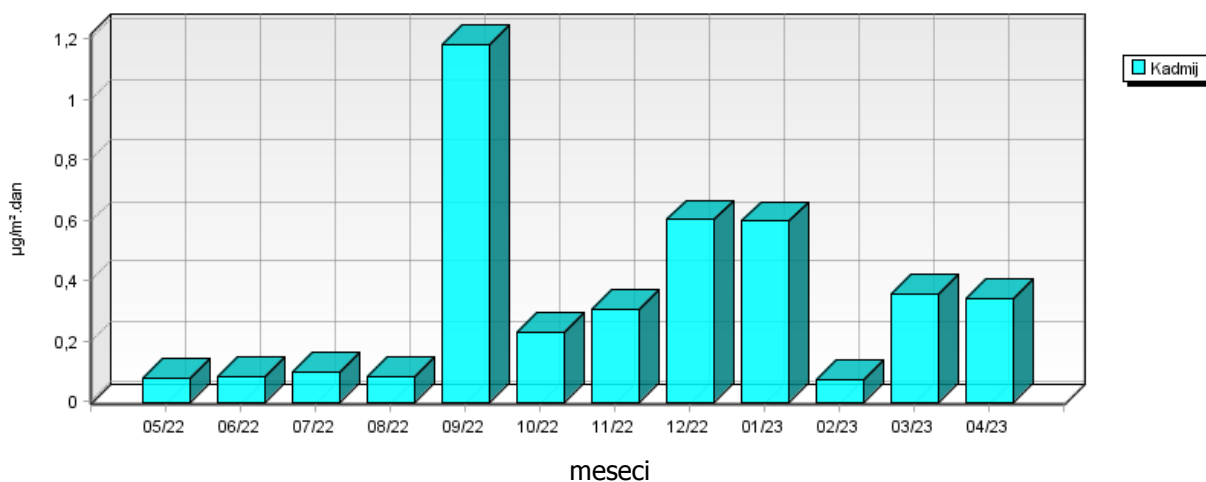
**Zadobrova
VOLUMEN VZORCA**

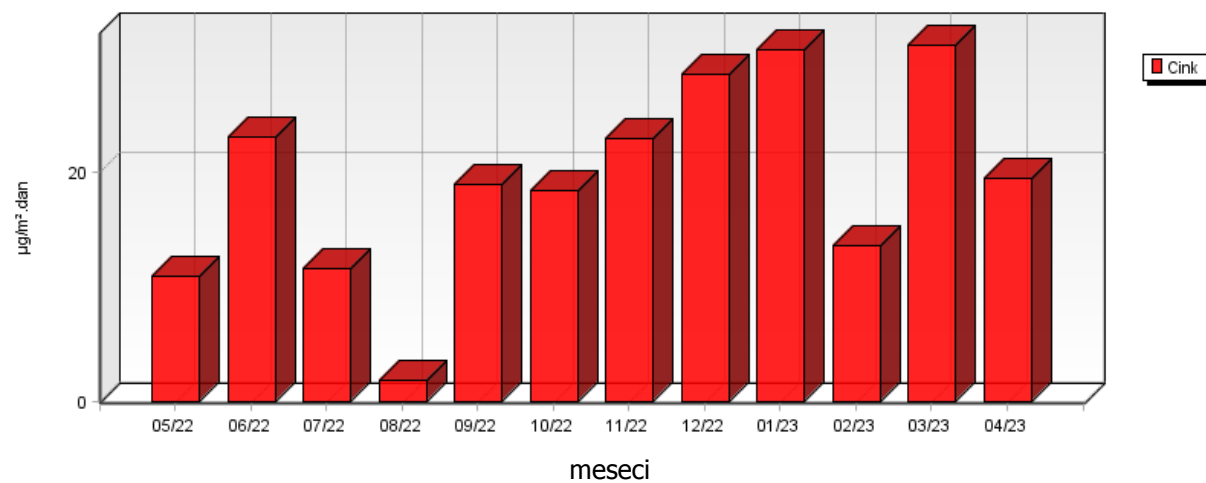
**Zadobrova
SVINEC V PRAŠNIH USEDLINAH**

**Zadobrova
KADMIJ V PRAŠNIH USEDLINAH**

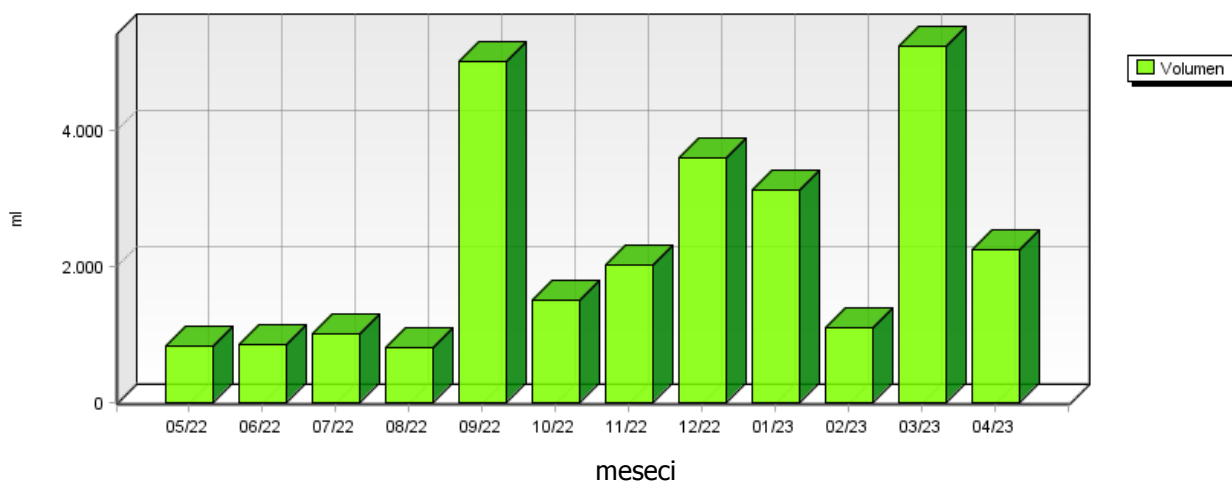
**Zadobrova
CINK V PRAŠNIH USEDLINAH**

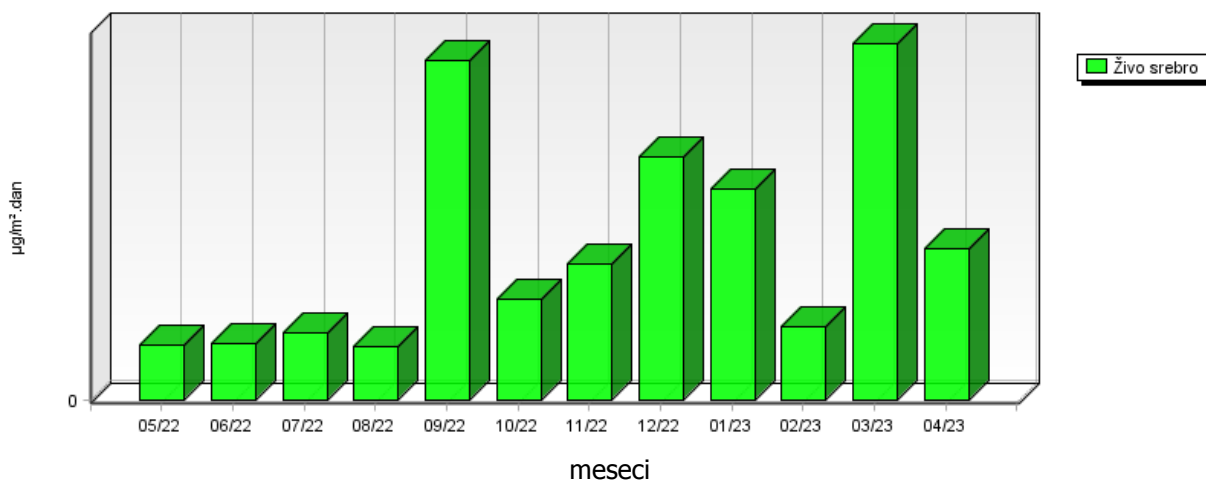
	05/22	06/22	07/22	08/22	09/22	10/22	11/22	12/22	01/23	02/23	03/23	04/23
Živo srebro μg/m ² .dan	0.08*	0.08*	0.10*	0.08*	0.49*	0.15*	0.20*	0.35*	0.31*	0.11*	0.52*	0.22*
Volumen ml	820	840	1000	810	5020	1490	2030	3590	3130	1100	5260	2250

*...depozicija kovine na tla oziroma koncentracija kovine v usedlinah vzorcev padavin je enaka ali manjša od vrednosti navedene v zgornji tabeli, kot posledica meje določitve kovin v vzorcih za dano analizo metodo. Meje določljivosti za kovino Hg je 0,2 μg/l.

Zadobrova VOLUMEN VZORCA

Zadobrova ŽIVO SREBRO V PRAŠNIH USEDLINAH

5.3 RAZŠIRJENA ANALIZA TEŽKIH KOVIN V USEDLINAH

5.3.1 Razširjena analiza težkih kovin v usedlinah

Dvakrat letno, v enem od zimskih mesecev in enem od poletnih mesecev, se v vzorcih padavin, poleg cinka, kadmija in svinca, izvedejo dodatne analize naslednjih kovin: kroma, mangana, železa, kobalta, bakra, arzena, niklja, aluminija, vanadija in talijsa. Določitev vsebnosti predmetnih kovin v vzorcih padavin je bila izvedena v juliju 2022 in v januarju 2023 na treh merilnih mestih EIMV, Deponija in Zadobrova. Rezultati analiz so prikazani v tabelah v nadaljevanju.

Za analizo naštetih kovin je bila uporabljena analizna metoda ICP-MS. Rezultati so podani v $\mu\text{g}/\text{m}^2\cdot\text{dan}$

01/23	Cr	Mn	Fe	Co	Cu	As	Tl	Ni	Al	V
TE TOL Deponija (PM10 do 31.11.2008)	6.08*	6.08	777.94	1.22*	10.94	3.04*	3.04*	6.08*	60.78*	6.08*

07/22	Cr	Mn	Fe	Co	Cu	As	Tl	Ni	Al	V
TE TOL Deponija (PM10 do 31.11.2008)	1.18*	1.54	16.78	0.24*	1.65	0.59*	0.59*	1.18*	19.26	1.18*

01/23	Cr	Mn	Fe	Co	Cu	As	Tl	Ni	Al	V
EIMV - Hajdrihova, streha	6.27*	3.13*	68.95	1.25*	8.77	3.13*	3.13*	6.27*	62.68*	6.27*

07/22	Cr	Mn	Fe	Co	Cu	As	Tl	Ni	Al	V
EIMV - Hajdrihova, streha	2.19*	4.37	21.87*	0.44*	2.41	1.09*	1.09*	2.84	21.87*	2.19*

01/23	Cr	Mn	Fe	Co	Cu	As	Tl	Ni	Al	V
Zadobrova (padavine)	6.00*	5.40	62.36	1.20*	7.80	3.00*	3.00*	6.00*	59.96*	6.00*

07/22	Cr	Mn	Fe	Co	Cu	As	Tl	Ni	Al	V
Zadobrova (padavine)	0.98*	1.56	11.93	0.20*	1.27	0.49*	0.49*	0.98*	21.22	0.98*

*...depozicija kovine na tla oziroma koncentracija kovine v prašnih usedlinah vzorcev padavin je enaka ali manjša od vrednosti navedene v zgornji tabeli, kot posledica meje določitve kovin v vzorcih za dano analizno metodo. Meje določljivosti za zgoraj našete kovine so sledeče: Cr (1,0 $\mu\text{g}/\text{l}$), Mn (0,5 $\mu\text{g}/\text{l}$), Fe (10,0 $\mu\text{g}/\text{l}$), Co (0,2 $\mu\text{g}/\text{l}$), Cu (1,0 $\mu\text{g}/\text{l}$), As (0,5 $\mu\text{g}/\text{l}$), Tl (0,5 $\mu\text{g}/\text{l}$) in Ni (1,0 $\mu\text{g}/\text{l}$).

5.4 PAH IN Hg V USEDLINAH

Obstoječa zakonodaja opredeljuje padavine kot enega pomembnih pokazateljev onesnaženosti zunanjega zraka in nalaga spremljanje vsebnosti nekaterih onesnaževal v padavinah. Področje vzorčenja in analiz živega srebra in policikličnih aromatskih ogljikovodikov urejajo tudi tehnični standardi. Slednji zahtevajo specifične karakteristike vzorčevalnikov, zato smo v letu 2010 izdelali nove vzorčevalnike, primerne za vzorčenje omenjenih parametrov. Meritve vsebnosti živega srebra in policikličnih ogljikovodikov se v primeru ugodnih vremenskih razmer predvidoma izvede dvakrat letno na lokaciji Zadobrova.

5.4.1 PAH in Hg v usedlinah – Zadobrova

	09/12	05/13	10/13	11/18	04/19	10/19	03/20	11/20	04/21	11/21	04/22	12/22
PAH µg/m ² .dan	0.06	1.69	0.34	0.01	0.06	0.13	0.03	0.01	0.20	0.33	0.31	0.70

	09/12	05/13	10/13	11/18	04/19	10/19	03/20	11/20	04/21	11/21	04/22	12/22
Živo srebro µg/m ² .dan	2.74	25.83	0.93*	12.14	0.22*	0.23*	0.10*	2.64	0.31*	0.34*	0.18*	0.35*

*...depozicija kovine na tla oziroma koncentracija kovine v usedlinah vzorcev padavin je enaka ali manjša od vrednosti navedene v zgornji tabeli, kot posledica meje določitve kovin v vzorcih za dano analizo metodo. Meje določljivosti za kovino Hg je 0,2 µg/l.

**... prišlo je do kontaminacije vzorca.

6. SKLEP

Na območju monitoringa kakovosti zunanjega zraka Javnega podjetja Energetika Ljubljana d.o.o., enota TE-TOL izvaja Elektroinštitut Milan Vidmar, Hajdrihova 2, Ljubljana, vzorčenje padavin na 3 lokacijah v okolici enote TE-TOL: Za deponijo, Elektroinštitut Milan Vidmar in Zadobrova ter na referenčnih lokaciji Kočevje.

V mesečnem vzorcu padavin se poleg količine padavin določa prevodnost, koncentracije nitratov, koncentracije sulfatov, koncentracije kloridov, koncentracije amoniaka, kovine Ca, Mg, Na, K in usedline ter težke kovine v usedlinah (Pb, Zn, Cd). V mesecu juliju 2022 in v januarju 2023 so bile dodatne analize težkih kovin kroma, mangana, železa, kobalta, bakra, arzena, niklja, talija, vanadija in aluminija izvedene na lokacijah Deponija, EIMV in Zadobrova. Obstoječa zakonodaja opredeljuje padavine kot pomembnega pokazatelja onesnaženosti zunanjega zraka in nalaga spremljanje vsebnosti nekaterih onesnaževal v padavinah. Zato se običajno dvakrat letno, enkrat v pomladanskem enkrat pa v jesenskem času izvede tudi določitve policikličnih aromatskih ogljikovodikov in živega srebra v padavinah. Vzorčenje teh dveh parametrov se izvaja z vzorčevalniki, izdelanimi skladno s tehničnimi standardi.

V mesecu aprilu 2023 ni bilo kislih vzorcev padavin na območju Javnega podjetja Energetika Ljubljana d.o.o., enota TE-TOL (metodologija WMO). Prav tako padavine niso bile kisle na referenčni lokaciji Kočevje.